DÖNEM : 17 CİLT : 20 YASAMA YILI : 3

T. B. M. M.
TUTANAK DERGİSİ

32 nci Birleşim

21 . 11 . 1985 Perşembe

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	574
II. — YOKLAMA	574
III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	574
1. — Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/716) (S. Sayısı : 357)	574:626
IV. — SORULAR VE CEVAPLAR	627
A) Yazılı Sorular ve Cevapları	*627*
1. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Orman Genel Müdürlüğünden Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne devredilen işçilerin haklarına ilişkin sorusu ve Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı H. Hüsnü Doğan'ın yazılı cevabı (7/719)	627:628
2. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Erzurum İline bağlı köylerin telefon sorununa ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Veysel Atasoy'un yazılı cevabı (7/726)	628:634

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.00'te toplanarak iki oturum yaptı.

Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının (1/716) (S. Sayısı : 357) maddeleri üzerindeki görüşmelere devam olunarak; oylaması ertelenen 38 inci madde hariç, 54 üncü maddesine kadar (54 üncü madde dahil) kabul edildi.

21 Kasım 1985 Perşembe günü saat 14.00'te toplanılmak üzere birleşime saat 20.00'de son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Arif Ş. Bilgin

Kâtip Üye	Kâtip Üye
İçel	Samsun
Durmuş Fikri Sağlar	*Süleyman Yağcıoğlu*

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.00

BAŞKAN : Başkanvekili Arif Ş. Bilgin

KÂTİP ÜYELER : Durmuş Fikri Sağlar (İçel), Arif Ağaoğlu (Adıyaman)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32 nci Birleşimini açıyorum.

II. — YOKLAMA

BAŞKAN — Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır sayın milletvekillerinin, salonda bulunduklarını yüksek sesle belirtmelerini rica ederim.

(Kocaeli Milletvekili Abdulhalim Aras'a kadar yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Toplantı yetersayımız vardır; görüşmelere başlıyoruz.

III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/716) (S. Sayısı : 357) (1)

BAŞKAN — Gündeme geçiyoruz.

Gündemin, «Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler» kısmındaki Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon ve hükümet yerlerini aldılar.

Bundan önceki birleşimlerde tasarının 13 ve 38 inci maddeleri hariç, 55 inci maddesine kadar görüşülmüş ve kabul edilmiş idi; şimdi 55 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 55. — 193 sayılı Kanunun 24.12.1980 tarih ve 2361 sayılı Kanunla değişik 73 üncü maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının iki numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkranın sonuna aşağıdaki dört numaralı bent eklenmiştir.

«Kiraya verilen mal ve hakların kira bedelleri emsal kira bedelinden düşük olamaz. Bedelsiz olarak başkalarının intifaına bırakılan mal ve hakların emsal kira bedeli, bu mal ve hakların kirası sayılır. Bina ve arazide emsal kira bedeli, yetkili özel mercilerce veya mahkemelerce takdir veya tespit edilmiş kirası, bu suretle takdir veya tespit edilmiş kira

(1) 357 S. Sayılı Basmayazı 12.11.1985 Tarihli 27 nci Birleşim Tutanağına eklidir.

mevcut değilse Vergi Usul Kanununa göre belirlenen vergi değerinin % 5'idir, Diğer mal ve haklarda emsal kira bedeli, bu mal ve hakların maliyet bedelinin, bu bedel bilinmiyorsa, Vergi Usul Kanununun servetlerin değerlenmesi hakkındaki hükümlerine göre belli edilen değerlerinin % 10'udur.»

«2. Binaların mal sahiplerinin usul, füru veya kardeşlerinin ikametine tahsis edilmesi (Usul, füru veya kardeşlerden herbirinin ikametine birden fazla konut tahsis edilmiş ise bu konutların yalnız birisi hakkında emsal kira bedeli hesaplanmaz. Kardeşler evli ise eşlerden sadece biri için emsal kira bedeli hesaplanmaz.);»

«4. Genel bütçeye dahil daireler ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan kiralamalarda.»

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?..

VURAL ARIKAN (İzmir) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Başka söz isteyen var mı efendim? Yok.

Buyurun Sayın Arıkan.

VURAL ARIKAN (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 55 inci maddede vergi değerine atıf yapılıyor. Vergi değeri, Emlak Vergisi Kanunu uygulandığından beri geçerli değildir; sanıyorum bürokratlar katılırlar bu konuya. Arazilerin kıymetinin 1/10'u iradı sayılırdı; yıllık iradın 8 misli de vergi değeri sayılırdı. Yani, iratla kıymet arasında organik bir bağ getirmişti Vergi Usul Kanunu. Daha sonra Emlak Vergisi Kanunu, biliyorsunuz, beyan devrelerine göre rayiç değer esasını ve değişken bir metodu getirdi. O yüzden, burada vergi değeri müessesesi ölü bir müessesedir; bunu hatırlatmak istedim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

Başka söz isteyen var mı efendim? Yok.

55 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

56 ncı maddeyi okutuyorum :

MADDE 56. — 193 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin 24.12.1980 tarih ve 2361 sayılı Kanunla değişik ikinci fıkrasının 11 numaralı bendi kaldırılmış ve aynı fıkranın 2, 4, 5, 6 ve 12 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«2. İştirak hisselerinden doğan kazançlar (Limitet Şirket ortaklarının, iş ortaklıkları ortaklarının ve komanditerlerin kâr payları ile kooperatiflerin dağıttıkları kazançlar bu zümreye dahildir. Kooperatiflerin ortakları ile yaptıkları muamelelerden doğan kârların ortaklara, kooperatife yaptıkları muameleler nispetinde tevzii, kazanç dağıtımı sayılmaz)

Adi komandit şirketlerde komanditerlerin kâr payları, şirket kârının ilişkin bulunduğu takvim yılında elde edilmiş sayılır;»

«4. Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yıllık beyanname veren dar mükellefiyete tabi kurumların ticarî bilançolarına göre doğan kârdan, yabancı ulaştırma kurumları ile özel beyanname veren dar mükellefiyete tabi kurumların, kurumlar vergisine matrah olan kurum kazancının Kurumlar Vergisi düşüldükten sonra kalan kısım;»

«5. Her nevi tahvil faizleri ve hazine bonosu faizleri ile gelir ortaklığı senetlerinden sağlanan gelirler (ödeme, bu menkul kıymetlerin gelirleriyle birlikte tahvil, hazine bonosu ve gelir ortaklığı senedinin itfa bedelini de ihtiva ettiği takdirde, tahvil ile hazine bonosu ve gelir ortaklığı senedinin itfa edilen kısmı irat sayılmaz.);»

«6. Her nevi alacak faizleri (Adi, imtiyazlı, rehinli, senetli alacaklarla cari hesap alacaklarından doğan faizler ve kamu tüzelkişilerince borçlanılan ve senede bağlanmış olan meblağlar için ödenen faizler dahil.);»

«12. Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları.»

BAŞKAN — 56 ncı madde üzerinde söz isteyen?..

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Kişisel olarak söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Nalbantoğlu.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım; saygılar sunarım.

Ben vergici değilim, vergiden anlamam, bu bakımdan bana ayıp oluyor; fakat aklıma takıldıkça, aklımın ve vicdanımın emrettiğini yapmadan da geri durmuyorum; özür dilerim.

Bu maddeyi okuduk; sanırım burada da yine vergi matrahından düşülecek bir sürü şey sayıldı; ancak, maddelerde «2, 4, 5, 6 ve bir de 12» dendi; fakat niye teselsül etmedi? Gözüme takıldığı ve dikkatimi çektiği için bu hususu sormak isterim.

Ayrıca da, en son «12 nci» diye kaydedilmiş olan bir - fıkra mı, cümle mi diyelim - bir husus var; onu arz edeceğim. Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı

ödenen kâr payları da herhalde vergi matrahından düşülecek. Bilmiyorum; yanlış anlamadımsa, bu husus böyle.

Diğer bankalardan da vatandaş faizle kredi alıyor; öyle zannediyorum, onun faizlerini de belki, defterinde, vergi matrahından düşecek şekilde masraflarına geçiyor. Olabilir; ama burada betahsis böyle bir cümle konulmasını anlayamadım. Anladım; daha doğrusu vatandaşa yönlendirme yapılarak, «Mevduatınızı götürün Al Baraka'ya yatırın» deniliyor; ben bunu anlıyorum. Bu hususun böyle olup olmadığı konusunda ya komisyondan yahut da sayın bakanımızdan izahat istiyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Nalbantoğlu. Madde üzerinde buyurun Sayın Vural Arıkan.

VURAL ARIKAN (İzmir) — Dün de huzurlarınızda bir nebze konuştum; limitet şirket ortaklarının, iş ortakları ortaklarının, Kurumlar Vergisi Kanununda yapılan değişikliğe paralel olarak iştirak hisselerinden doğan kazançları açıklığa kavuşturuluyor ve aynı zamanda böylece menkul sermaye iradı sayılıyor.

Gerekçeye baktığımız zaman şunu görüyoruz : «Türkiye'ye bazı kurumlar geliyor; bu kurumlar, gerçek kişilerle veyahut da kurum mahiyetinde olmayan tüzelkişilerle ortaklık yapıyorlar ve bu iş vergisel açıdan problemler doğuruyor; bu problemleri giderebilmek için biz iş ortaklığı müessesesini ihdas ettik» diyorlar. Neymiş bu müessese? «Bir kuruma, bir gerçek kişi ortak olacak, belirli bir işin yapımı için ortak olacak; bu ortaklık kurum farz edildiği için, elde ettiği gelir Kurumlar Vergisine tabi olacak ve ondan elde edilen gelir de menkul sermaye iradı olacak; tevkifata, beyannameye de tabi olmayacak» diyorlar.

Bendeniz, meslek icabı, 1970'li yıllardan itibaren Joint Venture şeklinde çalışan bu müesseselerin işlerini deruhte ettim. Bunların bellibaşlı iki tane problemleri olur. Birincisi, müteahhitleri kastediyorlar, orada; ama, amaç o değil, amacı gizli, bu amaca geleceğim. Bu problemlerden birisi, istihkaklardan yapılan tevkifatın nasıl tevzi edileceği meselesidir. Kendileri, tebliğlerle ve emirlerle sağlamışlardır bunun tevziatını; hissesi nispetinde o mahsup eder, kurum da kendi hissesi nispetinde mahsup eder.

İkinci problem; Türkiye'ye gelen yabancı müteahhitler dışarıda sigorta yaptırırlar; bu sigortaların gider yazılıp yazılmayacağı meselesidir. Bunu, kaza mercicileri halletmiştir; 15 yıllık uygulamadan sonra meseleler vuzuha kavuşmuştur; ama, getirilmek istenen hükmün amacı bu değil; onlar zaten sorunlarını çözüyorlar. Bu, finans kurumlarının işlerini artırmak ve finans kurumlarından gelir elde edenleri vergi dışında tutabilmek amacına yöneliktir. Çünkü, özel finans kurumları faizsiz çalıştıkları için, tevdiatçıyla bir iş yapmış gibi görünüyorlar ve para veriyorlar; faizi, kâr şeklinde alıyorlar.

O, şimdi bu tanıma uyuyor; hem bankacılığı haksız rekabete sürüklüyor, hem kişilerin elde ettiği ticarî kazanç üzerinden alınması lazım gelen vergiden kaçınılmış oluyor, hem de vatandaşlar arasında ayırım yapılmış oluyor. Bu yüzden, iş ortaklığı müessesesini kabul etsinler; fakat mademki ortaktır, elde ettiği gelir de, ticarî kazanç olsun. Bu nedenle, «İş ortakları ortaklarının» ibaresinin metinden çıkarılmasını istiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan. Başka söz isteyen var mı? Yok.

Madde üzerinde verilmiş önergeler vardır; okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 56 ncı maddesiyle değiştirilen Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 12 numaralı bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Pertev Aşçıoğlu Zonguldak	Mustafa Kemal Toğay Isparta
A. Cengiz Dağyar Antalya	Mehmet Onur Kahramanmaraş

Recep Kaya
Bilecik

«12. Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları ve özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları.»

Gerekçe : Bu düzenlemeyle özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr paylarının menkul sermaye iradı olduğu hususuna açıklık getirilmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 56 ncı maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Vural Arıkan İzmir	Hüseyin Aydemir İzmir
Sabit Batumlu İstanbul	Hayrullah Olca İzmir
Selçuk Akıncı Tekirdağ	Türkân Turgut Arıkan Edirne

İkinci fıkrada birinci satırdaki, «İş ortaklıkları ortaklarının» ibaresinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Önergeleri aykırılık sırasına göre okutup, işleme koyacağım :

İzmir Milletvekili Vural Arıkan ve arkadaşlarının önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 56 ncı maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

İkinci fıkrada birinci satırdaki, «İş ortaklıkları ortaklarının» ibaresinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.»

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeye komisyon ve hükümet katılmamaktadır.

Önerge hakkında konuşmak istiyor musunuz?..

VURAL ARIKAN (İzmir) — Hayır efendim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 56 ncı maddesiyle değiştirilen Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 12 numaralı bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zonguldak Milletvekili Pertev Aşçıoğlu ve arkadaşları.

«12. Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları ve özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları.

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir efendim.

56 ncı maddeyi, kabul edilen önergeyle beraber oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir efendim.

57 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 57. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 inci maddesinin birinci fıkrasının 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 7 numaralı bent eklenmiştir.

«2. Borsada kayıtlı olanlar ve ivazsız olarak iktisap edilenler hariç, menkul kıymetlerin iktisap tarihinden başlayarak bir yıl içinde veya iktisaptan evvel elden çıkarılmasından sağlanan kazançların bir takvim yılındaki tutarının 100 000 lirayı aşan kısmı.»

«7. İktisap şekli ne olursa olsun (ivazsız olarak iktisap edilenler hariç) 70 inci maddenin birinci fıkrasının 1, 2,4 ve 7 numaralı bentlerinde yazılı mal (gerçek usulde vergiye tabi çiftçilerin ziraî istihsalde kullandıkları gayrimenkuller dahil) ve hakların, iktisap tarihinden başlayarak yıl içinde elden çıkarılmasından doğan kazançlar (Kooperatiflerin ortaklarına bu sıfatları dolayısıyla tahsis ettikleri gayrimenkuller, tahsis tarihinde ortak tarafından satın alınmış sayılır.)»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.

VURAL ARIKAN (İzmir) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Sayın Vural Arıkan, buyurun efendim.

VURAL ARIKAN (İzmir) — 1950 senesinde Gelir Vergisi sistemi getirildiği zaman, gayrimenkul alım ve satımından elde edilen kazançlar vergiye tabi tutuluyordu; 1980'li yıllarda ise bunlar tamamen vergi dışı bırakılmıştı; şimdi yeniden vergi kapsamına alınmak isteniyor. Yalnız, bu kazanç için, iktisap tarihinden itibaren 1 yıl içinde satılma şartı getiriliyor. Halbuki, bunun 1950 senesindeki sistem gibi, 4 yıla çıkarılması lazımdır.

İkinci olarak, «İvazsız olarak iktisap edilenler hariç» diyor. İvazsız olarak iktisap edilmek...

BAŞKAN — Sayın Arıkan, bir hususu hatırlatabilir miyim efendim?

VURAL ARIKAN (Devamla) — Buyurun efendim.

BAŞKAN — Kürsüye çıktınız ve Başkanlığa hitap etmeden söze başladınız efendim.

VURAL ARIKAN (Devamla) — Çok affedersiniz efendim.

Sayın Başkan...

BAŞKAN — Lütfen efendim...

VURAL ARIKAN (Devamla) — Başüstüne efendim.

Şimdi, «İvazsız olarak iktisap edilenler» diyor.

BAŞKAN — Lütfen, Başkanlığa hitap ederek devam edin efendim.

VURAL ARIKAN (Devamla) — Başüstüne Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; «İvazsız olarak iktisap edilenler» diyor. Bunun da ya hibe veya veraset tariki olmak üzere o iki şekli vardır. Eğer, bunu tasarıda böylece bırakırsanız, spekülatif kazancı gizlemek mümkün olabilir veya satmak isteyen kişi önce hibe yaparak ivazsız olarak intikal ettirir; bu, Veraset Vergisi kadar cüzi olduğu için onun vergisini öder ve ondan sonra ivazsız olan kişi sattığında da, vergiden kaçırmış olur. Bu yüzden 1 yılın 4 yıla çıkarılmasını ve «İvazsız olarak» teriminin de maddeden çıkarılmasını içeren önergemizi sunmuş bulunuyoruz.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

Efendim, madde üzerinde başka söz isteyen var mı? Yok.

Madde üzerinde verilmiş iki önerge vardır; okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 57 nci maddesinin 7 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Vural Arıkan İzmir	Fevzi Necdet Erdinç Van
Türkân Turgut Arıkan Edirne	Selahattin Taflıoğlu Yozgat
Mehmet Kafkaslıgil İstanbul	Sabit Batumlu İstanbul

7 nci bendin birinci satırındaki (ivazsız olarak iktisap edilenler hariç) ibaresinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 57 nci maddesinin 7 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Vural Arıkan İzmir	Türkân Turgut Arıkan Edirne
Sabit Batumlu İstanbul	Fevzi Necdet Erdinç Van

Onural Şeref Bozkurt
Çanakkale

57 nci maddenin 7 nci bendinde, üçüncü satırdaki (İktisap tarihinden başlayarak bir yıl içinde) ibaresinin, (İktisap tarihinden başlayarak dört yıl içinde) olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Efendim, önergeleri aykırılık sırasına göre tekrar okutup, işleme koyacağım :

Mî(SHRDLU)

«7 nci bendin birinci satırındaki (İvazsız olarak iktisap edilenler hariç) ibaresinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir Milletvekili Vural Arıkan ve arkadaşları.

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeye hükümet katılıyor mu?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Hayır, katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önerge sahibi konuşmak ister mi efendim?

VURAL ARIKAN (İzmir) — Hayır efendim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Aykırılık sırasına göre, ikinci önergeyi okutuyorum :

«57 nci maddenin 7 nci bendinde, üçüncü satırdaki (iktisap tarihinden başlayarak bir yıl içinde) ibaresinin, (iktisap tarihinden başlayarak dört yıl içinde) olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İzmir Milletvekili Vural Arıkan ve arkadaşları.

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeye hükümet katılıyor mu efendim?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önerge sahibi açıklamada bulunacak mı efendim?

VURAL ARIKAN (İzmir) — Hayır efendim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

57 nci maddeyi, komisyondan geldiği şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 57 nci madde kabul edilmiştir efendim.

58 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 58. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 24.12.1980 tarih ve 2361 sayılı Kanunla eklenen mükerrer 81 inci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Safi değer artışı :

Mükerrer Madde 81. — Değer artışında safi kazanç, elden çıkarma karşılığında alınan para ve ayınlarla sağlanan ve para ile temsil edilebilen her türlü menfaatlerin tutarından, elden çıkarılan mal ve hakların maliyet bedelleri ile elden çıkarma dolayısıyla yapılan ve satıcının uhdesinde kalan giderlerin ve ödenen vergi ve harçların indirilmesi suretiyle bulunur. Hâsılatın ayın ve menfaat olarak sağlanan kısmının tutarı Vergi Usul Kanununun değerleme ile ilgili hükümlerine göre tayin ve tespit olunur.

Maliyet bedelinin mükelleflerce tespit edilememesi halinde maliyet bedeli yerine; Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre, takdir komisyonlarınca tespit edilecek bedel, kazancı bilanço veya işletme hesabı esasına göre tespit edilen işletmelerde ise son bilançoda veya envanter kayıtlarında gösterilen değer esas alınır.

İşletmeye dahil amortismana tabi iktisadî kıymetlerin elden çıkarılması halinde, iktisadî kıymetlerin maliyet bedeli yerine, amortismanlar düşüldükten sonra kalan net değeri esas alınır.

Menkul kıymetlerin elden çıkarılmasında, iktisap bedelinin tevsik edilememesi halinde, Vergi Usul Kanununun 266 ncı maddesinde yazılı itibarî değer iktisap bedeli olarak kabul edilir.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

59 uncu maddeyi okutuyorum :

MADDE 59. — 193 sayılı Kanunun 85 inci maddesinin 24.12.1980 tarih ve 2361 sayılı Kanunla değişik ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«İstisna hadleri içinde kalan kazanç ve iratlar (31 inci maddedeki indirimler istisnadan madut değildir.) ile 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 1, 2 (adi komandit şirketlerde komanditerlerin kâr payları hariç), 3, 5, 7, 12 nci bentlerinde yazılı iratlar için beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye ithal edilmez.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı? Yok.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sorum var Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kuşhan.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, sorumu komisyon başkanlığına yöneltiyorum.

«İstisna hadleri içinde kalan kazanç ve iratlar (31 inci maddedeki indirimler istisnadan madut değildir)» ibaresi var.

Sayın komisyon, «madut» un hangi manaya geldiğini ve bunun yerine başka bir kelime kullanılıp kullanılamayacağını lütfeder açıklarlar mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

Buyurun sayın komisyon.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Sayın Başkan, burada geçen «madut» kelimesi eski bir tabirdi ve kanundan aynen alınmıştır; «istisna edilen»

manasında kullanılıyor; yerleşmiş bir tabirdir. Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Başka suali olan var mı? Yok.

Sayın Türkân Arıkan, bir önerge verdiniz, kaçıncı maddeyle ilgili olduğunu yazmamışsınız. Hangi fıkrası efendim?

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Fıkranın sonuna bir ibare eklenmesini istiyoruz efendim.

BAŞKAN — Efendim, bir önerge var, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 59 uncu maddesinin ikinci fıkrasının sonuna aşağıdaki ibarenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Fıkranın sonuna «İş ortakları, ortaklıkları hariç» ibaresinin eklenmesi.

Vural Arıkan İzmir	Yılmaz İhsan Hastürk İstanbul
Türkân Turgut Arıkan Edirne	Mehmet Kemal Gökçora Bursa
M. Nuri Üzel Eskişehir	Sabit Batumlu İstanbul

BAŞKAN — Önergeye Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılmıyoruz; daha önce halledilen bir husustur.

BAŞKAN — Sayın önerge sahiplerinden konuşmak isteyen var mı?

VURAL ARIKAN (İzmir) — Sayın Başkan, biraz evvel bu konuyu arz ettim; onun için yine rahatsız etmek istemiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir efendim.

59 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

60 ıncı maddeyi okutuyorum :

MADDE 60. — 193 sayılı Kanunun 24.12.1980 tarih ve 2361 sayılı Kanunla değişik 86 ncı maddesinin 31.12.1982 tarih ve 2772 sayılı Kanunla değiştirilen (a) bendinin 1 ve 2 numaralı altbentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«1. Ücretlerden (Birden fazla işverenden ücret alan ve ücretlerinin yıllık gayri safi tutarları toplamı dokuz milyon lirayı aşan hizmet erbabının ücretleri hariç);

Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen tiyatrolarda, radyo ve televizyon yapımlarında çalışan bu tiyatro sanatçılarına, münhasıran bu işyerlerindeki çalışmaları karşılığında ödenen ücretler ile sporculara ödenen transfer ücretleri ve tam mükellefiyete tabi kişilerin yanında çalışan gemi adamlarına, münhasıran Uluslararası sularda geçen hizmetleri karşılığında ödenen ücretler, dokuz milyon liralık haddin hesabında nazara alınmaz.»

«2. Tamamı tevkif yolu ile vergilendirilmiş bulunan ve gayri safi tutarları toplamı dokuz milyon lirayı aşmayan gayrimenkul sermaye iratlarından;»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?..

Sayın Arıkan, Sayın Nalbantoğlu...

Buyurun Sayın Arıkan.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu maddenin ikinci fıkrasında, tamamı tevkif yolu ile vergilendirilmiş bulunan ve gayri safi tutarları toplamı 9 milyon lirayı aşmayan gayrimenkul sermaye iratları konuluyor, yani menkul sermaye iratları konmamış oluyor. Böylece menkul sermaye iradı sahipleri beyanname verme külfetinden kurtarılmış oluyor, sadece kurumlarda ödenmiş ve tevkif edilmiş olan vergilerle sınırlı kalıyor. Kimler bunlar? Holdinglerin ortakları... Halbuki, araştırma yapıyoruz, 1985 yılında gümrük muafiyetinden yararlandırılmış olan... Listeye bir bakıyorum - 1 Ocak 1985'ten 31.10.1985 tarihine kadar olan rakamları özellikle dikkatlerinize sunmak istiyorum - tespit edebildiğim ki, belki bunun içinde daha fazlası da vardır, Sabancı Holding'e ait 4 firma için 7 milyar 800 milyon liralık gümrük muafiyeti vermişiz; Eczacıbaşı Holding'e ait bir firma için 3 milyar 750 milyon liralık gümrük muafiyeti tanıyoruz; HEMA Grubuna ait 3 firma için 6 milyar 400 milyon liralık gümrük muafiyeti tanıyoruz; Koç Grubuna ait 4 firma için 5 milyar 700 milyon liralık gümrük muafiyeti tanıyoruz; UM Şirketi için - bir olay için - 2 milyar 100 milyon liralık gümrük muafiyeti tanıyoruz...

Dün biliyorsunuz burada bağımsız milletvekili arkadaşımız Sayın Bozkurt'un verdiği, asgarî ücretin vergi dışı tutulması konusundaki önergesi reddedil-

di; ama ne yapıyoruz: Gümrük muafiyetinden bütün şirketleri çok büyük tutarlarda yararlandırıyoruz, yatırım indiriminden yararlandırıyoruz, destekleme primi veriyoruz, yani onları her şeyden yararlandırıyoruz; şimdi bir de diyoruz ki, bunların ortakları menkul sermaye iratlarından da bir şey vermesin!

Değerli arkadaşlarım, sanıyorum ki, artık, bazı konular üzerine çok dikkatle eğilmemiz gerekiyor. İzin verirseniz, rahmetli Turan Güneş'in, «Araba Devrilmeden Önce» adlı bir kitabı var, oradan bir pasajı dikkatlerinize sunmak istiyorum : «Parlamentoyu değerlendirmek, dünyanın her tarafında olduğu gibi, politikayı, iktidara gelmek için birbirimizi Galatasaray - Fenerbahçe maçındaki gibi mağlup etmek için değil, ülke sorunlarını çözmek için yapmakla olur. Bazı ülke sorunları vardır ki, o ülke sorunlarını insanlar veya partiler tek başlarına çözemezler, o konularda birbirleriyle yarışa giremezler; girerlerse, Tük demokrasisine çok büyük bir maliyet yüklenmiş olur.»

Vergi Yasası, 40 milyonu ilgilendiren bir yasadır. Bu konuda iktidar inatlaşmamalıdır; muhalefetin getirdiği makul önerileri dikkatle süzgeçten geçirmek zorundadır.

Yüce Meclise saygılar sunarım. (SHP, MDP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

Sayın Nalbantoğlu, buyurun efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan konuşabilir miyim?

BAŞKAN — Konuşmacıdan sonra.

Buyurun Sayın Nalbantoğlu.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlarım.

Bu maddenin bir kere, ifade olarak, düzenleniş şekli yanlış. Öyle ki, mesela, «ücretlerden» demiş, bir parantez açmış, ondan sonra da parantez içerisinde maksadına uyacak şekilde, mefhumu muhalifi olan bir madde yerleştirmiş; okuyayım isterseniz : «Ücretlerden (birden fazla işverenden ücret alan ve ücretlerinin yıllık gayri safi tutarları toplamı dokuz milyon lirayı aşan hizmet erbabının ücretleri hariç)» demiş. Niye, «Ücretlerinin yıllık gayri safi tutarları toplamı dokuz milyonu aşmayan ücret toplamından» demeyiş de, getirmiş onu, bir parantez içerisine almak suretiyle, mefhumu muhalifi şeklinde yazmış» Aşağıdaki bendi okursam, bana hak vereceksiniz. 2 numaralı bentte gayrimenkuller için, «Tamamı tevkif yolu ile vergilendirilmiş bulunan ve gayri safi tutarları toplamı dokuz milyon lirayı aşmayan gayrimenkul sermaye iratlarından» demiş ki, işte bu şekilde düzenlenmeliydi ücretler kısmı da. Buna baktığınızda, yukarıki cümle sanki bunun mefhumu muhalifini teşkil edecek şekilde, parantez içinde düzenlenmiş; yani zayıf nakıs konmuş, sıfır olmuş.

-Burada gene ücretler kısmında gözüme çarpan bir konu daha var : «Ücretlerden» kelimesinden sonra, yine o parantez içerisindeki bozuk cümle içinde, «birden fazla işverenden ücret alan» diyor.

Demek ki, birden fazla işverenden ücret alan kimseler var; bunları koruyacak... Ne hadde kadar? Bunun 9 milyonu aşan kısmı sayılacak, 9 milyondan aşağı olan kısmı vergilendirilmeyecek. Halbuki, biz, bir kişinin, asgarî ücret alanların...

FUAT ÖZTEKİN (Bolu) — Vergilendirilmeyecek diye bir şey yok.

BAŞKAN — Efendim, lütfen hatibe müdahale etmeyiniz.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Devamla) — «Vergilendirilecek» mi deniyor?

FUAT ÖZTEKİN (Bolu) — Evet.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Devamla) — Her neyse... Ben, 9 milyon ölçeğini alıyorum.

Biz, asgarî ücretlerden dahi vergi almayalım diyoruz, siz onu kabul etmiyorsunuz; ama burada, gayrimenkul sermaye iratlarından veyahut da birçok işverenden ücret alanlardan, 9 milyon gibi bir kısmı herhalde vergiden muaf hale getiriyorsunuz. Benim bu düşünceye aklım ermedi; belki de ondan dolayı konuşuyorum. Fakat, eğer düşündüğüm gibi ise dahi, benim başta bu tasarıya aklım ermedi. Her şeyden evvel, bu maddenin redaktesinin daha düzgün yapılarak, herkesin anlayacağı bir şekle getirilmesi gerekirdi.

Sonra, bu ücretlerden, 9 milyon liralık haddin hesabında nazara alınmayacak kısımlar nelerdir, şimdi bir de onlara bakalım. Maddede, «Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen tiyatrolarda, radyo ve televizyon yapımlarında çalışan bu tiyatro sanatçılarına - yani hem o tiyatrolarda çalışan, hem de radyo ve televizyon yapımlarında çalışan tiyatro sanatçılarına - münhasıran bu işlerdeki çalışmaları karşılığında ödenen ücretler ile, sporculara ödenen transfer ücretleri - ki, 25 milyon, 50 milyon ve hatta 100 milyon lira transfer ücretlerinin olduğunu duyuyo-

rum; bilmiyorum artık, yalan mı, doğru mu - ve tam mükellefiyete tabi kişilerin yanında çalışan gemi adamlarına - onlara helal olsun - münhasıran Uluslararası sularda geçen hizmetleri karşılığında ödenen ücretler dokuz milyon liralık haddin hesabında nazara alınmaz» denmektedir.

Yani, bu 9 milyonu hesap ederken, bunların yanı sıra, 50, 100 ve 150 milyon lira transfer ücreti alan bir sporcu ve hatta kulübü dahi nazarı itibara alınmıyor. Peki, bu milletin vergisini kim verecek? İşçi verecek, memur verecek, senede ancak 500 bin lira geliri olan esnaf verecek, sanatkâr verecek... Eh, maşallah vallahi!

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Nalbantoğlu.

Efendim, başka söz almak isteyen?.. Yok.

Bir önerge var, okutuyorum.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Soru soracaktım Sayın Başkan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Konuşma yapmak istiyordum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, «Başka söz almak isteyen var mı?» dediğim zaman, buna soru sorma da dahildir. Ayrıca, «Soru sormak isteyen var mı?» diye bir şey sormuyorum, «Söz isteyen var mı?» diyorum.

Buyurun, sorunuzu sorun efendim.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Sayın Başkan, bu 60 ıncı madde, Gelir Vergisi Kanununun 85, 86, 87 ve 94 üncü maddelerine bağlı olduğu için bu soruyu sormak istiyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca bu tiyatrolar saptanırken, acaba hangi kıstaslar dikkate alınacaktır ve bu kıstaslar neler olacaktır? Onları öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Can.

Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz önce tartıştığımız 56 ncı maddede, Kurumlar Vergisine tabi kurumlardan alınan kâr payları, vergisi tevkif suretiyle alınmış mevduat faizleri, faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları, kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı olarak ödenen kâr payları ve her nevi tahvil ve Hazine bonosu faizleri için bu gelirlerini hiçbir şarta bağlı olmaksızın - beyan etmeyeceklerdir hükmünü getirmiştik. Yani bu kazançlar, elde edildikleri sırada ve kaynağında tevkifat suretiyle vergilendirildikten sonra, tekrar, herhangi bir şekilde, beyannamelerde birleştirilmek suretiyle vergilendirilmeyecekler demiştik ve bu hususu neden getirdiğimizi de, bir önceki birleşimde açıkça ifade etmiştim; sınırların dışında kalmak için yapılan birtakım uğraşlardan bahsetmiş ve bazı kazançların vergi dışı kaldıklarını da anlatmıştım.

Bunu önlemek için, bu kazançlar, stopaj yoluyla, kaynakta vergilendirilmektedir. Şimdi bu madde ile, işte bu stopaj yoluyla yapılan vergilendirmenin üstüne bu kazançların tekrar vergilendirilmeyeceğini; ama birleştirme hadisesinde, sadece ticarî, sınaî kazançların ve elde edilen ücretlerin vergilendirileceğini ifade etmekteyiz. Dolayısıyla, bir önceki maddede hangi kazançların, nasıl vergilendirileceğini ifade ettikten sonra, o maddede ifade edilmeyen kazançların nasıl vergilendirileceğini de bu maddede söylüyoruz.

Soru sahibi arkadaşımız, Kültür ve Turizm Bakanlığımızın, kimleri, hangi kıstaslara göre seçtiğini sordular. Tabiî ki, bakanlığımızın bu işi yapmak için bir yönetmeliği vardır; bu yönetmelik esaslarına göre bu iş yapılır. Eğer, kendileri bu yönetmeliği elde etmek istiyorlarsa, biz kendilerine yardımcı olur, yönetmeliği kendilerine takdim ederiz.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Bir önerge var, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 60 ıncı maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Vural Arıkan İzmir	Yılmaz İhsan Hastürk İstanbul
Mehmet Kemal Gökçora Bursa	Türkân Turgut Arıkan Edirne
M. Nuri Üzel Eskişehir	Sabit Batumlu İstanbul

İkinci fıkranın sonuna, (Ve menkul sermaye iratlarından) ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Bir önceki maddede bu mesele halledildiği için, Hükümet olarak biz de katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Önerge sahibi konuşmak isterler mi efendim?

Buyurun Sayın Arıkan.

VURAL ARIKAN (İzmir) — Çok Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, ücret geliri var, emeğe dayalı; menkul sermaye iradı var, sermayeye dayalı. Korunması lazım gelen, ücret geliri; biz koruyamıyoruz. Korunmaması lazım gelen, sermaye geliri; biz onu koruyoruz. Yani, hükümet, zenginden yana olduğunu, sermayeden yana olduğunu, zengin babası hükümeti olduğunu, bu vergi tasarısında da ifade etmiş oluyor.

MEHMET ABDURREZAK CEYLAN (Siirt) — İlk günden söyledi.

HAYDAR ÖZALP (Niğde) — Senden yanayız.

VURAL ARIKAN (Devamla) — Oysa, tarihî gelişime baktığımız zaman, bütün sosyal adalet meselelerinin, zenginleri koruyan partiler tarafından getirildiği görülür; ama bunun tek istisnasını, sanıyorum ki, bu hükümet oluşturuyor.

Hep birlikte, biraz önce bir hüküm kabul ettik. Eğer, bir kimse elindeki hisse senedini satar ve 100 bin lirayı aşan bir gelir elde ederse, bundan vergi alıyorsunuz; ama elindeki hisse senedinden 100 milyon lira temettü alıyorsa, bundan vergi almıyorsunuz. Olacak gibi değil, insanın havsalası alamıyor, dünyada başka bir örneği de yoktur... Dünyada, menkul sermaye iradını vergilendirmeyen bir ülkeyi ben hatırlamıyorum, Memduh Yaşa da hatırlayamıyor. Bizim maliyeciler de hatırlamıyorlar; fakat «Menkul sermaye iradını biz yakalayamıyoruz; kaypak, elimizden kaçıyor» diyorlar. O zaman mesele gayet basit, bunun yöntemleri var. Vergi fedakârlığı yapacağınıza, bu yöntemleri bulun; akaryakıta zam yapacağınıza, buna bir yol bulun. Çünkü, kurumları zaten, yatırım indirimiyle, destekleme primiyle, gümrük muafiyetiyle, on yıl - beş yıl vergiden bağışık bırakmak suretiyle teşvik ediyorsunuz; ondan sonra aldıkları menkul sermaye iradından da, müsaade edin, vergi alalım. Ben bunun için huzurlarınızı işgal ettim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir efendim.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 60 ıncı madde kabul edilmiştir.

61 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 61. — 193 sayılı Kanunun 31.12.1982 tarih ve 2772 sayılı Kanunla değişik 87 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Tam mükellefiyette, vergiye tabi yıllık gayri safi kazanç ve iratlarının toplamı dokuz milyon lirayı aşmayan mükelleflerin bu kazanç ve iratlarından vergisi tevkif yoluyla kesilmiş bulunan ücret ve gayrimenkul sermaye iratları ile götürü usulde vergilendirilmiş bulunan ticarî, meslekî kazançlarını ve ücretlerini beyannameye ithal etmeleri ihtiyaridir.»

«Ücretler (birden fazla işverenden ücret alan ve ücretlerinin yıllık gayri safi tutarları toplamı dokuz milyon lirayı aşan hizmet erbabının ücretleri hariç), götürü usulde tespit olunan ticarî ve meslekî kazançlar, kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısımları ile 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 1, 2 (adi komandit şirketlerde komanditerlerin kâr payları hariç), 3, 5, 7, 12 nci bentlerinde yazılı iratlar dokuz milyon liralık haddin hesabında nazara alınmaz.»

«Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen tiyatrolarda, radyo ve televizyon yapımlarında çalışan bu tiyatro sanatçılarına, münhasıran bu işyerlerindeki çalışmaları karşılığı ödenen vergisi tevkif suretiyle alınmış ücretler ile sporculara ödenen vergisi tevkif suretiyle alınmış transfer ücretleri ve tam mükellefiyete tabi kişilerin yanında çalışan gemi adamlarına münhasıran Uluslararası sularda geçen hizmetleri karşılığında ödenen vergisi tevkif suretiyle alınmış ücretlerin beyanı yukarıda yazılı şartlarla sınırlı olmaksızın ihtiyaridir.»

BAŞKAN — Madde üzerinde, SHP Grubu adına Sayın Barış Can söz istemişlerdir.

Söz isteyen başka arkadaşımız var mı efendim? Yok.

Buyurun Sayın Barış Can.

SHP GRUBU ADINA H. BARIŞ CAN (Sinop) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; aslında, Gelir Vergisi Yasasının birçok maddeleri, 84, 85, 87 ve 94 üncü maddelerde olduğu gibi, birbirleriyle yakın bağlantılı. Amaç aynı... Güdülmek istenen veya ya-

pılması gereken, hazırlanan projeksiyonla kimlere çıkar sağlanacaksa, hedef belli olduğu için, bu maddelerde değişik biçimlerde düzenlenmiş. Aslında, 47 nci madde söz konusu olduğunda, geçti bundan önce, (mükerrer 39, tasarıda 49 görülen, bu iş ortaklıkları sistemi, finans kuruluşlarının vergi dışı bırakılması vesaire) o maddelerde söz alamadık ve 61 inci madde geldiğinde, hepsini derli toplu değerlendirelim diye, söz aldık.

Belirttiğim gibi, bu maddeler birbirleriyle yakından ilintilidir. Tasarının bu maddelerinde yapılan değişikliklerle - tutarı ne olursa olsun - bir kurum paydaşlarının elde etmiş olduğu hisse senetleri kâr, paylarının beyan edilmesi zorunluluğu kaldırılmıştır. Yalnız, (bir saptama yapacağım), soru da soracağım; hükümetin de, komisyonun da dinlemesini özellikle rica ediyorum. Sayın Başkanım, buraya, göz nuru dökerek hazırlandık ve bir hesap yaptık geldik; bunun aksini ispat edebilirlerse, huzurlarınızda ellerini sıkacağım. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri).

Sayın Başkanım, kime hitap ediyorruz?... Lütfen dinlesinler...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sinirlenmeyin.

H. BARIŞ CAN (Devamla) — Siz de, dinleyin.

BAŞKAN — Efendim, istirham ediyoruz; müzakerelerin huzurla geçmesini temin etmek sizlerin elindedir; lütfen...

H. BARIŞ CAN (Devamla) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, bu değişikliklerle, tutarı ne olursa olsun, bir kurumun paydaşlarının (ANAP sıralarından, «Ne demek o?» sesleri) elde etmiş olduğu hisse senetlerinin kâr paylarının beyan edilmesi zorunluluğu kaldırılmıştır. Muhtelif maddelerde bunlar vardır...

«Paydaş», pay sahibi demek.

HAYDAR ÖZALP (Niğde) — «Paylaş» anladık.

H. BARIŞ CAN (Devamla) — Türk Dil Kurumu lügatinde bulursunuz. Bu, «paydaş» oluyor; siz de hep birlikte paylaşırsınız.

BAŞKAN — Efendim, lütfen hatibe müdahale etmeyiniz.

H. BARIŞ CAN (Devamla) — Şimdi, bu değişiklik, Kurumlar Vergisi oranının yüzde 40'tan, 46'ya çıkartılmasına paralel olarak yapılmıştır. Bu değişiklik, o kadar güzel bir vurdu-kaçtı sistemi içinde yapılmaktadır ki, tasarının, hükümet teklifi olarak getirilen gerekçesinde bile buna hiç değinilmemiş; aynı maddede yer alan, tiyatro sanatçılarının ve sporcuların alacağı ücretlerin düşük olarak vergilendirileceği konusuna, kocaman iki büyük paragraf halinde yer verilmiştir. Çünkü sebep var... Güzel düzenlenmiş... Esasında, yapılan şey, bir bakıma yanlış da değildir. Ne yapılmak istendiğini biz de merak ediyorduk; burada anlamış olduk. Hükümetin, yapılmak istenilene, menkul sermaye iratlarının vergi dışına çıkartılmasına hangi gerekçeyi bulup, izah edebileceğini biz de merakla beklemekteydik.

Sayın milletvekilleri, olay şu: Büyük bir holdingin en büyük pay sahibi, şirketlerinden pay alacak ve kendisine verilecek bu pay, artık beyan dışı kalacak, ve tekrar beyan edilmeyecektir. Olayı bir örnekle anlatalım. Diyelim ki, böyle bir holdingin büyük paydaşlarından biri bu yıl içinde 1 milyar lira kurum kazancından, Kurumlar Vergisini düştükten sonra, pay almaktadır. Tasarının bu maddesi kabul edilirse; eğer, sizin oylarınızla bu madde değişmezse, eline ne kadar geçecektir, bunun bir kıyaslamasını yapıyoruz. Bakın, korunması gereken dargelirliler nasıl korunmuyor; korunmaması gereken gelirliler ise, amaçlı olarak hükümet eliyle nasıl himaye ediliyor? Lütfen örneğe bakalım: Kurum matrahı 1 milyar lira; yeni şekli ile baktığımızda, Kurumlar Vergisi nispeti yüzde 46; 1 milyar liradan 460 milyon lira vergiyi düşüyoruz, 540 milyon lira kalıyor. Eski şekline bakalım: Kurum matrahı 1 milyar lira; Kurumlar Vergisi nispeti yüzde 40 olduğuna göre, vergisi 400 milyon lira; dağıtılan temettü 600 milyon lira; üçte bir, vergi alacağını ilave ettik, 800 milyon lira; beyanname verileceğine göre, 103 üncü maddedeki esas tarifeyi dikkate alarak, eski şekli ile yüzde 55 vergi koyduk 440 milyon lira; 1/3 vergi alacağının mahsubunu yaptık (ki, 200 milyon lira); ek vergi 240 milyon lira. Ele geçen: 600 milyondan, 240 milyonu düşüyoruz, kalıyor 360 milyon lira; diğer yanda 540 milyon lira. 540 milyon liradan, vergi kaybı olarak 360 milyon lirayı düşüyoruz, da 180 milyon lira ediyor, yani yüzde 18.

Görülmektedir ki, hükümet, 1 milyar lira kurum kazancı üzerinden eskiden 640 milyon lira vergi almakta iken, şimdi 460 milyon lira ile yetinerek, 180 milyon lirayı büyük holding sahiplerinin cebine koymaktadır.

Bu böyle iken ve ileride sermaye piyasası kurulması düşünüldüğü için, vatandaşın küçük hisse senetleriyle tasarrufa girmesi planlanırken, bu kez, kü-

çük kupürlü hisse senetlerinden yüzde 6 daha fazla vergi alınması istenilmektedir. Yani, büyük paydaşlara yüzde 18 hükümet desteği; küçük paydaşlara, yani vatandaşın elindeki hisse senetlerine, yüzde 6 ek vergi! Hani vergide sosyal adalet sayın milletvekilleri?..

Burada, bundan kârlı çıkan holding sahiplerini saymak istemiyorum. Kendileri, lütfetmişler, geçen gün bir renkli gazetede fotoğraflarıyla birlikte hesaplarını da yapmışlar. Hayırlı, uğurlu olsun der, saygılar sunarım.

Hükümetten de bu hesaplarımın cevabını bekliyorum efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Barış Can.

Madde üzerinde başka söz isteyen var mı efendim? Yok.

Sayın Bakan, söz istiyor musunuz?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Bakan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclise takdim edilen kanun tasarısının bu oturumda görüşülmekte olan maddeleriyle, hep, menkul değer kazançlarının - kurumlardan elde edilecek kazançlar dahil - belli bir tevkifat usulü ile vergilendirildiğini, geri kalanların ise, mevcut kanun çerçevesinde vergilendirilmesi esasının getirilmiş olduğunu ben anlatmaya çalışıyorum, kanun tasarısı onu ifade ediyor, burada tartışıyoruz, kabul ediyoruz; ama her yeni madde geldikçe, hep, başlangıçta söylediklerimizi tekrar ediyoruz.

Çok saygı - değer milletvekilleri, daha önceki konuşmalarımda da arz etmeye çalışmıştım, şikâyet edilen bir konu var; Türkiye'de, kavranılmayan kazançlar, alınmayan vergiler var. Bunlardan bir kısmı banka faiz gelirleri, bir kısmı hisse senetleri dolayısıyla elde edilen gelirler. Bunlar hep, birleştirmeye dahil olduğu için, böylesine kazanç sahibi olan bazı kimseler, bu birleştirme limiti dışında kalmak için çeşitli çarelere başvuruyorlardı: O 3 milyonluk limitin dışına çıkmak için, bazen hisse senetlerini bölüyorlar; bazen, bankalara yatırdıkları paraları değişik isimlerde yatırıyor ve elde ettikleri kazançları hep birleştirme limitinin dışında bırakmak suretiyle hiç vergi vermiyorlardı.

Şimdi biz diyoruz ki, bütün bu telaşa, bu uğraşa, bu aldatmacaya neden gerek var? Bırakalım, para sahibi parasını olduğu gibi götürsün, bankasına yatırsın, alnının akıyla, «Arkadaş benim şu kadar kazancım var» desin ve oradan elde ettiği faizi, yine alnının akıyla, göğsünü gere gere alsın; bırakalım, kurumlarda hissesi olan vatandaşlar, hisselerini başkalarına bölmek telaşında olmasınlar; «Ben bu kuruluşun şu kadar hissesine sahibim. Bu kadar hisseden de, şu kadar para elde ettim» desin. Desin; ama bu kazançlar kaynağında vergilendirilsin. Tekrar tekrar birleştirip, ben, senden, daha fazla vergi alacağım telaşı içine düşüp, hiç vergi alamayacağımız yerde, biz bu işi serbest hale getirelim; ama kaynağında vergilendirelim.

Şimdi burada, «Efendim filanca kesimi kolluyoruz, filanca kesimi kollamıyoruz... Dar gelirliye verdiğimiz nedir ki... Holdinglere sağladığımız kazançlar... vesaireler gibi birtakım şeyler söylemenin anlamını, doğrusu, ben hakikaten kavrayamıyorum.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Tüzelkişiliği ve özel kişiliği öğrenin sayın bakan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — Değerli arkadaşlar, hep beraber öğreneceğimiz hakikaten pek çok şey var. Ben kendimce, bana düşenleri, inanınız, elimden geldiği kadar öğrenmeye çalışıyorum; ama sizler de, ne olur, bu öğrenme yolunda ciddî adımlar atın.

Çok değerli arkadaşlarım, Kurumlar Vergisi hadisesinde bir ufak incelik var, bu inceliği de bu vesileyle arz etmek istiyorum; bu fırsatı veren arkadaşıma da teşekkür ediyorum.

Şimdi, bakınız efendim; şirketler, kurumlar, elde ettikleri kazançlar için, daha önce yüzde 40 kurumlar vergisi veriyorlardı. Kazançlarını dağıtmadıkları takdirde istediğiniz adla adlandırarak, isterseniz otofinansman deyiniz, isterseniz bir başka türlü adlandırınız - biz o dağıtılmayan paylardan kâr alamıyorduk ve tabiî ki, bu, büyük hisse sahibi olanların menfaatına olmakla beraber, şirketlerde küçük hisse sahibi olanların, çeşitli nedenlerle kâr dağıtılmaması nedeniyle, belli bir miktarda kazanç elde etmelerine de engel oluyordu.

Şimdi biz diyoruz ki, ister kâr dağıtın, ister dağıtmayın, ister otofinansman yapın, ister yapmayın, ister hisse senetlerinin tamamına sahip olun veya ufak bir bölümüne sahip olun, biz sizin kazancınızı bir seferde ve stopajla vergilendiririz, kalan kısmı size kalmıştır. İnanınız, bu değerlemeyle, şirketlerde, küçük hisse sahibi olan mükelleflerimiz daha kazançlı çı-

kacaklar ve hiç dağıtılmadığı halde, ellerine de para geçmediği halde, bu uygulamadan sonra, belki, «Nasıl olsa vergilendirildi; hadi gelin şu hissedarlarımıza biraz para dağıtıverelim» diye kararlar alınır, bu küçük hisse sahiplerinin de ellerine üç beş kuruş para geçer, yatırdıkları paralarının karşılığında temettü alırlar.

Arz ederim efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Efendim, madde üzerinde verilmiş bir önerge var; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 61 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

61 inci maddenin üçüncü paragrafında yer alan aşağıdaki metnin çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

« ile 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 1, 2 (adi komandit şirketlerde komanditerlerin kâr payları hariç, 3, 5, 7, 12 nci bentlerde yazılı iratlar»

H. Barış Can	Enver Özcan
Sinop	Tokat
Tülay Öney	Salim Erel
İstanbul	Konya

Mustafa Kâni Bürke
Denizli

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önerge sahibi konuşmak ister mi?

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Önergemiz açık Sayın Başkan.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

61 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

62 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 62. — 193 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«2. Genel bütçeye dahil dairelere, katma bütçeli idarelere, il özel idareleri ile belediyeler, köylere ve kamu menfaatlerine yararlı derneklere ve Türk Kanunu Medenisi gereğince kurulan vakıflara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar. (Bir takvim yılı içinde yapılan bağış ve yardımların toplamı o yıla ait beyan edilecek gelirin % 5'ini aşarsa fazlası indirilmez.)

Genel bütçeye dahil dairelere, katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyelere veya köylere bağışlanan okul, kreş ve spor tesisleri ile 50 yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde 35 yatak) kapasitesinden az olmamak üzere yurt, huzurevi ve sağlık tesislerinin inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin, faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımlar. Bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar. (Şu kadar ki bu fıkrada geçen bağış ve yardımları miktar itibariyle sınırlamaya, bu bağış ve yardımların yapılacağı yerleri ve tahsis edileceği kuruluşları belirlemeye Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.)

Bağış ve yardımın nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu teşkil eden mal veya hakkın mevcutsa mukayyet değeri, bu değer mevcut değilse Vergi Usul Kanunu hükümleri dairesinde Takdir Komisyonunca tespit edilecek değer esas alınır.

Mükelleflerin, yılı içinde yaptıkları kendi araştırma ve geliştirme harcamaları tutarını geçmemek üzere ilgili dönemde ödemeleri gereken yıllık gelir vergisinin % 20 sinin kanunî süresinde tahsilinden vazgeçilerek, bu orana isabet eden vergi üç yıl süre ile faizsiz olarak ertelenebilir. Ertelenen bu vergi üç yıl içinde gelir vergisinin ödeme taksitleri ile birlikte eşit taksitler halinde ödenir.

Bu uygulamanın usul ve esasları Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tayin ve tespit olunur.»

BAŞKAN — 62 nci madde üzerinde söz isteyen sayın üye? Yok.

AHMET MEMDUH YAŞA (İstanbul) — Madde üzerinde sualim var Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim soru sormak isteyen arkadaşlarım lütfen isimlerini yazdırsınlar. Sayın Yaşa, Sayın Bayazıt soru soracaklar.

Buyurun Sayın Yaşa.

AHMET MEMDUH YAŞA (İstanbul) — Sayın Başkan, anlamadığım için soruyorum, özür dilerim.

Maddenin aslına bakamadım, maalesef acele oldu. Bildiğim kadarıyla, bu gibi bağışlarda sadece nakdî bağış muaftı. Şimdi nakdî bağış dışında, bir kimse mesela yurt inşasını veya kreş inşasını kendi yapıp tesisi bağışlarsa, bu da vergiden muaf mıdır ve hangi değer üzerinden muaftır? Bunu öğrenmek istiyorum, bir.

Çünkü eskiden bağışın nakden yapılması şartının konulmuş olmasının sebebi; bağış kadar vergi indiriminden faydalanma durumundan kaynaklanıyordu. Yani, inşaatı fazla gösterip, fazla vergi muafiyeti kazanmasını temin içindi.

İkinci sorum şu : Maddenin son fıkrasında, «araştırma ve geliştirme harcamaları» deniyor. Benim bundan anladığım kadarıyla -eğer maddeyi doğru anladımsa- araştırma ve geliştirme harcaması yapmasa bile Gelir Vergisinden yüzde 20 kadar muafiyet tanınıyor. Bu muafiyet niçin yapılıyor? Eğer araştırma ve geliştirme içinse, o zaman tasrih edilsin.

Mükelleflerin, yılı içinde yaptıkları kendi araştırma ve geliştirme harcamaları tutarını geçmemek üzere ilgili dönemde ödemeleri gereken yıllık Gelir Vergisinin tecili meselesi, onu söylüyorum; yani, bu, araştırma ve geliştirme harcamalarına bağlı mıdır, değil midir? Hakikaten anlayamadım, onu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yaşa.

Sayın Bayazıt, buyurun efendim.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkanım, sorum 62 nci maddenin 2 numaralı bendinin birinci fıkrasına ilişkindir. Burada yalnız, «Türk Kanunu Medenîsi gereğince kurulan vakıflara» diye zikredilmiştir.

Medenî Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kurulan birçok vakıflara, tarihî değerlerine matufen ibadethanelere yapılacak bağışlar, yapılacak yönetmelikte, Türk Kanunu Medenîsi muvacehesinde, bu madde kapsamı içerisine girecek mi?

Ayrıca, yeni kurulan bazı vakıflar vardır.

Burada, «Vakıflar Kanununa göre» denseydi, denetimi çok kolay olurdu.

Anayasanın 13-14 üncü maddelerindeki ilkelere aykırı hareket eden vakıflar vardır. Acaba bunlara da bu bağışlarda vergi indirimi yapılacak mıdır?

Bu konuların açıklığa kavuşturulmasını rica ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bayazıt.

Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Yaşa'nın, sorduğu gibi, halihazırda yapılan bağışlar sadece nakdî bağışlardır ve limiti vardır. Şimdi biz, yaptığımız bu değişiklikle, nakdî bağışlara sınır koymuyoruz ve aynî bağışları da yine vergiden muaf tutacağımızı ifade ediyoruz. Hangi değer üzerinden? Vergi Usul Kanununun 291 inci ve müteakip maddelerine göre nasıl değerlendirme yapılacağı ifade ediliyor. Bu maddelere göre yapılacak tespit kadar miktar matrahtan düşülebilir.

Araştırma ve geliştirme ile ilgili hadise de şu : Biliyorsunuz, Türkiyemizde maalesef aksayan, hatta hiç el atılmamış bir konu, araştırma ve geliştirme hizmetleridir. Biz hep bir şeyi yapmaya çalışırız, yaparız; ama ondan sonra da onu geliştirmek içinde pek kolay kolay masraf yapmayız. Araştırmacılarımız da maalesef çok zor şartlarda çalışır. Şirketler, araştırma için fon ayıramazlar.

Şimdi biz diyoruz ki, Türkiyemizde bu araştırma, geliştirme faaliyetleri ele alınsın ve geliştirilebilsin. Bunun içinde mükellefe bir imkân getiriyoruz ve diyoruz ki, mükellefin ödeyeceği Gelir Vergisinin yüzde 20'sini aşmamak şartıyla ve tabiî ki, gene, yaptığı araştırma ve geliştirme masraflarından fazla olmamak şartıyla.

AHMET MEMDUH YAŞA (İstanbul) — Sayın bakan, o husus bu maddede maalesef yok. Özellikle dinlememe rağmen ben öyle anlayamıyorum.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Efendim, öyle ifade ediyor, bakın ben okuyorum ve böyle anlıyorum.

AHMET MEMDUH YAŞA (İstanbul) — Belki de siz daha da iyi anlıyorsunuz.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Daha iyi değil de, belki, bir kere daha dikkatli okursanız...

AHMET MEMDUH YAŞA (İstanbul) — Benim anlayacağım şekilde yazmanız mümkün müdür acaba?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Efendim, şöyle : Yaptığı araştırma ve geliştirme masraflarından fazla olmamak üzere ve ödeyeceği Gelir Vergisinin yüzde 20'si ile sınırlı kalmak üzere bir imkân

getiriyoruz mükelleflere ve diyoruz ki, biz, sizin Gelir Verginizin yüzde 20'sine kadar olabilecek araştırma ve geliştirme masraflarınızı 3 yıl erteleyebiliriz ve 3 eşit taksitte, 3 yıl içinde, faizsiz olarak ödemenizi kabul ederiz. Diyelim ki, bir mükellef 15 milyon lira vergi vermek durumunda... O sene içinde 5 milyon lira araştırma ve geliştirmeye fiilen harcama yapmış... Pekâlâ, ben diyorum ki, sen 10 milyon liranı bu sene 3 taksit halinde öde, geri kalan 5 milyonu da ben senden 3 taksit halinde, 3 senede alacağım ve bunun için de faiz vesaire istemiyorum. Kastedilen, budur.

Efendim, vakıflarla ilgili soruya gelince : Mevcut kanunda da gene aynı şekilde, «Türk Kanunu Medenîsi gereğince kurulan vakıflar» diye bahsediyor. Ondan önce kurulan vakıflar da, Vakıflar Genel Müdürlüğü çatısı altında birleşmiş olduğu için, bunlar da bu kapsam içindedir; faydalanırlar efendim.

Arz ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Efendim, madde üzerinde verilmiş önergeler var, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Yasa Tasarısının 62 nci maddesinin 2 numaralı bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«2. Genel bütçeye dahil dairelere, katma bütçeli idarelere, il özel idareleri ile belediyelere, köylere ve amatör spor kulüplerine, kamu menfaatlerine yararlı derneklere ve Türk Kanunu Medenisi gereğince kurulan vakıflara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar. (Bir takvim yılı içinde yapılan bağış ve yardımların toplamı o yıla ait beyan edilecek gelirin % 5'ini aşarsa fazlası indirilmez.)

Şeyhmus Bahçeci Diyarbakır	Coşkun Bayram Adana
Bahriye Üçok Ordu	Kenan Nuri Nehrozoğlu Mardin
İsa Vardal Zonguldak	Enver Özcan Tokat

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Tasarısının 62 nci maddesinin ikinci paragrafının ikinci satırına «okul» kelimesinden sonra «cami» sözcüğünün de konulmasını teklif eder, saygı ile arz ederiz.

İsmail Dayı Balıkesir	Nuh Mehmet Kaşçıkçı Kayseri
Eyüp Aşık Trabzon	Mustafa Rüştü Taşar Gaziantep
Ali Babaoğlu Nevşehir	Hayrettin Elmas İstanbul
Ogan Soysal Ankara	Mustafa Şahin Kayseri
Mehmet Onur Kahramanmaraş	Hüseyin Şen Artvin

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 62 nci maddesiyle değiştirilen Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinin 2 numaralı bendinin ikinci paragrafında yer alan Maliye ve Gümrük Bakanlığına yetki veren parantez içi hükmün «(Şu kadar ki, bu fıkrada geçen bağış ve yardımların miktarı ile bu bağış ve yardımların yapılacağı yerler ve tahsis edileceği kuruluşlar Bakanlar Kurulunca çıkartılacak bir yönetmelikle belirlenir.)» şeklinde ve ayrıca, Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinin 1 numaralı bendinin de aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«1. Beyan edilen gelirin % 5'ini ve her bir kişi için asgarî ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigortalarının primleri (Sigortanın Türkiye'de kaim ve merkezi Türkiye'de bulunan bir sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş ve gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olmak, beyannameye alınmış ücretler varsa, bunların safî miktarlarının hesaplanması sırasında, ayrıca indirilmemiş bulunmak şartıyla; eşlerin ve çocukların kendi gelirleri için ayrı beyanname vermeleri halinde, bunlara ait sigorta primleri aile reisi gelirinden indirilmez.).

Dar mükellefiyete tabi olanlar sigorta primi indirimi yapamazlar.»

Gerekçe : Bu düzenleme ile, yıllık Gelir Vergisi beyannamesi veren mükelleflerin, yıl içinde ödedikleri özel şahıs sigorta primlerinin beyan edilen geli-

rin % 5'i kadar olan kısmı vergi matrahının tayininde indirim olarak nazara alınması esası getirilmektedir.

Ayrıca 2 numaralı bendin ikinci paragrafında yer alan Maliye ve Gümrük Bakanlığına yetki veren parantez içi hüküm değiştirilerek, yetki Bakanlar Kuruluna verilmektedir.

Bülent Akarcalı İstanbul	Pertev Aşçıoğlu Zonguldak
Altan Kavak İstanbul	Leyla Yeniay Köseoğlu İstanbul

Hasan Adnan Tutkun
Amasya

BAŞKAN — Efendim, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup, işleme koyacağım :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Yasa Tasarısının 62 nci maddesinin 2 numaralı bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«2. Genel bütçeye dahil dairelere, katma bütçeli idarelere, il özel idareleri ile belediyelere, köylere ve amatör spor kulüplerine, kamu menfaatlarına yararlı derneklere ve Türk Kanunu Medenisi gereğince kurulan vakıflara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar. (Bir takvim yılı içinde yapılan bağış ve yardımların toplamı o yıla ait beyan edilecek gelirin % 5'ini aşarsa fazlası indirilmez.)

Diyarbakır Milletvekili
Seyhmus Bahçeci ve arkadaşları

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Hayır, katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önerge sahiplerinden konuşmak isteyen var mı efendim?

Buyurun Sayın Özcan.

ENVER ÖZCAN (Tokat) — Sayın Başkan, biz sadece amatör spor kulüplerini, yapılan bağışlara katmak istiyoruz. Bunun neye aykırı olup olmadığını anlamakta güçlük çekiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Özcan.

Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Efendim, kanun tasarısının ilerideki maddelerinde amatör spor kulüpleri yeterince korunmuştur.

BAŞKAN — Efendim, önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Tasarısının 62 nci maddesinin ikinci paragrafının ikinci satırına «okul» kelimesinden sonra «Cami» sözcüğünün de konulmasını teklif eder, saygı ile arz ederiz.

Balıkesir Milletvekili İsmail Dayı ve arkadaşları

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeyi.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) Efendim, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Hangi usul hakkında?

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) — Komisyon önergeye katılmazsa bir diyeceğimiz yok; fakat katıldığına göre, metnin, komisyona istenip, düzenlenmesi gerekir; çünkü komisyonun ekseriyeti yoktur.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Yeni madde metni değil ki efendim; maddede değişiklik teklif ediyor.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) — İçtüzüğümüzün 46 ncı maddesi bunu amirdir; içtüzüğe aykırı hareket etmeyelim. Defaatle bunu arz ediyoruz.

BAŞKAN — Yeni bir madde değil efendim, maddeye bir kelime eklenmesi isteniyor.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) — İçtüzüğün 46 ncı maddesini okuyalım efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — 46 ncı madde, her türlü değişikliği yapar, diyor.

BAŞKAN — İçtüzüğün 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrasını okuyalım efendim :

«Komisyon sıralarında, toplantı yeter sayısını temin edecek sayıda komisyon üyesi yer almamışsa, komisyon temsilcisi; komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir.»

Komisyona soruyorum : Maddenin komisyona iadesini mi, yoksa önergenin reddini mi istiyorsunuz?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Sayın Başkan, teklifi kabul ediyoruz.

BAŞKAN — O zaman yetersayınızı arayacağız. Yetersayınız var mı?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Sayın Başkan, bugüne kadar bu Mecliste buna benzer bir çok önerge verildi ve hepsi kabul edildi.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Önerge yeni bir madde teklif etmiyor ki, efendim; maddede ufak bir değişiklik getiriyor; buna biz de katılıyoruz.

BAŞKAN — Efendim, komisyonda yetersayı arıyoruz; çünkü İçtüzüğümüzün 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrası açıktır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun üyeleri lütfen ayağa kalksınlar efendim.

NİHAT AKPAK (Sakarya) — Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim, yerinizden söyleyiniz.

NİHAT AKPAK (Sakarya) — Sayın Başkanım, bu Mecliste bir haftadır devam eden müzakerelerimizde teamüle bakılmadığını üzüntü ile müşahede etmiş bulunmaktayım. Bugüne kadar hatta hatta şu ana kadar görüştüğümüz bir çok kanun metninde, komisyonlarca yerinde bulunan önergelerle bazı ilaveler ve eklemeler yapılmıştır. O zaman komisyon üyelerinin sayısına bakılmadı da, şimdi mi bakılıyor? Teamülü niye bozuyorsunuz?

BAŞKAN — Efendim, itiraz olmadığı müddetçe buna bakmıyoruz; itiraz olunca bakmaya mecburuz. İçtüzüğün 46 ncı maddesi gayet açık efendim.

NİHAT AKPAK (Sakarya) — O zaman bundan evvelki teamüllere de bakarsınız Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, itiraz vaki olmayınca bakmıyoruz. İtiraz vaki olduğu için, İçtüzüğün 46 ncı maddesini uygulamaya mecburuz. Onu arz ederim.

NİHAT AKPAK (Sakarya) — Usulsüzlük yapıyorsunuz Sayın Başkan.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Sayın, Başkan, sizin bu uyarılarınızdan sonra, mademki itiraz vuku bulduğunda dikkate alıyorsunuz, diğer zamanlarda almıyorsunuz; burada hükümeti yalnız başına bir bakan temsil ediyor ve kendisi katılıyor; aynı zaman da...

BAŞKAN — Efendim, itiraz olmayınca, salonda komisyon ekseriyetini var sayıyoruz, itiraz olduğu zamanda yetersayı arıyoruz; mesele bundan ibaret.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Sayın Başkanım, bu şekilde yorumluyorsanız, komisyon olarak önergeye katılmıyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkan biraz önce, «katılıyorum» demişlerdi.

BAŞKAN — Katılamazlar zaten efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Hükümet olarak önergeye katılıyoruz Sayın Başkan.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kuşhan, yerinizden söyleyin, nedir?

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisi çok ciddî bir müessesedir; biraz evvel şöyle, biraz sonra böyle... (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, lütfen dinleyelim. Sayın Kuşhan, siz de onlara karşı değil, lütfen bana karşı konuşun.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Biraz önce şöyle, biraz sonra böyle görüntü vermek, en azından, Meclisin ciddiyetine gölge düşürmektir. Aslında ben bu müdahalelerde bulunurken, çok samimiyetle ifade edeyim ki, sıkılıyorum; ama Sayın Başkanım, dün de arz ettiğim gibi, ben kendimi, Türkiye Büyük

Millet Meclisi üyesi olarak bu Meclisin saygınlığını kollamakla yükümlü hissediyorum. O bakımdan, sayın Başkanlık Divanı üyesinin veya komisyon temsilcisinin beyanı, Meclisin ciddiyetiyle izah edilecek şekilde değildir.

Başkanlık Divanından, bundan böyle bu gibi durumların bir daha ortaya gelmemesi için gerekenin yapılmasını istirham ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN — Müsaade eder misiniz efendim?

Efendim, yeterli çoğunluk olmadığı hallerde, İçtüzüğümüz gereğince, komisyon önergeye katılmamış sayılıyor. O bakımdan, önergeyi oylayacağız.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler...

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, önergeyi bu vaziyette oylayamazsınız, oylamamanız gerekir.

BAŞKAN — Kabul etmeyenler.... Önerge kabul edilmiştir efendim.

Bir başka önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 62 nci maddesiyle değiştirilen Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinin 2 numaralı bendinin ikinci pragrafında yer alan Maliye ve Gümrük Bakanlığına yetki veren prantez içi hüküm («Şu kadar ki, bu fıkrada geçen bağış ve yardımların miktarıyla bu bağış ve yardımların yapılacağı yerler ve tahsis edileceği kuruluşlar Bakanlar Kurulunca çıkartılacak bir yönetmelikle belirlenir)» şeklinde ve ayrıca, Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinin 1 numaralı bendinin de aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«1. — Beyan edilen gelirin % 5'ini ve her bir kişi için asgarî ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigortaların primleri (Sigortanın Türkiye'de kaim ve merkezi Türkiye'de bulunan bir sigorta şirketi nezdinde aktedilmiş ve gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olmak, beyannameye alınmış ücretler varsa bunların safi miktarlarının hesaplanması sırasında ayrıca indirilmemiş bulunmak şartıyla; eşlerin ve çocukların kendi gelirleri için ayrı beyanname vermeleri halinde, bunlara ait sigorta primleri aile reisi gelirinden indirilemez.)

Dar mükellefiyete tabi olanlar sigorta primi indirimi yapamazlar.»

Zonguldak Milletvekili Pertev Aşçıoğlu ve arkadaşları

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir efendim.

Efendim, kanun tekniğine göre, 62 nci maddenin çerçevesi değişiyor: 1 ve 2 numaralı bentler geliyor; 62 nci madde bu şekilde değiştirilmiş oluyor.

Yeni 1 numaralı bent ekleniyor; Komisyon bunu uygun görüyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Uygun görüyoruz Sayın Başkanım.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, evvela bir madde tedvin etmek lazım, böyle bir tedvin olmadan neyi uygun gördüklerini biliyorlar mı?

BAŞKAN — Efendim, yeni metni tekrar okutup, oylarınıza arz edeceğim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, evvela o metin tedvin edilmeli; o okunduktan sonra oylanmalı. Böyle bir teamül yoktur.

BAŞKAN — Var efendim, var.

Efendim, okuyunuz.

BAHRİYE ÜÇOK (Ordu) — Sayın Başkan, bir konuyu söyleyebilir miyim?

BAŞKAN — Okumaya başladık Sayın Üçok, lütfen müsaade edin.

Buyurun, okuyun efendim.

«MADDE 62. — 193 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin 1 ve 2 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.»

BAŞKAN — Komisyon uygun görüyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Sayın Başkan, tekrar okutur musunuz, anlayamadık.

BAŞKAN — Efendim, sadece çerçeveyi değiştiriyoruz, «1 ve 2 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir» diyoruz. Bunu kabul ediyor musunuz, onu soruyorum?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılıyoruz Sayın Başkan.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) — Sayın Başkan, Sayın Üçok bir şey ilave edecekler efendim.

BAHRİYE ÜÇOK (Ordu) — Laiklikle ilgili bir konu üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Üçok, söz işi bitmiştir. Lütfen efendim...

62 nci maddeyi, kabul edilen önergelerle beraber onayınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir efendim.

63 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 63. — 193 sayılı Kanunun 93 üncü maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. «Çocuk tabiri, mükellefle birlikte oturan veya mükellef tarafından bakılan (nafaka verilmek suretiyle bakılanlar dahil) 18 yaşını doldurmamış evlatları ifade eder.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı efendim? Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiktir.

64 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 64. — 193 sayılı Kanunun 24.12.1980 tarih ve 2361 sayılı Kanunla değişik 94 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Vergi tevkifatı :

Madde 94. — A) Kazanç, ücret, menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarında vergi tevkifatı :

Kamu idare ve müessesleri iktisadî kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadî işletmeleri, menkul kıymetler yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, ziraî kazançlarının bilanço veya ziraî işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar.

1. Hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61 inci maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (istisnadan faydalananlar ile 2 numaralı bentte sayılanlar hariç) 103 ve 104 üncü maddelere göre.

2. a) Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen tiyatrolarda, radyo ve televizyon yapımlarında çalışan bu tiyatro sanatçılarına münhasıran bu işyerlerindeki çalışmaları karşılığı yapılan ücret ödemelerinden,

b) Sporculara transfer ücreti olarak yapılan ödemelerden,

c) Tam mükellefiyete tabi kişilerin yanında çalışan gemi adamlarına, münhasıran uluslararası sularda geçen hizmetleri karşılığı yapılan ücret ödemelerinden,

3. Yaptıkları serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemelerden (69 uncu maddede yazılı olanlara ve noterlere serbest meslek faaliyetlerinden dolayı yapılan ödemeler hariç);

a) 18 inci madde kapsamına giren serbest meslek işleri dolayısıyla yapılan ödemelerden,

b) Diğerlerinden,

4. 42 nci madde kapsamına giren işler dolayısıyla bu işleri yapanlara (kurumlar dahil) ödenen istihkak bedellerinden,

5. Dar mükellefiyete tabi olanlara, telif ve patent haklarının satışı dolayısıyla yapılan ödemelerden,

6. 70 inci maddede yazılı mal ve hakların kiralanması karşılığı yapılan ödemelerden,

7. Dar mükellefiyete tabi gerçek kişilerle, Türkiye'de işyeri veya daimî temsilcisi bulunmayan ve kurumlar dışında kalan tüzelkişilere ödenen kâr payları ile dağıtılsın veya dağıtılmasın 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından;

8. Dağıtılsın, dağıtılmasın Kurumlar Vergisine tabi kurumların Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 2 ve 3 numaralı bentleri dışında kalan Kurumlar Vergisinden muaf veya müstesna kazanç ve iratlarından (Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 12 numaralı bendine göre vergiden müstesna tutulan kazançlar üzerinden yapılacak tevkifat sırasında bu kazanç tutarına isabet eden giderler tevkifat matrahından indirilir.);

9. 75 inci maddenin 5 numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından (2499 sayılı Kanuna göre kurulan menkul kıymet yatırım fonları dışındaki tam mükellef kurumlara ödenenler dahil);

a) Devlet tahvili ve Hazine bonosu faizlerinden,

b) Gelir ortaklığı senetlerinden sağlanan gelirlerden,

c) Nama yazılı tahvil faizlerinden,

d) Hamiline yazılı tahvil faizlerinden,

e) Diğerlerinden.»

10. Mevduat faizlerinden;

a) Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizlerden,

b) Nama yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden,

c) Sırdaş hesaplara yürütülen faizlerden,

d) Diğerlerinden.

11. Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr paylarından,

12. Bir işyeri açmaksızın münhasıran gezici olarak millî piyango bileti satanlara ödenen komisyon bedeli üzerinden,

13. Çiftçilerden satın alınan ziraî mahsuller için yapılan ödemelerden :

a) Hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsulleri için,

b) Diğer ziraî mahsuller için,

% 25 vergi tevkifatı yapılır.

Tüccar, serbest meslek erbabı ve çiftçilerin yukarıdaki hükümlere göre yapacakları tevfikat; ticarî meslekî ve ziraî işleriyle ilgili ödemelerine münhasırdır.

Yukarıdaki bentlerde yazılı vergi tevkifatının yapılmasında 96 ncı madde hükmü gözönünde tutulur.

Bu maddenin 8 numaralı bendine göre üzerinden vergi tevkifatı yapılan kurum kazancından kâr payı alanlara, tevkif suretiyle alınan vergi ret ve iade olunmaz.

Bakanlar Kurulu bu maddede yer alan tevkifat nispetini, her bir bentte yer alan ödemeler için ayrı ayrı sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu yetki, tam ve dar mükellefler için farklı oranlar tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.

B) Dahilî tevkifat :

Gerçek usulde gelir vergisine tabi ticarî, ziraî ve meslekî kazanç sahipleri ile adi ortaklıklar, kollektif şirketler ve adi komandit şirketler aşağıda belirtilen esaslara göre dahilî tevkifat yaparak vergi dairesine öderler.

Dahilî tevkifatın tarh, tahakkuk ve ödenmesi ile dahilî tevkifata ilişkin diğer hususlar hakkında dahilî tevkifatın tarhına esas alınan tutarların ilgili bulundukları kanun hükümleri uygulanır. Şu kadar ki, adi ortaklıklar, kolektif şirketler ve adi komandit şirketlerce yapılan dahilî tevkifat, hisseleri oranında ortakları (adi komandit şirketlerde komanditer ortaklar dahil) tarafından yapılmış sayılır. Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca eshamlı komandit şirketlerce yapılan dahilî tevkifatın komandite ortağın kâr payı oranında hesaplanan tutarı, komandite ortağın dahilî tevkifatı addolunur.

Dahilî tevkifat yapmakla mükellef tutulanların yapacakları dahilî tevkifat;

a) Katma değer vergisine tabi olanların adlarına tarh ve tahakkuk ettirilen katma değer vergisinin % 50'si,

b) Banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi olanların adlarına tarh ve tahakkuk ettirilen banka ve sigorta muameleleri vergisinin % 50'si,

c) Katma değer vergsine özel matrah şekilleri ile tabi tutulan mallarla temel gıda maddelerinin satışını yapan mükelleflerin sözkonusu malların alış ve satış bedeli arasındaki farkın % 5'i,

d) Diğerlerinde, yapılan teslimler karşılığı alınan bedelin % 2'sidir.

Bakanlar Kurulu, yukarıda yeralan oranları gelir unsurları ve faaliyet türleri itibariyle farklılaştırmaya veya sıfıra kadar indirmeye yetkilidir.

Cari vergilendirme dönemi içinde elde edilen ticarî, ziraî ve meslekî kazanç üzerinden bu maddenin (A) fıkrası uyarınca tevkif edilmiş bulunan gelir vergisi ödendiği belgelendirilmek kaydıyla ödenmesi gereken dahilî tevkifattan mahsup edilir.

Mükelleflerin bu madde uyarınca dahilî tevkifata ait ödemelerinin toplamı cari takvim yılına ait yıllık gelir vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan gelir vergisine mahsup edilir. Mahsubu yapılan miktarın hesaplanan gelir vergisinden fazla olması halinde aradaki fark müteakip dönemlere ilişkin olarak yapılması gereken dahilî tevkifata ait ödemeye mahsup edilir.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı bu fıkra hükmünün uygulanmasına ait usul ve esasları tespit etmeye yetkilidir.

Vergi tevkifatı yapılırken lira kesirleri nazara alınmaz.»

BAŞKAN — 64 üncü madde üzerinde MDP Grubu adına Sayın Ferit Melen, SHP Grubu adına Sayın Barış Can, şahısları adına Sayın Reşit Ülker ve Sayın Vural Arıkan söz istemişlerdir.

Başka söz isteyen var mı? Yok.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Benim bir sorum olacak, şimdiden not edilirse...

BAŞKAN — Evet efendim, not ediyoruz.

Buyurun Sayın Melen.

MDP GRUBU ADINA FERİT MELEN (Van) — Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım; bu madde, tevkif yoluyla alınacak vergileri ve hangi istihkakların tevkif yoluyla alınacağını gösteren bir maddedir. Biraz evvel okundu; ama tekrar hatırlatmak istiyorum.

Tevkif yoluyla kimlerden vergi alınacaktır? Hizmet erbabına ödenen ücretlerden, serbest meslek erbabından, müteahhitlerden, gayrimenkullerin kiralanmasından, kâr paylarından, menkul sermaye iradından, faiz oranlarından, tahvil faizlerinden, mevduat faizlerinden, diğer satış hesapları nazım mevduat faizlerinden ve çiftçilerden.

Değerli arkadaşlarım, 13 fıkra halinde sayılan çeşitli zümrelerden, tüccarlardan ve şirketlerden, ödenen bu türlü istihkaklar üzerinden, tevkif yoluyla vergi alınacaktır. Aslında, normal ve güzel bir şeydir. Bunun mümkün olduğu kadar genişletilmesinde, vergi tekniği bakımından, tatbikatı bakımından fayda vardır. Liste maalesef geniş değildir.

İngiltere'de birçok istihkak tevkif yoluyla vergiye tabi tutulur. İngiltere'de, vergi beyannamesi verenler, çoğu zaman, daha evvel istihkakları kesintiye tabi tutulduğu için vergi ödemezler, geriye para alırlar; çünkü daha evvel tevkif yoluyla vergi alınmıştır. Temenni ederiz ki bizde de, bu yavaş yavaş genişletilsin.

Yalnız, benim burada üzerinde duracağım mesele şudur : Her zümreye tevkif yoluyla yapılacak tevkifat nispetinin ayrıca kanunla tayin edilmesi lazımdır. Yani, vergi nispetleri kanunda belirtileceğine göre, Meclis tayin edeceğine göre, bunların her birinden alınacak verginin nispetini, burada her fıkranın önünde göstermek lazım. Bundan evvelki cari olan hüküm de budur, mevcut maddeler de bu şekilde gösterilmiştir; fakat bu defa başka bir hüküm getiriliyor bunların hepsinde birden; maddenin sonunda, yüzde 25 nispetinde vergi alınacağı belirtiliyor; «Bu yüzde 25'i de Bakanlar Kurulu bir misline kadar artırabilir ve icabında sıfıra kadar indirebilir» deniyor. Yani, bu usul ile, her zümreden tevkif yoluyla alınacak verginin nispetinin tayini yetkisini Meclis, Bakanlar Kuruluna devretmiş oluyor. Bir defa, bunun Anayasa ile bağdaşabileceği şüphelidir. Dün de başka bir madde vesilesiyle arz ettim : Vergi, kanunla konulur, kanunla değiştirilir, kanunla kaldırılır. Vergiyi sıfıra kadar indirme, vergiyi kaldırmadır. Bu şekilde, Bakanlar Kuruluna, vergiyi kaldırma yetkisini de veriyoruz. Bu, Anayasa ile bağdaşmaz. Vergi nispetleri de, verginin temel unsurlarıdır.

Yalnız, Anayasada bir tek hüküm var; bu hükümle, azamî ve asgarî nispetlerin tayini halinde, bu nispetler arasında Bakanlar Kuruluna tasarruf yetkisi verilmiştir. Burada azamî ve asgarî nispet de yok; tek nispet var. Bu nispeti bir misli artırma yetkisi veriyoruz. Anayasada böyle bir hüküm yok, yani hiçbir surette, vergi nispetini artırma yetkisi yok. Bir defa, Anayasa ile bağdaşmaz.

Hiçbir parlamento, bu yetkisini, hükümetlerine devretmez. Yani, demokrasi ile idare edilen memleketlerde parlamentolar gayet titizdir; bilhassa vergi hususunda, yetkilerini hiçbir zaman hükümetlere devretmezler ve etmemektedirler. Çünkü, aslında parlamentoların kuruluş sebepleri de buna dayanır; yani, devletlerin harcamalarını ve onun karşılığında alınacak vergileri millet kendisi tayin ve takdir etsin diye. Bu sebeple, demokratik usullere de, demokratik geleneklere de aykırı düşüyor.

Üçüncü nokta : Vergilerde istikrar lazım. Bir kimse taahhüde gireceği zaman, biliyor ki, kanunla kendisinden, istihkakından kesilecek vergi yüzde 5'tir. Eğer Bakanlar Kuruluna ikide bir bu nispeti değiştirme yetkisi verirseniz istikrar kalmaz. Müteahhit, bu nispet yüzde 5 iken girer, bir de bakarsınız - Bakanlar Kurulunun yüzde 50'ye kadar çıkarma yetkisi var - Bakanlar Kurulu yüzde 50'ye kadar çıkarmış. Hele bir yabancı müteahhit böyle bir hükmü görünce, Türkiye'de hiçbir taahhüde girmek istemez, hatta yerli bir müteahhit dahi bu riski hesap etmeye mecburdur ve hesap eder.

Diğer bir husus : Bu hüküm hükümete, bir nevi pazarlık imkânı da veriyor. Telif kazançları da burada yüzde 25 olarak gösteriliyor; halbuki daha evvel Başbakan bu pazarlığı yapmıştır; «Sizden yüzde 10 alacağım» diyor. Yani, bu madde ayrıca, hükümetlere, bazı zümrelerle pazarlık yapmak ve bunu partizanca kullanmak imkânını veren bir maddedir.

Değerli arkadaşlarım, burada hepimiz yemin ettik; Büyük Millet Meclisi, Büyük Millet Meclisi Başkanı, ayrı ayrı bizler, komisyonlar, hatta Cumhurbaşkanı da titizlikle bu Anayasayı korumaya mecburdur. Eğer, bu Anayasanın böyle futbol topu gibi oynanmasına müsaade edersek, o hale getirirsek, bu memlekette demokrasi yaşamaz ve buna da biz sebep oluruz. Bu aşama döneminde bizim bir vazifemiz de, güzel geleneklerle bu demokrasiyi sağlam temellere oturtmaktır. Halbuki, görüyoruz, her gelen kanun

tasarısında Anayasayı hiçe sayan maddeler vardır. Dediğim gibi, Anayasa futbol topu haline getirilmiştir. Biz bu vaziyette hakikaten Anayasa suçu işliyoruz ve açıkça söylüyorum, işlediğimiz suç Anayasa suçudur. Biz Anayasayı ihlal edersek, bu Anayasayı ortadan kaldırmak isteyenler için verilen idam hükmünü burada tasdik etmeye hakkımız olur mu? Kendimiz bu işi yaparsak, yarın, Anayasayı ihlal edenleri mahkûm ettirmeye, hatta icap ederse, idam ettirmeye gücümüz yeter mi ve bunda da vicdanımıza karşı haklı olur muyuz?

Değerli arkadaşlarım, bilhassa rica ediyorum, hakikaten, bu Anayasayı yıpranmaktan, hırpalamaktan kurtaralım.

«Canım, Anayasaya aykırıysa, gitsinler Anayasa Mahkemesine» denebilir; ama demokrasiye inanan kimse bunu söyleyemez. Evvela kendisi her hadisenin Anayasaya uygunluğunu dikkate almaya mecburdur.

Meclis Başkanımız güzel nutuklar veriyor; sağda solda görüyorum; demokrasiyi, Anayasayı övüyor, göklere çıkarıyor; ama tatbikatına, Anayasayı koruma faaliyetine de maalesef katılmıyor. Anayasaya aykırı kanunları, evvelemirde Anayasa Komisyonuna sevk ettirmek ve tetkik ettirmek Millet Meclisi Başkanının görevidir. Buna riayet etmedikten sonra, Anayasa hakkında büyük nutuklar, parlak nutuklar çekmek hiçbir işe yaramaz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Melen.

SHP Grubu adına, buyurun Sayın Barış Can.

SHP GRUBU ADINA H. BARIŞ CAN (Sinop) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 61 inci madde üzerinde söz aldığında, konuları toparlayan ana bir giriş yapmış ve Gelir ve Kurumlar Vergisinde yapılmak istenen değişikliklerin özünde, büyük kazançların himaye edildiği, buna karşın küçük kazançların ise âdeta vergi ile cezalandırıldığını söylemiş; tasarıda 47 nci madde olarak görülen mükerrer 39 uncu maddede, 84,85,87 ve görüşmekte olduğumuz Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinde de bu ana hazırlığın, çalışmanın çok güzel bir kılıfa uydurulduğunu söylemeye çalışmıştım; burada bunu kanıtlayan bir de hesaplama yapmıştım; ama sayın bakandan bu konuda da bir yanıt alamadım. Çünkü, bazı kavramlarda anlaşamıyoruz; o da şudur: Gerçek kişi nedir tüzelkişilik nedir; Gelir Vergisi nedir; Kurumlar Vergisi nedir? Bu ana konularda anlaşamadıktan sonra, gerçekten, bu tartışmaları yapmak da bir anlamda gereksiz oluyor; ancak, yine bu 64 üncü madde dolayısıyla şunu da yineliyorum: 64 üncü maddeyle birlikte getirilen bu değişikliklerin özünde, korunması gerekli olan küçük gelirler vergiyle cezalandırılmakta, büyük kazançlar ise devlet desteği görmektedir; bunu özetliyorum ve zabıtlara geçiriyorum. Yarın birtakım kişiler yine bu parlamentoya geldiklerinde bakarlar, fırsatları olursa okurlar, «Birtakım kişiler burada değişiklikler yapmışlar, vergi yasalarını değiştirmişler; birileri de çıkmış, şöyle şöyle demiş' derler. Doğrudur veya yanlıştır; yarın bunlar değerlendirilir; ancak, bunu yapmak, bizim milletvekili olmaktan doğan en doğal hakkımız ve teknik düzeyde konuşuyoruz; burada demagoji de yapmıyoruz; sorularımız da gayet açık oluyor, örnekli oluyor; ama yanıt alamıyoruz. Zaten, bu maddeden sonra bu tip tartışmayı kapatmak niyetindeyiz; zabıtlar yarın bunu çok iyi belgeler.

Sayın milletvekilleri, şunu tekrar yineliyorum: Menkul sermaye iratlarının vergi dışı kalması ile, büyük sermaye paylarına yüzde 18 devlet desteği; küçük sermaye paylarına da, yüzde 6 vergi yükü bindirilmektedir; işin özü budur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Gelir Vergirülen değişikliklerle, menkul sermaye gelirleri (yani, tahvil, kâr - zarar ortaklığı, gelir ortaklığı belgeleri gelirleri) beyan dışı bırakılmakta ve bu tür gelirlerin, yasanın 94 üncü maddesine göre, yalnızca vergi tevkifatına tabi tutulması öngörülmektedir. Ancak, söz konusu 94 üncü madde için öngörülen değişiklikler içinde, Bakanlar Kurulunun, bu tevkifat oranını sıfıra indirebileceği de yer almaktadır ki, böyle bir durumda, bu menkul sermaye iratları tümüyle vergi dışı kalmış olacak; yani, vergiden muaf tutulmuş olacaktır.

Dün de, sanıyorum Sayın Yaşa sormuşlardı; sayın bakan, dünyanın bir ülkesinde menkul sermaye iratlarının vergi dışı bırakıldığını söylesinler, bir örnek göstersinler, ben de katılıyorum.

Bu durumun, Anayasanın 73 üncü maddesine aykırı olacağını özellikle belirtmek istiyoruz; Sayın Melen de biraz önce bunu daha veciz bir biçimde, burada teknik olarak açıkladılar. Zira, Anayasamızın 73 üncü maddesinde, vergi resim, harç ve benzeri yükümlülüklerin, muaflık, istisna ve indirimleriyle, oranlarına ilişkin hükümlerinde, kanunlarda belirtilen aşağı ve yukarı hadler arasında değişiklik yapma yetkisi

verilebileceği hükme bağlanmıştır. Madde metninden de anlaşılabileceği gibi, Bakanlar Kuruluna verilebilecek yetki, muafiyete veya istisnaya tabi olmanın aşağı ve yukarı hadlerinde değişiklik yapabilme yetkisidir. Yoksa, vergi kanunlarına göre vergiye tabi olan bir gelir unsurunu vergiden muaf tutma yetkisi Bakanlar Kuruluna verilemez; altını çizerek tekrar yineliyoruz.

Vergi kanunlarına göre, verginin yıl içinde alınması; yani bir tahsilat usulü olan vergi tevkifatının nihaî vergilemeye döndüğü, yani bir vergileme biçimi haline getirildiği durumlarda, vergi oranlarını tespit yetkisi de, yalnızca ve yalnızca parlamentoya aittir; Anayasamızın amir hükmü de bu yöndedir.

Kaldıki, gerek Gelir Vergisi, gerek Vergi İadesi Kanunlarında bu tasarı ile yapılmak istenen değişiklikler, Anayasanın 73 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan, «Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır» hükmü ile kesinlikle bağdaşmamaktadır. Zira, başlangıçtan bu yana açıklandığı üzere, tasarı ile Gelir Vergisi tarifesi ve vergi iadesi, düşük ve dar gelirlilere hiçbir şey vermezken, yüksek gelir gruplarında vergi yükünü azaltmakta, yani tam tersine, vergi mükelleflerinden, malî gücü yüksek olanlara menfaat sağlamaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu madde içinde yer alan diğer bir konu da, biliyorsunuz, «dahilî tevkifat» adı altında getirilen peşin vergidir. Bu peşin vergi sistemine, 1980 yılında yapılan değişikliklerle ve 2361 sayılı Yasa ile giren, 2574 sayılı Yasa ile yeniden düzenlenen peşin vergi, bu iktidar zamanında; yani 31.12.1982 tarih ve 2772 sayılı Yasayla gereksiz bulunduğu için kaldırılmış, şimdi «dahilî tevkifat» adı altında daha ağırlaştırılarak ve kapsamı daha genişletilerek yeniden ihdas edilmektedir. Bu kadar tutarsız bir vergi politikası içinde, hangi neden, peşin verginin yeniden ihdasını zorunlu kılmıştır, bilemiyoruz; ancak, belirtmek isteriz ki, zamanlaması son derece yanlış olan bu uygulama, izlenmekte olan ekonomik politikanın ezdiği küçük esnaf, sanatkâr, tüccar, küçük sanayici ve serbest meslek erbabının büyük malî sıkıntı içine düşmelerine yol açacak, içinde bulundukları malî krizi daha da artıracaktır.

Hemen belirtmek istiyoruz ki, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine «dahilî tevkifat» adı altında monte edilmek istenen peşin vergi, bu şekliyle kabul edildiği takdirde, uygulamada büyük adaletsizliklere, haksızlıklara yol açacaktır. Bu konuda bir iki örnek vermek yerinde olacaktır.

Bilindiği gibi, Katma Değer Vergisi Kanunu uyarınca, ihracat, bu vergiden müstesna tutulmuştur. Buna göre, ihracatçılar, sanayicilerden satın aldıkları mallar için ödedikleri Katma Değer Vergilerini, verecekleri beyanname üzerinden Hazineden geri almakta; ancak, kendilerinin yaptıkları ihracat Katma Değer Vergisinden müstesna olduğu için herhangi bir vergi ödememektedirler. Şu halde, sayıları, yirmileri, otuzları bulan ayrıcalıklı ihracatçı sermaye şirketleri peşin vergi de ödemeyeceklerdir.

Katma Değer Vergisi, ilke olarak, her safhada yaratılan artık değer üzerinden alınan bir vergidir. Ancak, Banka ve sigorta muameleleri vergisi, banka ve sigorta şirketlerinde yaratılan değer artışları üzerinden değil, bunların gayri safî hâsılatları üzerinden alınmaktadır; dolayısıyla, banka ve sigorta şirketlerinin ödeyecekleri peşin vergide, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisini baz almak ve bu verginin yüzde 50'sini peşin vergi olarak tahsil etmek son derece hatalı bir uygulama olacaktır.

Getirilmek istenen sistemin çarpık anlayışını göstermek üzere verdiğimiz bu iki örnekle yetinmek istiyoruz; yoksa, bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Sanıyoruz, bu sistemin uygulamada yol açacağı kargaşa, bizzat Maliye ve Gümrük Bakanlığı teknisyenleri tarafından da fark edilmiş ve bu nedenle uygulama esaslarının belirlenmesi konusunda bakanlığa çok geniş yetkiler verilmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, peşin vergiye karşı olup olmamak ayrı bir tartışma konusudur; ama hangi kesimlerde, niçin karşı olduğumuzu, verdiğimiz bu iki örnekle - bu örnekleri çoğaltmak da mümkündür - açıklamaya çalıştık.

BAŞKAN — Sayın Can, süreniz doldu, lütfen toparlayınız efendim.

H. BARIŞ CAN (Devamla) — Bağlıyorum efendim.

Bir yandan da, getirilmek istenen şudur sayın milletvekilleri: Bir harcama vergisi olan, çağdaş bir vergi olan Katma Değer Vergisinin oranı, bir diğer vergi olan Gelir Vergisinin tahsilatına baz olarak alınmaktadır. Bu anlamda baktığımızda niteliği itibariyle, vergi kaybını özendirici bir nitelik sezinlenmektedir ve bu da görülecektir. Çünkü, Katma Değer Vergisi oranıyla bağlantılı olan bir uygulama vergi

hâsılatını artırmayacak, aksine, Katma Değer Vergisi mükelleflerini, vergiyi doğuran olaydan kaçınmaya zorlayacak; dolayısıyla, peşin vergi alalım derken, esas Gelir Vergisine konu olan birtakım matrahlar beyan dışında kalacak veya vergi olayı dışında kalacak, dolayısıyla, Katma Değer Vergisi de, haliyle, bir anlamda delinmiş olacaktır. Zaten, bu vergi çıktığı anda da söyledik, o anda benimsedik ve oylarınızla da destekledik; ama Katma Değer Vergisi çıkarken şunu da savunduk: «Oranlarının sabit olup olmaması konusu tartışılabilir; ama bu çağdaş verginin en önemli dengesi, iyi işleyebilmesi için istisna ve muafiyetlerin en az seviyede olmasına bağlıdır» dedik.

Bugün, gördüğümüz gibi, Maliye teşkilatımız ne yaptığını bilmiyor. Katma Değer Vergisi bugün yamalı bohçaya dönmüştür; istisna ve muafiyetten geçilmemektedir. Biz bile bunları izlemekte güçlük çekmekteyiz.

Konuşmamı bağlarken, ben bunu, bir anlamda şöyle niteliyorum: Adına «iç istikraz» denir; «İleride mahsup edilecektir. Peşin vergi alınıyor, vatandaşa kolaylık oluyor; ne olacak canım» denir. Enflasyonu önlemek için piyasadan para çekmek niteliği taşır; ama özünde şu yatmaktadır; şunu da hükümet, açıkça söylemek zorundadır: Kaynağın geriye çekilmesi, ne olursa olsun, bu Katma Değer Vergisi oranının yüzde 10'dan yüzde 15'e çıkarılması demektir.

Yüce kurulu saygıyla selamlarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Can.

Sayın Reşit Ülker? Yoklar.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, ben de söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Şahıslar adına yapılacak konuşmalardan sonra size de söz vereceğim efendim.

Sayın Vural Arıkan, buyurun efendim.

VURAL ARIKAN (İzmir) — Çok Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; benden önce konuşan arkadaşlarımız, bu madde hükümetin istediği yetkinin, Anayasanın 73 üncü maddesine aykırı olduğunu belirttiler. Ben konuyu bir başka açıdan incelemek istiyorum. Bu yetki, şöyle bir yetki: Bakanlar Kurulu, bu maddede yer alan tevkifat nispetini, her bir bentte yer alan ödemeler için, ayrı ayrı sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar arttırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu yetki tam ve dar mükellef için farklı oranlar tespit etmek suretiyle de kullanılabilir. Demek oluyor ki, tam mükellefle dar mükellef arasında bir ayırım yapma yetkisini istiyor.

İkincisi: 13 kademe var, yani, 13 bent var; 13 bentte de 30'a yakın ödeme birimleri var, ödeme çeşitleri var. Diyor ki, ben bunların her biri içinde ayrı ayrı yetki istiyorum. İşte, bu tarz bir yetki, kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı düşer. Çünkü, hepsi oranlarla alakalıdır ve benzer gelir gruplarıyla alakalıdır. Bir örnek vermek istiyorum: Gelir Vergisinde, 7 gelir grubu var; 7 gelir grubunun vergilendirilmesi birbirinden farklıdır: Mükellefleri başkadır, matrahları, hesap tarzları, indirimleri başkadır... Kanun önünde eşitlik ilkesi, her bir grupta kendi içinde aranır. Yoksa, bir serbest meslek erbabı, ziraî kazanç mensuplarına getirilen bir istisnaya dayanılarak, kendisine de bunun uygulanmasını isteyemez. Yani, kanun önünde eşit olunması ilkesi, gelir grupları içerisinde aranır. Olaya bu açıdan baktığımız zaman, menkul sermaye iratlarında, mesela «... devlet tahvili ve Hazine bonosu faizi, gelir ortaklığı senetlerinden sağlanan gelirlerden, nama yazılı tahvil faizlerinden, hamiline yazılı tahvil faizlerinden, mevduat faizlerinden, döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizlerden, nama yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden, sırdaş hesaplara yürütülen faizlerden ve diğerlerinden...» ibaresi var. Şimdi, hükümet diyor ki, «Ben, bunların her birini ayrı ayrı vergilendireyim. Mesela, döviz tevdiat hesabına yürütülen faizleri sıfır nispetiyle vergilendirmeyeyim. Nama yazılı mevduat hesabına yürütülen faizleri bilfarz yüzde 5 vergilendireyim; sırdaş hesaplara yürütülen faizleri de yüzde 50 nispetinde vergiye tabi tutayım.» Halbuki, aynı gelir grubu... Bu aynı gelir grubunun farklı nispetlerde vergiye tabi tutulması, kanun önünde eşitlik, ilkesine aykırıdır.

İkincisi : Şimdiye kadar, sıfıra kadar indirme meselesi bir had olarak telakki edilmiş, matematiksel açıdan. Yalnız - eylül ekim - İstanbul Barosu Dergisinde Profesör Selahattin Tuncer'in yazdığı bir yazıda da belirlendiği gibi, sıfıra kadar indirme meselesi, verginin ortadan kaldırılması meselesidir. Bu yönden de Anayasanın 73 üncü maddesine aykırılık vardır derim.

Nitekim, bu çok çeşitli yetki almanın, her an yetki almanın, parlamentoyu devre dışı bıraktığından ötürü, Alman hukukçular bu tip tezahürlere « Kadı Hukuku» adını veriyorlar; bugün Cumhuriyet Gazetesinde Profesör Salih Şanver'in yazdığı da budur.

Üçüncüsü : Acaba, Maliye ve Gümrük Bakanlığı hiç merak etti mi; 1971 yılına kadar hükümetlerin yetki alabilmesi mümkün değildi, 1971 yılındaki Anayasa tadilatında bu getirildi. Gerekçesine baktım ben; acaba parlamentodan kaçırmak için mi, parlamentonun etkinliğini azaltmak için mi diye. Hayır; kalkınma planının gereklerine ve iktisadî hayatın gereklerine göre bu yetki verilmiş; yani istisnaen verilebilecek yetkiler. O zaman, yetkilerin niteliğine baktığınız zaman bunu da görüyorsunuz. Ne diyor? «İstisnalarda yetkili kıldım» diyor. Ne diyor? «Muafiyetlerde yetkili kıldım» diyor. Ne diyor? «İndirimlerde yetkili kıldım» diyor. Ne diyor? «Oranlarda yetkili kıldım» diyor, onu da getirip uzun vadeli kalkınma planına bağlıyor. Görülüyor ki, bu Anayasa koyucunun yaptığı değişikliğin bir amacı var. Yoksa, serbestçe, «Bugün bunu getirdim, yarın onu götürüyorum, ertesi gün kaldırdım, tekrar bunu indirdim» şeklinde, bu olay, hükümetin bir davranışına cevaz vermek için getirilmemiş bulunuyor. Üstelik, Sayın Melen'in de ifade buyurdukları gibi, bu kadar çok çeşitli değişiklik, ekonomik istikrar meselesini ortadan kaldırır. Bahsettikleri, müteahhitlerin uzun vadeli işlerinde, bu vergi etkin bir unsur olarak görünmektedir.

Benim burada, hissettiğim kadarıyla diğer bir olay, vergi ile siyasî baskı arasındaki ilişkidir. Vergilerin geçmişte siyasî baskı aleti olarak kullanıldıkları görülmektedir. Ben buradan, eski bir maliyeci olarak, bu kokuyu sezinliyorum. Bakınız, neden?... Burada, «Hem hayvan ürünlerinden, hem su ürünlerinden, hem de ziraatçıların teslimlerinden, ziraatçıların satış bedelinden yüzde 25 nispetinde tevkifat yapılır» diyor. Şimdi, 1988 seçimlerine geliyorsunuz; gelirken, Ziraat Odaları Birliğini çağırırsınız, dersiniz ki: «Ben bunu sıfıra indiriyorum, beni destekleyin.' İşte bu, verginin siyasî alet olarak kullanılmasının tipik bir örneğidir. Sayın Melen, bunu pazarlık şeklinde değerlendirirdi; ben, olayı pazarlık şeklinde görmüyorum; tamamen bir siyasî baskı aracı olabildiğini görüyorum. Yalnız, siyasî baskı aracı olduğu zaman, biliyorsunuz bunun bir de karşı tepkisi vardır; hatta Gerlof, Vergi Tepkileri Artışı Kanununu bu yüzden getirmiştir. Misal de verirler, derler ki: : «Yunan şehir devletinin çöküşünde, Roma İmparatorluğunun gerilemesinde, Ortaçağ Alman İmparatorluğunun yıkılışında büyük etkisi olduğu gibi, Fransa'daki Poujadist cereyan da bir nevi vergi grevidir.» İşte, bu zihniyetle getirilen bir vergilemenin sonucu olmuştur.

BAŞKAN — Sayın Arıkan, sürenizi çok aştınız, lütfen toparlayınız.

VURAL ARIKAN (Devamla) — Toparlıyorum efendim.

Dahilî tevkifata gelince : KDV ile ilişkinin kurulması yanlış olmuştur; tabiri amiyanesiyle, KDV'yi deldirir.

İkincisi : Sayın Can'dan ayrı, bir başka örnek vermek istiyorum. Diyor ki; «Tarh ve tahakkuk eden Katma Değer Vergisinin şu miktarı kadar...»

Şimdi, Katma Değer Vergisini hatırlamanızı rica edeceğim... Sattığınız mala isabet eden vergiyi karşıdan alıyorsunuz; o ayın girdileri ne ise, tüm girdileri mahsup ediyorsunuz. Binaenaleyh, büyük şirketlerin, yani girdisi bol olan şirketlerin, mahsup mekanizması sebebiyle, Katma Değer Vergisi tahakkuku ile karşı karşıya kalmamaları mümkündür. Onlar vermeyecektir; ama mahalledeki bir bakkal, mahalledeki bir kasap, ne bileyim, bir berber, vermek mecburiyetinde kalacaktır; bu bir.

Diğer bir nokta : Banka ve Sigorta Muameleleri Vergilerinde yüzde 3'ü esas alıyorsunuz ve «onun yüzde 50'si» diyorsunuz; «Yüzde 3'ün yüzde 50'si» diyorsunuz. Niye, bankaların yükünü, normal işletmelerden daha az nispette kabul ediyorsunuz; normal vatandaştan daha az nispette bir peşin vergi yükünü getiriyorsunuz bankalara? Bu da, bizim görebildiğimiz kadarıyla, bir eksiklik.

O yüzden, iki önerge veriyoruz; diyoruz ki : «Bunun en pratik yolu, geçmiş yıl beyannamelerindeki kazançların esas alınmasıdır; bu esasa göre bu yapılsın.» bu, birinci husus.

İkincisi : «Ziraî mahsul teslimlerindeki vergi nispeti yüzde 10 olarak tespit edilsin, hükümetin indirmeye ve çıkarmaya da yetkisi olsun», diyoruz ve bu konuda iki önergeyi de sunmuş bulunuyoruz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

Sayın Bakan, buyurun efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun tasarısının takdiminde, «dahilî tevkifat» adını verdiğimiz, stopaj olarak da nitelendirdiğimiz mad-

denin niçin getirildiğini sizlere izah etmeye çalışmıştım. Şimdi, maddede görüşüldüğüne göre, bu konuda biraz daha detaya inmekte fayda var. Değerli konuşmacılar, dile getirdikleri hususlarla, bana, bu konuda daha etraflı açıklama yapma imkânı vermişlerdir; kendilerine teşekkür etmekle sözlerime başlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün itibariyle, çalışan insanlar, her ay, kazançlarının vergisini ödemektedirler; mütealhhitler, istihkak yaptıkları zaman, yaptıkları istihkakın belli bir miktarını stopaj olarak ödemek mecburiyetindedirler; kesilen stopaj, daha sonra hesaplaşmada ortadan kalkmaktadır; gayrimenkullerini işyeri olarak kiraya veren kimseler, elde ettikleri kazançlarından stopaj ödemek mecburiyetindedirler; Çiftçi, elde ettiği ziraî kazancın belli bir miktarını stopaj olarak ödemektedir.

Bugün ücretlilerin sayısı aşağı yukarı -kamu ve özel sektör dahil 4 milyon 231 bin kişidir. Götürü usulde vergiye tabi tutulan ücretliler, serbest meslek erbabı ve ticaret meslek erbabı olarak 913 329 kişidir. Malumunuz, götürü usulde çalışan kimseler, vergilerini peşin ödemektedirler. Yıllık beyanname veren ziraî Gelir Vergisi mükellefleri 92 bin kişidir. Mütealhhitlerin sayısı 27 - 30 bin civarındadır. İşyerinden kira geliri elde eden kimselerin sayısı, yaklaşık 500 bin kişi, tasarruf mevduatı sahibi insanlar ise, milyonlarla ifade edilen rakamlardadır.

Bu durumda, gerçek usulde vergiye tabi ticaret erbabının sayısı 1 milyon, gerçek usulde vergiye tabi serbest meslek erbabı 58 bin, Kurumlar Vergisine tabi kurum sayısı takriben 56 bin, Kurumlar Vergisine tabi sermaye şirketleri de takriben 25 bin adettir. Bir taraftan 5 milyonları, 10 milyonları, 15 milyonları stopaj yaparak vergilendiriyorsunuz, bir tarafta da sayısı 1,5 milyonu bulmayan Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi mükelleflerini stopaja tabi tutmuyorsunuz!..

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; o halde, bir stopaj, bir dahilî tevkifat vergisinin mantığı vardır; ancak, bu vergi, daha önceki uygulamalar gibi yapılırsa, başarılı olması biraz zordur. Daha önce yapılan uygulamalarda, yine takdim konuşmamda belirttiğim gibi, kesilen peşin vergiler, en az kazanç sahibine 50 bin lira, en çok kazanç sahibine de 600 bin lira olmak üzere, belirli maktu değerler çerçevesinde kalmıştı; adalet duygusundan yoksundu, biraz haksızlık vardı. Dolayısıyla, birçok mükellef, bu peşin vergi olarak adlandırılan vergiyi ödemedi. Geçen gün İstanbul'da vergi daireleri ve defterdarlıkta yaptığım konuşma sonunda, vergi dairelerinin yüzde 10'unun hâlâ, o devirde uygulanan peşin vergi ile ilgili pürüzleri halletmek için zamanlarını harcadıklarını söylediler. O halde, getirilen sistemin uygulanabilir, anlaşılabilir ve adalet duygusuna sahip bir vergi sistemi olması lazımdır.

Hep beraber, Katma Değer Vergisi uygulamasını gördük. Katma Değer Vergisini getirmeden önce, komisyonda, yüce Meclisteki, kamuoyunda çeşitli platformlarda konuştuk, tartıştık. Bu tartışmalarda hep, Katma Değer Vergisi uygulamasında başarılı olunamayacağı ifade edilmişti; ama görüyoruz ki, önemli ölçüde başarılı olduk.

Katma Değer Vergisi neyi getiriyor? Katma Değer Vergisi, herhangi bir mükellefin yaptığı hizmet, yarattığı katma değerin belli bir miktarının vergi olarak ödenmesini getiriyor. Eğer, hizmet yaparsanız, eğer bir kazanç sağlarsanız, bir katma değer yaratırsanız, onun vergisini ödüyorsunuz. O halde, uygulamada basitlik getiren, herkes tarafından çoktan anlaşılmış olan, formları, vesaireleri herkes tarafından bilinen ve her ay doldurulup vergi dairelerine verilen Katma Değer Vergisine; kazandığının gene belli bir miktarı kadar bir peşin vergi veya stopaj veya «dahilî tevkifat» adı altında vergi getirmek, hem kolay anlaşılır, kolay tatbik edilir, hem yaygın ve hem de adil bir vergi olacaktır diye düşündük ve onun için bu tarzı getirdik.

Değerli arkadaşlar, burada bir kanun tasarısı üzerinde tartışıyoruz. Bu kanun tasarısı, yüce Meclisin tasvibini aldıktan sonra, kanun olacaktır; konuştuğumuz, kanundan başka bir şey değildir. «Vergiler yasalarla konulur, yasalarla kaldırılır» diye değerli arkadaşlar ifade buyuruyorlar; şu konuştuğumuz, kanun değil de, nedir? Bu tasarı, bu yüce Meclisten çıktıktan sonra, kanun olacaktır ve bu vergi de, kanunla konulmuş olacaktır. Bunun Anayasaya aykırılığı nerededir sayın milletvekilleri? (ANAP sıralarından alkışlar)

H. BARIŞ CAN (Sinop) — İşte, öyle kanun olmaz; olay, o mantıktadır.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — Değerli milletvekilleri, Anayasanın, hep bahsedilen 73 üncü maddesini okuyorum : «Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun

belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilebilir.»

Bu, Bakanlar Kuruluna verilmiş olan yetki, Bakanlar Kurulunca müteaddit defalar kullanılmıştır. Şimdi, biz burada üst sınırı getiriyoruz; alt sınır olarak da «sıfır» diyoruz. Bakanlar Kurulu, kendisine verilen yetkiyi, çok değerli konuşmacının ifade ettiği gibi, kalkınma planı hedefleri ve iktisadî hedefler çerçevesinde, gayet tabiî, ayarlayacaktır; bunun için zaten, yetki istemektedir. Eğer, biz burada bu kanunun söylediği çerçevede bir yetki istiyorsak, bu kanun Anayasadır; Anayasaya aykırılık nerededir sayın milletvekilleri? (ANAP sıralarından alkışlar)

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Anayasa Mahkemesi buna karar verecek. Sakın olun, sinirlenmek size yakışmıyor.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — Sayın milletvekilleri, Bakanlar Kurulunun, kendisine verilen yetki ile sıfıra kadar indirdiğini, daha önce müteaddit kereler gördük.

FERİT MELEN (Van) — Yüzde 50'ye nasıl çıkarıyorsunuz?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — Mesela, Katma Değer Vergisinde «Temel gıda maddelerinde Katma Değer Vergisi limitini Bakanlar Kurulu sıfıra kadar indirebilir» demişti ve Bakanlar Kurulu bu yetkisini kullanarak, ilk önce yüzde 6, yüzde 3 diye düşündü, sonra sıfır yaptı. Temel gıda maddelerinde Katma Değer Vergisi bir senedir sıfır olarak uygulanmaktadır ve haziran ayının sonuna kadar da bu uygulama devam edecektir; haziran ayından sonra Katma Değer Vergisi temel gıda maddelerinde yüzde 3 olacaktır.

Bakanlar Kurulu, benzeri uygulamaları, dar mükellefli kurumlardaki kazançlarla ilgili olarak sıfıra indirmekte kullanmıştır; aynı şekilde, memleketimizde petrol araması yapmak için gelecek olan yabancı kuruluşların kazançlarında da kullanmıştır.

Menkul kıymet gelirlerinde yüzde 20 olan stopajı, Bakanlar Kurulu, gerekli olduğu için yüzde 10'a indirmiştir. Bugün menkul kıymetlerden alınan stopaj, başlangıçta olduğu gibi yüzde 20 değil, yüzde 10'dur.

Banka Sigorta Muameleleri Vergisi yüzde 15'ten yüzde 3'e indirilmiştir. O halde, sayın konuşmacının da burada veciz bir şekilde ifade ettiği gibi, kalkınma planı hedefleri ve iktisadî hedeflere varmak için, Bakanlar Kurulu, kendisine verilen yetki limitleri içinde kalmak şartıyla, artırabilir veya indirebilir.

Ziraî kazançlarla ilgili olarak, «Yüzde 25 stopaj miktarı çok yüksektir» buyurdular. Doğrudur; zaten bugün itibariyle de, ziraî kazançlarda yüzde 5 stopaj alınmaktadır; hayvansal ürünlerde yüzde 2 stopaj alınmaktadır. Bize birçok köylü vatandaş müracaat etmektedir, «Şu beyan usulünü Allah aşkına kaldırın, defter tutmaktan bizi kurtarın; isterseniz yüzde 10 stopaj alın» demektedir. Bakanlar Kurulu bu müracaatları dikkate alarak, biraz önce görüştüğümüz maddede sizlerin de tasvibini alarak, bu yasada, defter tutma mecburiyetini köylülerimiz için kaldırmış, ihtiyarî hale getirmiştir. Tabiidir ki, bu tasarı yüce Meclisin onayını aldıktan sonra, Bakanlar Kurulu, bütün bu sayılan faaliyet kollarında alınması gereken stopaj miktarlarını ilan edecektir.

Değerli arkadaşlarım, «Kanunlar, belirli gruplara birtakım menfaatler için konmaktadır. İhracat yapan belli sermaye kuruluşları, ihracatta mahsup yoluyla sıfır Katma Değer Vergisi ödemektedirler. İşte, bu tasarı, sayıları yirmi, yirmibiri bulan kuruluşlara yeni bir imkân tanımak, yeni bir imkân sağlamak için getirilmektedir» buyurdular.

İhracat yapan, ihracatçı sermaye kuruluşları olduğu gibi, ihracat yapan birçok sanayici ve ticaret erbabında vardır. Eğer bunlar da ihracat yapıyorlar ve bugün itibariyle ihracatta Katma Değer Vergisi ödemiyorlarsa, dahilî tevkifat da ödemeyeceklerdir. O halde, bu kanun tasarısı, böyle belirli yirmi, yirmibir tane firmaya birtakım haklar sağlamak veya belirli zümrelere hizmet etmek için getirilmemektedir.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu konularda daha önce de açıklamalarda bulundum. Katma Değer Vergisi bugün fevkalade iyi bir noktaya varmıştır. Ocak ayında 11 milyar 913 milyon lira olan Katma Değer Vergisi tahsilatı, Ekim ayında 132 milyar liraya ulaşmıştır. Kaldırılan 8 vergi için 1985 yılı bütçesinde konulmuş olan tahsilat miktarı tahminî olarak 762 milyar lira idi; bugün itibariyle ise, tahsilat miktarı bunun üzerinde gerçekleşmiş olup, 780 milyar lira mertebesindedir; ayrıca, 860 milyar liranın üzerinde de tahakkuk gerçekleşmiştir. Bunu da bu vesileyle bilgilerinize arz ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Sağolunuz efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Kuşhan'ın bir sorusu vardı efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, eğer lütfeder ve kabul edecek olursanız, ben sorumu, konuşma isteğine çevirmek istiyoruum efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli üyeleri; aslında, görüşmekte olduğumuz yasa tasarısı üzerinde söylenecek o kadar çok şey var ki, milletvekili olarak birçok arkadaşım gibi ben de, konunun neresinden başlayıp, hangi tarafına gideceğini tespit etme olanağından yoksunum.

Konuyu görüşmelere başladığımız ilk günde arz etmeye çalışmış ve kürsüye, hiç sevmediğim halde, elimde bir kanunlar grubuyla çıkmıştım; 37 tane yasayı, bir yasa tasarısı ile tadil ediyoruz.

Çeşitli zamanlarda ve çeşitli vesilelerle, gerek sayın bakanlar ve gerekse sayın iktidar milletvekilleriyle yapmış olduğumuz tartışmalarda, bu işin esprisinin uygun olduğu, bu işin bu şekilde yapılabileceği ve yapılan şeyin normal olduğu söylenmektedir.

Uzun zamana ihtiyaç olduğu ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin mesaisinin de çok yoğun olması nedeniyle, böyle bir yasa külliyesinin getirildiği veya getirilmek mecburiyetinde kalındığı da ifade edilmektedir. Bir noktada, ifade edenlerin kendi pencerelerinden bakınca, hak vermek ve dolayısıyla insanın içinden konuya olumlu yaklaşmak geliyor; ama bir noktada, yasa yapma tekniği ve yasa yapma tekniğinin yanında, milletvekili olmanın insana yüklediği görevleri düşününce de buna katılmak mümkün olmuyor.

Sayın milletvekilleri, genelde bunları arz ettikten sonra, özellikle bir şeyi vurgulamak ve gerçekten de bu konu üzerinde, iktidarı ile, ana muhalefetiyle, muhalefetiyle, parti mensubuyla, bağımsızı ile bütün milletvekillerini düşündürmek istiyorum; lütfediniz ve bunu mutlaka düşününüz. Daha evvel de bunu arz etmeye çalışmış idim; şu espri ile bunun üzerinde tekrar tekrar duruyorum : Milletvekili olarak birbirimize karşı, yasalardan, Anayasadan, ahlak anlayışımızdan ve parlamenter olmanın verdiği mesuliyetlerden ötürü sorumluluklarımız var; özellikle bu espri içerisinde görevimi yapmaya çalışıyorum.

Biraz önce Sayın Maliye Bakanı...

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Maliye ve Gümrük Bakanı.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) — Özür dilerim; Maliye ve Gümrük Bakanı... İsimler o kadar çok değişti ki, bir anda hepsini tespit etmek mümkün olmuyor. (ANAP sıralarından «Yalnız bizim zamanımızda değişmedi» sesleri)

Sayın Maliye ve Gümrük Bakanı Kurtcebe Alptemoçin Beyefendi izah ederlerken, «Efendim, kararname çıkarma yetkisi Anayasanın ilgili maddesinde vardı ve biz de hükümet olarak Anayasanın 91 inci maddesinin bize vermiş olduğu bu yetkiyi kullanıyor ve dolayısıyla o espri içerisinde kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisini kullanıyoruz» buyurdular.

Doğrudur; ancak...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Öyle bir şey demedim ben.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) — Ancak, bir noktada birleşme mümkün değildir. Anayasanın 91 inci maddesini, Sayın Maliye Bakanım gibi, sayın hükümet gibi veya onlara destek olan; ama, olduğunda da büyük sorumluluk yüklenen ve uykularında veya normal hayatlarında rahat olmadıklarından kesin emin bulunduğum iktidar milletvekillerinin anladığı gibi anlamıyorum; anlaşılması da mümkün değildir. (ANAP sıralarından, «Biz rahatız» sesleri)

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz efendim lütfen.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) — Arızî hallerde, çok önemli konularda, devlet işlerinin aksamaması için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi elbetteki verilebilir; ama, eğer mesele o şekilde değerlendiriliyor ise, o zaman Türkiye Büyük Millet Meclisinin içtimaına gerek yok...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, ben böyle bir şey demedim; vergilerden bahsettim.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) — «Buraya gelelim, kendilerine bir yetki verelim, bizim adımıza kanun hükmünde kararnameleri çıkarsınlar ve memleketi yönetsinler... Biz ne diye geliyoruz o zaman buraya?» diye bir mantık çıkar orta yere. İşte, milletvekilinin bunu yapmaya, yani, teşrif görevinli, yani milletvekilinin kendisine verilen kanun yapma ve memleketi yönetme görevini vekâleten, Bakanlar Kuruluna, böylesine ilanihaye verme mantığını kabul etmek mümkün değil. Özellikle de bunu vurgulayabilmek için, bunu vurgulamak ve zabıtlara geçmesini sağlayabilmek için söz almak ihtiyacını duydum sayın milletvekilleri. Bazı gerçekler vardır ki, bunları espri potasında eritmek mümkün değildir. Bazı ger-

çekler vardır ki, bunları şiddet potasında da eritemezsiniz, yine bazı gerçekler vardır ki, bunlara çok objektif yaklaşmak, kişinin, konusuna ciddî bakışının emaresi olur.

Dolayısıyla, sayın milletvekilleri, konuya bu açıdan bakacağınız günlerin özlemi içerisinde, hepinizi saygı ile selamlarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, sayın milletvekili 91 inci madde ile 73 üncü maddeyi karıştırdı.

BAŞKAN — Önergeler var, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

357 sıra sayılı, Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Tasarısının 64 üncü maddesiyle değiştirilen 193 sayılı Kanunun, 2361 sayılı Kanunla değişik «Vergi Tevkifatı» başlıklı 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 13 üncü bendinden sonraki tevkifat miktarlarını belirten cümle ile (A) fıkrasının son cümlesinin aşağıdaki şekillerde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

«18 inci madde kapsamına giren serbest meslek işleri yapanlardan % 10, diğerlerinden % 25 vergi tevkifatı yapılır.»

Bakanlar Kurulu bu maddede yer alan tevkifat nispetini, her bentte yer alan ödemeler için ayrı ayrı sıfıra kadar indirmeye veya 18 inci madde kapsamına giren serbest meslek işleri hariç bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu yetki, tam ve dar mükellefler için farklı oranlar tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.»

Gerekçe : Bu kanunda telif hakları müessesesi içinde ifade edilen fikir ve sanat hayatımızın gelişmesi, ilerde muhtemel ekonomik baskılardan korunması amaçlanmıştır.

Musa Öğün Kars	Ahmet Memduh Yaşa İstanbul
Doğan Kasaroğlu İstanbul	A. Necla Tekinel İstanbul
Turgut Yaşar Gülez Bolu	Eşref Akıncı Ankara
Namık Kemal Şentürk İstanbul	Turgut Halit Kunter Rize

Ahmet Süter
İzmir

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının 64 üncü maddesiyle değiştirilen 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin ikinci bendinin (a) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

«2, a) Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen tiyatrolarla radyo ve televizyon yapımlarında çalışan tiyatro sanatçılarına, münhasıran bu işyerlerindeki çalışmaları karşılığında yapılan ücret ödemelerinden.»

Gerekçe : Radyo - televizyon yapımlarında hizmet yapan sanatçılar arasında ayırım yapılmasını önlemek.

Musa Öğün Kars	Doğan Kasaroğlu İstanbul
Ahmet Memduh Yaşa İstanbul	A. Necla Tekinel İstanbul
Namık Kemal Şentürk İstanbul	Eşref Akıncı Ankara
Turgut Yaşar Gülez Bolu	Turgut Halit Kunter Rize

Ahmet Süter
İzmir

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Halen görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının ikinci bölümündeki 64 üncü maddesiyle değiştirilen 193 sayılı Kanunun 94 üncü maddesi 13 üncü fıkrasının aşağıdaki gibi,

1, 13 üncü fıkranın (b) bendinden sonra gelen : «% 25 vergi tevkifatı yapılır» cümlesinin kaldırılarak, 12 nci fıkradan sonraya alınması;

2, 13 üncü fıkranın (b) bendinden sonra : «% 5 nispetindeki vergi tevkifatı yapılır. Küçük çiftçi Gelir Vergisinden muaftır.» şeklinde yeniden düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Kemal Gökçora Bursa	Onural Şeref Bozkurt Çanakkale
İhsan Gürbüz Hatay	M. Nuri Üzel Eskişehir
Mehmet Kaifkaşlıgil İstanbul	Yılmaz İhsan Hastürk İstanbul
Davut Abacıgil Balıkesir	Mehmet Azizoğlu Bursa

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan, Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının 64 üncü maddesinde 13 ayrı bent halinde gösterilen ücret, kazanç ve iratlara ait ödemelerden tevkif yoluyla alınacak Gelir Vergisi nispetlerinin, her bentte gösterilen ücret, kazanç ve iratların nevilerine göre, ayrı ayrı, tespit ve tayin edilmesi gerekirken, bunların tümü için, tek bir nispet, (% 25 nispeti) tayin edilmiş ve maddenin sonuna eklenen diğer bir fıkrayla bu maddede yer alan tevkifat nispetini, her bir bentte gösterilen ödemeler için, ayrı ayrı, sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Vergi oranları mükellefiyetin temel unsurlarından biridir ve kanunda tespit ve tayin edilmesi lazımdır. Büyük Millet Meclisine ait olan kanun koyma yetkisinin bu suretle Bakanlar Kuruluna devredilmesi, Anayasa hükümleriyle bağdaşamaz. Bu nedenle Anayasa ilkeleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmak üzere maddenin Plan ve Bütçe Komisyonuna geri verilmesini arz ve teklif ederiz.

Ferit Melen Van	Ahmet Memduh Yaşa İstanbul
Rıfat Bayazıt Kahramanmaraş	Fenni İslimyeli Balıkesir
Fehmi Memişoğlu Rize	İsmail Şengün Denizli
Osman Bahadır Trabzon	Ahmet Sarp Diyarbakır

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 64 üncü maddesiyle düzenlenen Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 6, 8 ve 11 numaralı bentleriyle 10 numaralı bendin (a) işaretli alt bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«6. a) 70 inci maddede yazılı mal ve hakların kiralanması karşılığı yapılan ödemelerden,

b) Vakıflar (Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınanlar hariç) ve derneklere ait gayrimenkullerin kiralanması karşılığında, bunlara yapılan kira ödemelerinden,»

«8. Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 11 ve 16 numaralı bentlerinde yazılı kurumlara, Kurumlar Vergisinden muaf veya müstesna tutulan kazançlar üzerinden sermayeye iştirak nispetinde hesaplanan kâr payları hariç olmak üzere, dağıtılsın veya dağıtılmasın Kurumlar Vergisine tabi kurumların Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 2, 3, 11 ve 16 numaralı bentleri dışında kalan Kurumlar Vergisinden muaf veya müstesna kazanç ve iratlarından (Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 12 numaralı bendine göre vergiden müstesna tutulan kazançlar üzerinden yapılacak tevkifat sırasında, bu kazanç tutarına isabet eden giderler tevkifat matrahından indirilir);»

«a) Döviz tevdiat hesaplarında yürütülen faizler ile özel finans kurumlarınca döviz katılma hesaplarına ödenen kâr paylarından,»

«11. Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları ve özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr paylarından;»

Gerekçe : Bu düzenleme ile vakıf ve derneklere ait gayrimenkullerin kiralanması karşılığı, vakıf ve derneklere yapılan kira ödemeleri de vergi tevkifatı kapsamına alınmaktadır. Ayrıca, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar, kanunla kurulur. Sosyal güvenlik (OYAK dahil) kurumlarıyla Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığının iştiraki bulunduğu vergiye tabi kurumlardan, Kurumlar Vergisinden muaf veya müstesna tutulan kazançları üzerinden hesap edilen kâr payları üzerinden, Gelir Vergisi tevkifatı yapılmaması esası öngörülmektedir. Diğer taraftan, özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr paylarıyla aynı kurumlarca döviz katılma hesaplarına ödenen kâr paylarından tevkifat yapılması hususu maddede açıkça düzenlenmektedir.

İsmet Ergül Kırşehir	Pertev Aşçıoğlu Zonguldak
Mustafa Kemal Togay Isparta	A. Cengiz Dağyar Antalya
Mehmet Onur Kahramanmaraş	Recep Kaya Bilecik

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 64 üncü maddesinin 12 ve 13 üncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla,

12 nci fıkradan sonra, (% 25 vergi tevkifatı yapılır) ibaresinin eklenmesini,

13 üncü fıkradaki oranın % 10 olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Vural Arıkan İzmir	Hayrullah Olca İzmir
Hüseyin Aydemir İzmir	Sabit Batumlu İstanbul
Selçuk Akıncı Tekirdağ	Türkân Turgut Arıkan Edirne

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının 64 üncü maddesinin (b) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla,

b) Dahilî tevkifat : başlıklı kısımda, üçüncü fıkrada (a), (b), (c) şıklarının metinden çıkarılarak, «a) Geçmiş yıl beyanları esas alınmak suretiyle, bir önceki yıllık Gelir Vergisi beyanının % 50'si» ibaresinin eklenmesini ve (d) şıkkının (b) şıkkı olarak düzeltilmesini arz ve teklif ederiz.

Vural Arıkan İzmir	Mehmet Erdal Durukan Adana
Türkân Turgut Arıkan Edirne	Hayrullah Olca İzmir
Hüseyin Aydemir İzmir	Sabit Batumlu İstanbul

BAŞKAN — Önergeleri aykırılık sırasına göre okutup, işleme koyacağım :

Van Milletvekili Ferit Melen ve arkadaşlarının önergesi,

Anayasa ilkeleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmak üzere, maddenin Plan ve Bütçe Komisyonuna geri verilmesini arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Hayır..

BAŞKAN — Önerge sahibi konuşmak ister mi efendim?

FERİT MELEN (Van) — Hayır.

BAŞKAN — Efendim, önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Efendim, önerge kabul edilmemiştir.

2 nci önergeyi okutuyorum :

Kars Milletvekili Musa Öğün ve arkadaşlarının önergesi :

«94 üncü maddesinin ikinci bendinin (a) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla,

«2, a) Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen tiyatrolarla, radyo ve televizyon yapımlarında çalışan tiyatro sanatçılarına, münhasıran bu işyerlerindeki çalışmaları karşılığında yapılan ücret ödemelerinden.»

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Hayır.

BAŞKAN — Önerge sahiplerinden konuşmak isteyen var mı?

Buyurun Sayın Öğün.

MUSA ÖĞÜN (Kars) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu vergi paketinin getirdiği yeniliklerden birisi, sanatçıların kanun yoluyla da korunması yolunu açmış olmasıdır. Bu haliyle, Anayasamızın 64 üncü maddesinin, devlete, sanatçıyı koruma yönünden vermiş olduğu görevi de bir ölçüde yerine getirmiş bulunmaktadır. Ancak, getirilen hükümle, bu imkânlar yalnız Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen tiyatrolardaki sanatçılara tanınmaktadır. Bunun aksine, diğer sanatçılar bu imkândan mahrum bırakılmaktadır. Bu durum, aynı hizmet grubunda vazife yapanlar arasında büyük bir ayrıcalık meydana getirmektedir. Muhtemelen dikkatten kaçmış olmasına binaen, biz bu ayrıcalığı gidermek üzere bu önergeyi vermiş bulunuyoruz.

Malumlarınız olduğu üzere, sanatın yaygınlaşmasında en güçlü araç radyo ve televizyondur. Gene, hizmetinin gereği olarak TRT, sanatçıların en çok çalışma sahası buldukları bir yerdir. Bu, ayrıca hizmetinin de bir gereğidir; ancak bu hizmet alanından yalnız ve yalnız Kültür ve Turizm Bakanlığının belirlediği tiyatro sanatçılarının istifade etmesinin, diğer sanatçılar arasında tedirginlik yaratacağı da şüphesizdir.

Değerli Başkan, sayın milletvekilleri; TRT hizmetlerinde en önemli husus, huzurdur. Radyo ve televiz-

yon ekranlarının gerisindeki huzursuzluk, bu yayınların kalitesini önemli derecede etkiler. Şayet, radyo ve televizyon yayınlarında rol alan sanatçılar arasında bir ayırım yaparsanız, bu, TRT'nin topluma yapmış olduğu yayın hizmetlerinde büyük ölçüde niteliksiz ve bazı hususlarda da zayıf bir yayın yapılmasına sebep olur.

Bu bakımdan, bizim önerimiz : Devlet tiyatrolarındaki sanatçılarla, Kültür ve Turizm Bakanlığının belirlediği tiyatrolardaki sanatçılar arasında herhangi bir stopaj farkı meydana getirmeden, hem TRT yayınlarında daha müessiriyet, hem de bütün sanatçılarımız için eşit imkânların sağlanmasını heyetinizden dilerim.

Yüce heyetinizi saygılarımla selamlarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öğün.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Bursa Milletvekili Mehmet Kemal Gökçora ve arkadaşlarının önergesi :

«64 üncü maddesiyle değiştirilen 193 sayılı Kanunun 94 üncü maddesi 13 üncü fıkrasının aşağıdaki gibi,

1, 13 üncü fıkranın (b) bendinden sonra gelen : «% 25 vergi tevkifatı yapılır» cümlesinin kaldırılarak, 12 nci fıkradan sonraya alınması;

2, 13 üncü fıkranın (b) bendinden sonra : «% 5 nispetinde vergi tevkifatı yapılır. Küçük çiftçi Gelir Vergisinden muaftır.» şeklinde yeniden düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılamıyoruz Sayın Başkan,

BAŞKAN — Hükümet?...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önerge sahiplerinden konuşmak isteyen?..

Sayın Gökçora, buyurun efendim,

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Bursa) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tarım sektöründe bazı temel göstergelere değinmek suretiyle önergemizin gerekçesini açıklamaya çalışacağım.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunundaki değişiklikle, 94 ve 105 inci maddelerin birleştirilerek yeniden düzenlendiği anlaşılmaktadır. Böylece, çiftçiden satın alınan bitkisel ve hayvansal ürünler için yapılan ödemelerden -satış bedeli üzerinden- yüzde 25 vergi tevkifatı yapılmaktadır ve küçük çiftçi ayrımı da öngörülmemiştir.

Aslında, verginin kazanç üzerinden alınması esastır. Oysa, yüzde 25 tevkifat, gayri safî hâsıla üzerinden kesilecektir. Halbuki, tarımda azamî kazanç esasen yüzde 25 dolayındadır. Gayri sâfi hâsıla, yani satış bedeli üzerinden yapılacak yüzde 25 tevkifat, çiftçinin bu kazancını alıp götürecek ve sıfırlayacaktır. Nitekim, yürürlükteki Gelir Vergisi Kanununda, tarımda götürü vergi emsali yüzde 70-80 dolaylarında kabul edilmişti. Genelde yetkili organların hesapları da bunun aşağısında değil, üstündedir. Hava koşulları ve sermayenin yılda çoğu kez bir defa devredebildiği hesaba katılınca, tarımsal faaliyetlerdeki kazancın, genellikle yüzde 25 dolayındaki optimal seviyenin de altında kaldığı bir gerçektir. Yüksek malumlarıdır ki, bütün ticaret dallarında sermaye dört keze kadar devredebilir. Halbuki çiftçilikte genellikle bir yıl, iş emeği ve türlü girdi masraflarıyla didinen çiftçi, ancak yıl sonunda kazancını elde edebilir ve bu kazancını da, yüzde 25 stopajla, hükümet elinden almaktadır, bir yandan da kabzımal istediği fiyatla çiftçiden ürününü almaktadır (ki, kabzımalın Türkçeye tercümesi, mala el koyan adam, satın alan adam demektir) Sayın Maliye Bakanımız mazur görsünler, bu yüzde 25 oranı ile, bir de hükümet, kabzımal görevini üstlenecektir. Yapılacak yüzde 25 tevkifat, arz ettiğim nedenle, insafa ve adalete ters düşen, sağlıksız bir tasarruf olacaktır. Kısacası, bu yanlış ve sağlıksız siyasal tercihle, tarım, geriye ve çiftçi de, yokluğa götürülecektir.

Muhterem huzurunuzda, bir de küçük çiftçi muafiyetine değinmek istiyorum. Her ne kadar kanunda bu varsa da, biz çift düğüm atmak için teklifimize de koyduk. Türkiye'de küçük işletme sayılarına şöyle bir kısa bakışta, 1-20, 21-50, 51-100 dönümlük işletmelerin oranının yüzde 80 olduğunu görürüz; yani yüzde 80'i küçük çiftçi. Bu küçük çiftçi müessesesi maalesef ülkemizde var. «Neden var, neden yok?» tartışmasının ve bunun diğer ülkelerle kıyaslanmasının yeri burası değil. Yalnız, bu küçük işletmelere sahip küçük çiftçilerin gelirleri de, ancak köy standartlarına göredir. Kıt kanaat geçim sağlayabilmekte ve çiftçi ailesi, asgarî ücrete, maalesef, aşağıdan, imrenerek bakmaktadır. Bunun göstergesi, sayın milletvekilleri, hepimizce bilinmektedir; gecekondular ve köyden kente göç gittikçe sağlıksız büyüyen bir yapılaşmadır. Elbetteki, bu işletmelerde asgarî ücret

ayarında kazanabilselerdi yahut yeterli standart düzeyde geçinebilselerdi, köyden kente olan bu akım da, nüfus artışı dışında, bu kadar şiddetli olmazdı.

BAŞKAN — Sayın Gökçora, sürenizi aştınız, lütfen toparlayın efendim.

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Devamla) — Sayın Başkan, zannediyorum ben 5 dakikayı doldurmadım; müsamaha gösterseniz de bir iki dakika daha ilave yapsanız efendim.

BAŞKAN — Efendim, toparlayın lütfen.

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Devamla) — Sayın milletvekilleri, «İhracatta sanayi malları yüzde 80 önde gidiyor» diyoruz.

MUHİTTİN YILDIRIM (Edirne) — Tarımla kapatıyoruz.

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Devamla) — Evet, tarımla kapatıyoruz; çünkü gıda sanayii, un sanayii, şeker sanayii gibi bütün sanayi işletmelerinin, yüzde 50'nin üzerinde ihracatı var.

Size bir diğer gösterge daha arz etmek istiyorum : Tarımda kredi ve öz kaynak darlığı o kadar fazla ki, çiftçi, aldığı kredi ile ancak geçen yılın borcunu ödeyebiliyor; ama bakınız, girdi fiyatları almış yürümüş... Ben, o endekslere dokunmak istemiyorum... Gübre tüketimi düşüyor, tahıl üretimi azalıyor, hayvan kesimi arttığından hayvan sayısı düşüyor; bunlara dokunmak istemiyorum; çünkü zamanımız kısıtlı. Yalnız, bir tek göstergeye, sırf kıyaslama bakımından, değinmek istiyorum. 66 şirket için, dolar 408 lira; Sınaî Kalkınma Bankasının, belli başlı şirketlere kredi olarak verdiği bu dolarlara, bu şirketler düşük faiz ödeyerek, dolar fiyatındaki artıştan da etkilenmemektedirler. Bunların içinde iki tane entegre tesis vardır ki, bir tanesi, ENTAŞ (Entegre Tavukçuluk Sanayiidir) ve 2 milyon 800 bin dolar kredi almıştır.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Küçük çiftçi muafiyeti ile bunun ne ilgisi var efendim?

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Devamla) — Yüzde 25'le bal gibi alakası var sayın bakan.

Öteki tesis ise, Pınar Entegre Et Sanayiidir ve 8 milyon 900 bin dolar kredi almıştır.

Şimdi, sözümü bağlıyorum. Bir çiftçinin öz kaynağı yetmiyor; yabancı kaynak da, ihtiyacını yeterinci karşılayamıyor; çünkü bir Steyr traktör peşin 5 milyon liraya yakın, taksitle de 9 milyona yakın satılıyor; bunun KDV'si de 722 bin lira tutuyor... Traktör fiyatları şahlanmış... Prodüktif kredi kullanımı yok... O halde, Sayın Maliye Bakanımız lütfetsinler de, bu yüzde 25 oranını çiftçimiz ödeyemeyeceği için, önergemizde arz ettiğimiz gibi, oranı düşürsünler.

Aslında, ben, muhterem huzurunuzda Sayın Maliye Bakanımızı da kesinlikle suçlamak istemiyorum.

BAŞKAN — Sayın Gökçora, müsamaha hudutlarını zorluyorsunuz efendim.

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Devamla) — Bitiriyorum Sayın Başkan.

Eğer, Tarım Bakanlığı, bu kanun üzerinde sorumluluğu ile orantılı olarak ağırlığını koyabilseydi, elbetteki bu oran yüzde 25 olmazdı, olamazdı; ama ne yazık ki, Tarım Bakanlığında ihtisas pramidi ters döndü; eski terimi ile kalde zirve, zirve kalde oldu. Çünkü, ihtisas elemanlarının, profesyonel sınıfın başına, yarı profesyonel sınıfı getirdi.

Türkiye üniversitesinin reformisti rahmetli...

BAŞKAN — Sayın Gökçora, istirham edeceğim efendim, Başkanlığı müşkül durumda bırakmayınız.

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Devamla) — Peki efendim.

Bu memleketin sevgili evlatlarından biri, 1930 larda, üniversite reformunu yaptığı zaman, Avrupa sisteminin Türkiye'ye geçişini, darülfununun kapanışını çok başarılı olarak yapmıştı; bugün üniversitelerimiz, fakültelerimiz varken, Tarım Bakanlığının bu ihtisas keşmekeşine akıl erdirmek mümkün değil. Çünkü, eğer Tarım Bakanı, bugün işletmeye eğilen çalışmalar yapabilseydi, bizim elimizde bu masrafları gösteren işletme rakamları, göstergeleri bulunacaktı ve Sayın Maliye Bakanımız da bu kadar külfete düşmeyecekti.

Saygılar sunar, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Gökçora.

Efendim, önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir efendim.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Kanun tasarısının 64 üncü maddesinin 12 ve 13 üncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

12 nci fıkradan sonra (% 25 vergi tevkifatı yapılır) ibaresinin eklenmesini,

13 üncü fıkradaki oranın % 10 olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İzmir Milletvekili
Vural Arıkan ve arkadaşları

BAŞKAN — Önergeye komisyon ve hükümet katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye komisyon ve hükümet katılmıyor.

Önerge sahiplerinden konuşmak isteyen var mı?

Buyurun Sayın Türkân Arıkan. SHP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, Değerli milletvekilleri; Sayın Başbakan Turgut Özal'ın hükümet programından bir pasajı okumak istiyorum öncelikle : «Köylü memleketimizin efendisidir. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Tarım hizmetleri zahmetli ve fedakârlık isteyen işler olduğu kadar, tarım ürünleri de, iktisadî gelişme seviyesi ne olursa olsun, toplumun zarurî ihtiyaç maddeleridir. Köylümüz, sosyal yapımızın anaistikrar unsurudur. Tarımsal üretim ise, iktisadî gelişmenin, özellikle sanayi sektörünün başlıca kaynağıdır.» Ama, bunlar kâğıt üzerinde yazıyor; gerçekte böyle değil, gerçek başka türlü.

Sayın milletvekilleri, şimdi size biraz önce tekrarladığım «Araba Devrilmeden Önceki» adlı kitaptan da iki pasajı okuyacağım...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Özel gündem yapalım Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, lütfen müdahale etmeyin, konuşmacı konuşsun.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Roman mı okuyoruz efendim?

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Devamla) — «Parlamentoda ise senatörü, milletvekili, sanki bunlar bizim işimiz değilmiş gibi, liderlere bırakmışız kendimizi; onlar ne derse alkışlayıp, karşıyı yuhalayıp gidiyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi sanki felce uğramış.»

Bir başka pasaj : «Türkiye'de demokratik düzeni ne dış kuvvetler yıkar, ne Sovyetler, ne Amerika...»

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, özel gündem yapalım.

BAŞKAN — Sayın Bakan, lütfen efendim...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Efendim, kanun görüşülürken roman okuyorlar.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Devamla) — «Ne şu, ne bu yıkar. Türkiye'de parlamentoyu, Türkiye'nin siyasal düzenini, ne de illegal örgütler yıkar. İllegal örgütler, masum vatandaşları öldürür, hadiseler çıkarır. Türkiyen'in iç düzenini, Türkiye'nin siyasal düzenini yıksak yıksak biz yıkarız» demiş Rahmetli Turan Güneş ve devam ediyor...

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Oku, oku, heyecanlı oluyor.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Devamla) — «Haddim olmayarak, herkesin kendini biraz daha derlemesini, toparlamasını ve konumuzun, yuvarlak meşin topu sahalarda dolaştırmak değil, ülke sorunlarını kucaklamak olduğunu hatırlamasını diliyorum, kendime bunları söylüyorum.» Rahmetli Turan Güneş böyle demiş; ben de şimdi tekrarlıyorum, kendime bunları söylüyorum.

Saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Zonguldak Milletvekili Pertev Aşçıoğlu ve arkadaşlarının önergesi :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 6, 8 ve 11 numaralı bentleri ile 10 numaralı bendin (a) işaretli alt bentinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«6. a) 70 inci maddede yazılı mal ve hakların kiralanması karşılığı yapılan ödemelerden, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınanlar harici,

b) Vakıflar (Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınanlar hariç) ve derneklere ait gayrimenkullerin kiralanması karşılığında, bunlara yapılan kira ödemelerinden,»

8. Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 11 ve 16 numaralı bentlerinde yazılı kurumlara, Kurumlar Vergisinden muaf veya müstesna tutulan kazançlar üzerinden sermayeye iştirak nispetinde hesaplanan kâr payları hariç olmak üzere, dağıtılsın veya dağıtılmasın Kurumlar Vergisine tabi kurumların Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 2, 3, 11 ve 16 numaralı bentleri dışında kalan Kurum-

lar Vergisinden muaf veya müstesna kazanç ve iratlarından (Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 12 numaralı bendine göre vergiden müstesna tutulan kazançlar üzerinden yapılacak tevkifat sırasında bu kazanç tutarına isabet eden giderler, tevkifat matrahından indirilir);»

«a) Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizler ile özel finans kurumlarınca döviz katılma hesaplarına ödenen kâr paylarından.»

«11. Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları ve özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr paylarından;»

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Önerge üzerinde önerge sahiplerinden konuşmak isteyen var mı? Yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

64 üncü maddesi ile değiştirilen 193 sayılı Kanunun 2361 sayılı Kanunla değişik «Vergi Tevkifatı» başlıklı 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 13 üncü bendinden sonraki tevkifat miktarlarını belirten cümle ile (A) fıkrasının son cümlesinin aşağıdaki şekillerde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

«18 inci madde kapsamına giren serbest meslek işleri yapanlardan % 10, diğerlerinden % 25 vergi tevkifatı yapılır.»

«Bakanlar Kurulu bu maddede yer alan tevkifat nispetini, her bentte yer alan ödemeler için ayrı ayrı sıfıra kadar indirmeye veya 18 inci madde kapsamına giren serbest meslek işleri hariç bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu yetki, tam ve dar mükellefler için farklı oranlar tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.»

İstanbul Milletvekili Ahmet Memduh Yaşa ve arkadaşları

BAŞKAN — Önergeye Komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önerge sahiplerinden konuşmak isteyen sayın üye?..

Buyurun Sayın Yaşa.

AHMET MEMDUH YAŞA (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında, doğruluğuna inandığım bir kaideye konmuş olan bir istisnanın biraz daha ileriye götürülmesi teklifi ile karşınıza çıkıyorum. Bu itibarla, kanaatim ile teklifim arasında belki bir aykırılık düşünülebilir; ama her kaidenin bir istisnası var. Özellikle, bu istisna sosyal ve kültürel maksatlarla yapılıyorsa ve belli bir ölçü içerisinde teklif ediliyorsa, bu istisnanın kabulü maslahata uygun olur diye düşünürüm.

Şimdi, teklif ettiğim şudur : Bu maddede gördüğünüz kazanç ve irat nevileri gibi, telif kazançlarının da normal tevkifat nispeti yüzde 25 olarak tedvin edilmek isteniyor. Hükümetin niyetinin - daha evvel Başbakan da burada ifade ettiler - bu nispeti yüzde 10'a indirmek olduğunu biliyoruz. Aslında bu canı şükran bir teşebbüs ve niyettir. Ayrıca, telif kazançlarının bugün mevcut olan statüsüne göre, şu madde dahi bir ıslahtır; çünkü, halen telif kazançlarının yalnız 900 bin lirası vergiden muaftır, 900 bin liranın üstündeki telif kazançları, normal Gelir Vergisi tarifesine tabidir.

Şimdi, nispeti münazaünfih olan, yani ihtilaflı olan enflasyon sayesinde, 900 bin lira, zamanla aşınmaktadır. Nitekim, 1983 yılı sonunda konmuş olan bu 900 bin liralık had, bugün de nominal olarak aynı seviyede olmakla beraber, gerçekte 1983 yılı sonundaki değerin çok altındadır.

Şimdi getirilmiş olan tadil teklifi ile, miktarı ne olursa olsun, bütün telif kazançları maktu bir vergiye, âdeta, belli, sabit - ama hükümetin yetkisi ile değişebilir - bir nispete tabi tutulmaktadır, bir tevkifata tabi tutulmaktadır.

Şimdi, dikkat buyurulursa, burada, düşük telif kazancı elde edenler zarara girmektedir. Çünkü, bugün 900 bin lirayı eğer enflasyon nispeti ile akusse (akusste) edersek, yani ayarlarsak, 2,5 milyon liralık bir gelirin vergiden tamamiyle muaf olması lazım. Şimdi bunu yüzde 10 bile yapsak, yine de kendile-

rini bugünkünden daha ağır bir mükellefiyet altına sokmuş oluyoruz.

Biz diyoruz ki, hükümet bu tevkifat nispetini yüzde sıfır ile yüzde 50 arasında artırma yetkisini, telif kazançları için biraz değişik şekilde kullansın; bir kere, normal nispeti yüzde 25 değil, yüzde 10 olarak belirlesin ve arzu ettiği takdirde - ki, bu arzusunu kullanmasını da rica edeceğiz - belli hadlere kadar olanı sıfırlasın, diğerini de yüzde 25'in üstüne çıkaramasın.

Teklifimiz budur; bununla, Gelir Vergisi verimliliğinde bir gedik de açtığımız kanaatinde değiliz.

Telif kazançlarının vergilendirilmesi birçok zamanlarda kültür eserleri, sanat eserleri, ilmî eserler için caydırıcı bir tesir icra etmektedir. Hükümet ileri bir adım atmıştır; bu adımın daha ileri götürülmesini ve bu himayenin gerçek sosyal ve kültürel gayesine uygun şekilde kullanılmasını istirham ediyoruz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yaşa.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Kanun tasarısının 64 üncü maddesinin (B) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

B) Dahilî tevkifat : başlıklı kısmında, 3 üncü fıkrada (a), (b), (c) şıklarının metinden çıkarılarak, «a) Geçmiş yıl beyanları esas alınmak suretiyle, bir önceki yıllık Gelir Vergisi beyanının % 50'si» ibaresinin eklenmesini ve (d) şıkkının (b) şıkkı olarak düzeltilmesini arz ve teklif ederiz.

İzmir Milletvekili Vuran Arıkan ve arkadaşları

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeye Hükümet katılıyor mu?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

64 üncü maddeyi önceden kabul edilmiş önergeyle birlikte oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

65 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 65. — 27. 193 sayılı Kanunun 2574 sayılı Kanunla değişik 103 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Esas tarife :

Madde 103. — Gelir Vergisine tabi gelirler;

3 000 000 liraya kadar		% 25
6 000 000 liranın 3 000 000 lirası için,	750 000 lira, fazlası	% 30
12 000 000 liranın 6 000 000 lirası için,	1 650 000 lira, fazlası	% 35
24 000 000 liranın 12 000 000 lirası için,	3 750 000 lira, fazlası	% 40
48 000 000 liranın 24 000 000 lirası için,	8 550 000 lira, fazlası	% 45
48 000 000 liradan fazlasının 48 000 000 lirası için,	19 350 000 lira, fazlası	% 50

Nispetinde vergilendirilir.

Yukarıda yer alan gelir dilimlerinin hizasındaki vergi nispetini topluca yüzde on indirmeye veya yukarıdaki nispetlere yükseltmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.»

BAŞKAN — Madde üzerinde konuşmak isteyen?..

Efendim, madde üzerinde SHP Grubu adına Sayın Enver Özcan, MDP Grubu adına Sayın Yaşa; şahısları adına Sayın Vural Arıkan ve Sayın Barış Can söz istemişlerdir.

Buyurun Sayın Özcan.

SHP GRUBU ADINA ENVER ÖZCAN (Tokat) — Sayın Başkan, değerli üyeler; gündemimizde bulunan ve tartışmakta olduğumuz bu tasarının 65 inci maddesi, Gelir Vergisi esas tarifesini, gelir dilimlerine göre vergi oranlarını düzenleyen bir madde. Bu maddede de zaten tasarının tümü üzerine yansımış olan, vergide adalet ve vergide ekonomiyi yönlendirme düşüncesinin, hükümet anlayışına göre ne denli ters ve çarpık olduğunu apaçık görmekteyiz.

Değerli üyeler, biliyoruz ki, 1980'lerden bu yana ülkemizde millî gelir içinde ücretlilerin payı, ücretler konusunda izlenen politika nedeniyle giderek azalmakta ve çok tehlikeli noktalara doğru inmektedir. Özellikle, sosyal barış, sosyal huzur açısından, dar gelirli, sabit gelirli vatandaşlarımızın, sürekli zamla körüklenen enflasyonist ortam ve enflasyon politikası karşısında dar gelirli geniş kitlelerin artık dayanamayacağı noktalara gelecek ölçüde, millî gelir içindeki payları azalmıştır. Buna karşın, tersine, sermaye, kâr ve faiz gelirlerinin payı millî gelir içinde yükselmektedir. Vergi gelirlerinin ise, ulusal gelir içindeki payı, 1980 öncesi yüzde 20 dolaylarında iken, bugün yüzde 14'ler noktasına kadar düşmüştür ve bu düşüşte vergi yükü sürekli olarak hafifleyen kesim, yüksek gelir dilimli kesim olmuştur.

24 Ocak 1980 kararlarından bu yana, özellikle hükümetin son iki yılda ağırlaştırdığı millî gelir dağılımındaki çarpıklığın, bu tasarı dolayısıyla bir nebze de olsa düzeltilmesi beklenirken, bu çarpıklığın düzeltilmesi doğal olması gerekirken ve herkesin bunu doğal olarak beklemesi gerekirken, bu maddenin esas tarifesindeki tablo, ne yazık ki, sosyal adaletsizliği ortadan kaldırmadığı gibi, daha da ağırlaştırıyor ve hatta yok edecek noktaya getiriyor. Gerçekten de, tasarı, sosyal adalet ilkelerine - öteki maddelerinde de zaten bunu gördük - tamamiyle ters düşmekte ve vergilerin tümü, bu tarifede de görüldüğü gibi, dar gelirlilerin sırtına yüklenmek istenmektedir.

Bunu kanıtlamak amacıyla izninizle bu tabloyu biraz açmak istiyorum. Bu tabloya göre, 3 milyon liraya kadar olan kazançlardan yüzde 25; 6 milyon liraya kadar olan kazançların da ilk 3 milyon lirasından yüzde 25, ikinci 3 milyon lirasından ise yüzde 30 oranında Gelir Vergisi alınacak.

Şimdi, bu tablo ne getiriyor, ne götürüyor; izninizle ona bir göz atmak istiyorum. Halen yürürlükte olan oranlara göre, asgarî ücretle çalışan bir kişi, yılda 120 bin Türk Lirası civarında bir vergi vermek durumunda. Bu tasarı, gönül isterdi ki, bu zorlaşmış hayat şartları içinde, en azından, asgarî ücretle çalışan kesime biraz hafifleme getirsin. Hayır; bu tasarı, asgarî ücret düzeyinde ücret alanlara hiçbir avantaj sağlamıyor. Eski düzende olduğu gibi, şimdi de aynı oranda vergi verecekler, yani bu tasarıdaki orana göre de, yine, asgarî ücretle çalışan kişi 120 bin Türk Lirası civarında vergi verecek.

Başka bir dilim daha alalım: Yılda 1 milyon lira geliri olan bir kişi, eski tarifeye göre yılda 250 bin Türk Lirası vergi veriyordu; şimdi gene aynı oranda verecek, yani bu tasarının sağladığı avantaj sıfır. Oysa, gelir yükselmeye başladığı noktadan itibaren, örneğin, yılda 1,5 milyon Türk Lirası gelir elde eden bir kişinin, eskiden 400 bin lira vergi vermesi gerekirken, bu tasarıya göre, 375 bin lira vergi vermesi gerekiyor. Bu duruma göre, ona, bu tasarı ile yüzde 6,2 civarında bir avantaj sağlanıyor, yani asgarî ücret düzeyindekine hiç avantaj yok; geliriniz yükseldiği ölçüde avantaj da yükselmeye başlıyor.

Bakın nasıl: Yılda 3 milyon gelir elde eden, eski tarifeye göre 850 bin, şimdiki tarifeye göre 750 bin Türk Lirası vergi verecek; yani, avantajı, bu tasarıya göre yüzde 11,7; eski ve yeni tarifeye göre 6 milyon lira kazanandan da yüzde 21 nispetinde vergi alınacaktır. Bu tasarı, gelir düzeyiniz yükseldikçe size çok daha fazla avantaj sağlıyor. Eğer, yıllık geliriniz düşük ise, örneğin, ancak karnınızı doyurabilecek ve yaşamınızı sürdürebilecek noktada iseniz, avantaj yok size; ama, geliriniz yükseldikçe avantajlarınız çoğalıyor. Daha önce verdiğim örneklerden de anlaşılacağı üzere, yüzde 21 ve yüzde 27... Eğer, 12 milyon lira kazanıyorsanız, bu tasarının size sağladığı avantaj yüzde 27,4, eğer daha fazla kazanıyorsunuz, örneğin, 25 milyon lira kazanıyorsanız daha fazla avantajınız var; eski tarifeye göre 13 küsur milyon Türk Lirası vergi verecektiniz, şimdi daha az veriyorsunuz; avantajınız yüzde 32 civarında.

Sayın üyeler; bu örneklerin de gösterdiği gibi, sayın hükümet bu tasarıyı hazırlarken - daha önce bir konuşmacının da dediği gibi - sanıyorum ya hesap makinesinde bir terslik oldu ya da eldeki kâğıtlarda bir terslik oldu; yani bir yerlerde yanılgı var, tersinden alınmış. Bu yanılgının düzeltilmesi için henüz zaman erken, yani düzeltme yapmak için zaman geçmiş değil.

Değerli üyeler, bu tablo gerçekten ne akla, ne mantığa; ne vergi tekniğine, ne vergiciliğe kesinlikle uymayan bir tablo. Mutlaka, hükümetin kamuoyuna kendisini anlatabilmesi için ve kamuoyunda huzurun, barışın uzun dönemde tehlikeye düşmemesi için; çok kötü hayat şartları altında inleyen halkın, zam üstüne zamla karşılaşan dar gelirli vatandaşlarımızın ilerisi için hiç olmazsa, bir umut, bir bekleyişi olabilmesi için, yani, «Bizi de düşünenler var, bizi de düşünüyorlar» diye düşünebilmesi için, bu tablonun mutlaka ve mutlaka düzeltilmesi gerekir.

Bu gerçekten, parlamentomuzu rencide edecek düzeyde çarpık bir oranlamadır. Bu oranlamanın bir nebze düzeltilebilmesi için Sayın Başkanlığa bir önerge sunacağım. Hükümetin bu önergem üzerinde - reddedildikten sonra değil, daha önceden - belki de daha titizlikle duracağı inancındayım.

Bu inançla, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Özcan.

Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubu adına konuşmak üzere buyurun Sayın Yaşa.

MDP GRUBU ADINA AHMET MEMDUH YAŞA (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; vergicilikte en zor işlerden bir tanesi Gelir Vergisi tarifesi yapmaktır. Genellikle tarife yapmak zordur; fakat bilhassa Gelir Vergisi tarifesi yapmak çok daha zordur. Çünkü Gelir Vergisi tarifesi yaparken iki çeşit eşitliğe, iki çeşit dengeye riayet etmek lazımdır. Birisi, dikey eşitlik, bilhassa; öbürü, yatay eşitliktir. Dikey eşitlik demek, farklı gelirlerden, bu farkların ifade ettiği satın alma gücüne uygun, farklı vergi almak demektir. Tabiî, bu bizi - çok özür dilerim - marjinal fayda teorisine kadar götürür; ama ben oraya kadar gitmeyeceğim; fakat herhalde bir toplumda, böyle bir eşitliğin ne olabileceği konusunda, az çok, ekseriyetin kabullenebileceği bir formül vardır, bu daima bulunabilir. İkinci eşitlik, yatay eşitlik, eşit gelirlerden eşit vergi almaktır. Bizim bu tarifemizde bilhassa, bu yok; çünkü, bu tarifemiz, maalesef, kısmî bir Gelir Vergisi tarifesidir. Yani, Gelir Vergisi Kanununda - özellikle bu tadilde - fevkalade çok istisna ve muafiyet getirildiği için, ayrıca birçok gelirin toplamaya girmesi de önlendiği için, tarife ancak belli gelirlere uygulanabilir. Bu itibarla, umumî bir Gelir Vergisi tarifesi olmaktan çok, kısmî bir Gelir Vergisi tarifesidir ve bundan dolayıdır ki, yatay eşitlik ilkesini bozmaktadır.

Sayın Fethi Çelikbaş burada olsaydı, hatırlatacaktım; 1946 - 1950 yılları arasında, Türkiye'ye Gelir Vergisi sisteminin ithali tartışıldığı sırada - ki, ikimiz de kongrede bu reformun raportörleri idik - Gelir Vergisini Türkiye'ye sokmak istemeyenlerin en çok üzerinde durdukları husus, Türkiye'de bütün gelirlerin bu tarifeyle, yani bu vergiyle kavranılamamış olması olayıdır. «Siz, bütün millete şamil bir Gelir Vergisi getirmiyorsunuz; muayyen gruplar için Gelir Vergisi getiriyorsunuz; diğerlerini bunun dışında bırakıyorsunuz; bu haksızlıktır» denilmiştir. Aradan 36 sene geçti, aynı şeyi tartışıyoruz ve inanarak size söyleyeyim, bugün getirilen bu tarife, o günkü tarifeye nazaran daha çok kısmî olan bir tarifedir.

Daha evvel de burada huzurunuzda ifade ettim; ben, müterakkilik oranının genellikle düşürülmesine taraftarım. Şahıslar arasında fayda mukayesesi yapılamayacağı için; çok yüksek nispetlerin, yüksek gelirlerde dahi haksızlık yaratabileceğini ve ülkenin tasarruf gücünü düşürebileceğini dikkate alarak, Batı' daki örneklere de uyarak, tarifenin yumuşatılmasını ve müterakkiliğin azaltılmasını daima savunmuşumdur, şimdi de savunuyorum; fakat bana öyle geliyor ki, bu tarifede - kısmî olmanın dışında - kantarın topuzu biraz kaçmıştır. Çok teknik izahat vermek istemiyorum, birkaç noktaya işaretle iktifa edeceğim; semî itibar göreceğini sanmıyorum ama, belki ilerideki değişmelerde bazı kişilerin kulaklarında kalabilir.

Bir kere, dilimler çok dar tutulmuştur - özellikle Maliye Vekâleti uzmanlarının iyi dinlemelerini rica edeceğim - buna mukabil marjinal vergi nispetleri çok düşük tutulmuştur. Her dilimde yüzde 5 atlıyorsunuz, yani gelir değiştikçe artırılması gereken nispet çok aşağı tutulmuştur. Bu sizi iki neticeye götürür : Birincisi, Gelir Vergisi elastikiyetini düşürür; binaenaleyh ileride fiyat artışlarından ve gelir yükselmelerinden dolayı, verimli bir vergi tesis etmenizi zorlaştırır. İkincisi - belki bunun kadar önemli - müterakkiliği, müterakkilik denmeyecek bir hale getirir.

Eski tarifelerle mukayese ettiğimiz zaman; eski tarifelere nazaran, bilhassa bundan evvelki tarifeye, yani mevcut tarifeye göre - demin arkadaşımız da ifade etti - her gelir dilimi için bir fayda, bir ıslahat bir menfaat sağlanmıştır; kısmen de haklıdır. Buna mukabil, ilk gelir dilimi için, yani 1 milyon liralık gelir dilimi için hiçbir değişiklik getirilmemiştir. Aslında, değişiklik getirilmiştir, yani, ağırlaştırma getirilmiştir.

Çok muhterem milletvekilleri, parti farkı gözetmeksizin, hepimiz aşağı yukarı aynı şeylere, aynı değerlere inanan kişileriz - 1983'teki 1 milyonun, 1984'

teki 1 milyonun, 1985'teki 1 milyona eşit olduğunu iddia edecek kişi var mı aranızda? Eğer 1985'te 1 milyon liralık gelire yüzde 25 nispetini uyguluyorsam, bu gelire, 1984'tekine nazaran daha az vergi koymuşum demektir; çünkü satın alma gücü aynı değildir. Nitekim, diğerlerindeki yumuşatma, az çok bu faraziyeye dayanıyor; fakat burada bu faraziye kabul edilmiyor.

Hep söylüyoruz, gelirlerin büyük bir kısmı bu seviyelerde yoğunlaşmıştır. Çok büyük bir fedakârlığı biz de istemiyoruz; çünkü, devletin gelirlerinde büyük bir delik açılmasına taraftar değiliz. Yani şunu demek istiyorum : Fiskal gayelerle bazı adalet hislerinden fedakârlık edilebilir; fakat burada da kantarın topuzu yine fazla kaçmıştır; düşük gelirlilere fazla yüklenilmiştir ve kendilerine ferahlık temin etmesi gereken tarife, aksine munzam bir yük getirmiştir.

Teklifimiz şudur : Bu 3 milyon liralık dilimi ikiye ayırın; 1 milyon lirası için yüzde 10, hatta yüzde 15 nispetinde bir vergi tatbik edin, uygulayın; diğeri için yüzde 25 vergi uygulayın.

1949 yılında ilk Gelir Vergisi tarifesinin yüzde 10'luk nispetinin uygulandığı vergi dilimi 2 500 liradır. 2 500 lirayı bugünkü değerle ifade ettiğiniz zaman, aşağı yukarı 1 000 dolar eder. Şimdi 1 000 dolara yüzde 25 uyguluyoruz; 1949 yılında yüzde 10 uyguluyorduk. Bu durum karşısında, Maliyenin, hangi prensibe dayanarak bu nispetleri, bu tarifeyi savunabileceğini, doğrusunu isterseniz, merak ediyorum.

Sözlerime son vermeden evvel şu hususa da değinmek istiyorum : Burada bir arkadaşımızın, vergi adaletsizliğinden, vergi tepkisinden bahsederken, özellikle Alman müelliflerinden Gerlof'u da zikretmesi şayanı şükrandır; ama maalesef, vergi tepkisinin en tipik ve en yaygın örnekleri Almanya'da değil, Fransa'da görülmektedir. 1955 yılında, yalnız vergi haksızlığına dayanan bir siyasî parti kurulmuş ve bu siyasî parti meclise 65 milletvekili sokmuştur; buna, Poujadizm hareketi denir; parti de Pierre Poujad'ın kurduğu partidir. Bu hareket İtalya'ya ve Danimarka'ya yayıldığı bir sırada, Fransa'da Dördüncü Cumhuriyet yıkılmış ve parlamento, 65 vergi protestocusundan zar zor kurtulmuştur. Aynı akibetin Türkiye'nin başına gelmemesini temenni eder, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yaşa.

Şahısları adına Sayın Vural Arıkan, buyurun efendim.

VURAL ARIKAN (İzmir) — Çok Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; bundan bir süre önce 1961 Anayasasının görüşme zabıtlarını okumuştum. Cemal Reşit Eyüboğlu, Anayasa Komisyonundan soruyor, diyor ki; «Malî güce göre vergi alınır hükmü, müterakkiyeti artan oranlılığı içerir mi?» Anayasa Komisyonu Sözcüsü Sayın Profesör Muammer Aksoy cevap veriyor; «Evet, artan oranlılık hangi vergide uygulanacaksa mutlaka uygulanmalıdır. Uygulanabilir ise, mutlaka uygulanmak gerekir. Anayasanın ilkesi budur» diyor.

1982 Anayasası da aynı ölçeği getiriyor. Halbuki şimdi, tarifeye bakıyoruz, 3 milyon liralık nispî tarife var, 3 milyon liralık gelire kadar nispî bir vergi uygulaması var; bu, açıkça Anayasaya aykırı. 48 milyon liradan sonra da nispî bir uygulama var, bu da kanaatimizce açıkça Anayasaya aykırıdır ve izahı mümkün değildir. Bir de bakıyorsunuz, tarifeler, yukarı doğru gittikçe, gelir grupları büyüdükçe dikleşmek lazım gelirken, aşağı iniveriyor. Misal; 3 milyon lirada yüzde 25, 12 milyon lirada yüzde 35; iki dilim sıçramada vergi nispeti yüzde 10 artıyor. 12 milyon liradan 48 milyon liraya çıkıyorsunuz, yüzde 45'e çıkıyor; yani 36 milyon artışta yüzde 10 getiriyor, ilk 9 milyonluk artışta da yüzde 10 vergi yükünü ağırlaştırıyor. İşte konu budur.

Bu konuda bir noktaya daha değinmek istiyorum. Tümünün ortalama Gelir Vergisi nispetleri yüzde 45'ten yüzde 41'e düşürülmüştür. İçinde bulunduğumuz dönem, enflasyonist dönem. Başbakan da ifade ettiler ki, «Biz önleyemiyoruz bunu, bir nevi aczimiz var; belki önümüzdeki sene olabilir.» Önümüzdeki sene gelip, «Belki daha sonraki sene olabilir» diyecekler.

Şimdi, enflasyonist dönemlerde vergi gelirleri düşürülür mü, düşürülmez mi; yoksa yükseltilir mi, yükseltilmez mi? Bu bakımdan da bu, uygulanan ekonomik politikaya, içinde bulunduğumuz ekonomik yapıya uygun bir tedbir değildir. Enflasyonist dönemlerde bütçe tedbirleri önemlidir. Bütçe tedbirleri dediğiniz zaman, karşınıza ne çıkar sayın bakanım? Bir, harcamalardan tasarrufunuz çıkar; elhamdülillâh, yapmıyorsunuz, tanıtma fonu vesaireyle. İki, gelirlerden çıkar; gelirleri, bütçe açıklarını kısmak suretiyle yapacaksınız. Siz ne yapıyorsunuz? Burada en etkin politika, Gelir ve Kurumlar Vergisi politikalarıdır; siz bunlarda esnekliği bırakıyorsunuz, bağışlıyorsunuz, onu da muaf, bunu da muaf, şunu da yaptım,

bunu da yaptım; harvurup harman savuruyorsunuz... Ondan sonra geliyorsunuz, diyorsunuz ki, «Harçları artırdım, Damga Vergisini artırdım, İstihlak Vergisini artırdım» Yani, ateşin üstüne benzin döküyorsunuz... Bu itibarla da, bu sistem, yani nispetler, içinde bulunduğumuz ekonomik politikaya uygun bir şekilde düşünülmemiştir ve getirilmemiştir.

Literatürde öteden beri kabul ediliyor; biliyorsunuz, enflasyonun iki etkisi bulunuyor. Vergiler üzerinde çok etkisi var da, başlı başına, tarifede iki etkisi var. Artan oranlı tarife içinde kalanların, özellikle düşük gelirlerde, reel geliri artmadığı halde, vergi miktarını artırmasıdır, birinci etkisi budur. İkincisi, düz oran sınırını aşanların durumunda değişiklik yapmamak suretiyle, onlara, artan oranlı tarife içinde kalanlara nazaran, rant sağlanmasıdır; bu da 48 milyondan sonra sağlanıyor.

Bu itibarla, gözden geçirilmesinde yarar vardır diyoruz; ama önerge vermekten de çekiniyoruz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

Buyurun Sayın Barış Can.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; diğer maddeler üzerinde de belirttiğimiz ve ortaya koymaya çalıştığımız gibi, dengesizliklerin en belirgin yönünü ve noktasını, Gelir Vergisi Yasasının 103 üncü maddesinde yapılan bu yeni düzenlemede daha iyi görebiliyoruz.

Biraz önce başka bir madde dolayısıyla yaptığımız açıklama cevapsız kaldı; ama, sanıyorum bu açıklamaya sayın bakan cevap verirler.

Esas tarife, Gelir Vergisi Yasasının en önemli noktalarından biridir, mihenk taşıdır. Yani, gelir unsurlarından elde ettiğiniz bütün kazançlar yedi kalemde - Yasanızda yedi kalem olarak belirtiliyor - toplanır, gelir burada düğümlenir ve adalet, denge, bu maddeyle dağıtılır; buna da «esas tarife» diyoruz. Tabiî, kendileri menkul sermaye iradını belli ölçülerde kaldırdıkları için, burayla ilintisini görmüyoruz; ancak, biz bu esas tarifede bir örnekleme yaparak, sözlerimizi bu örnekleme içinde bağlamak istiyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; aşağıda vereceğim örnekte, bu esas tarifeye paralel olarak, gelirlere göre 10'lu bir dilim yaptık. Bu örneğimiz, hangi dilimden daha çok vergi alındığını, hangi dilimden daha az vergi alındığını açıklıkla göstermektedir; yani, bir anlamda, himaye edilmesi gereken kazançların himaye edilmediğini, aksine diğer kazançların da desteklendiğini açıkça göstermektedir.

Sayın milletvekilleri, eski tarifeye ve yeni tarifeye göre bir kıyaslama yapmak istiyorum. Gelir dilimlerini, kazançları 10 bölüm içine aldık; 300 bin lira, 500 bin lira, 700 bin lira; 1 milyon lira, 3 milyon lira, 5 milyon lira, 10 milyon lira, 15 milyon lira, 25 milyon lira ve 50 milyon lira şeklinde biraz daha genişlettik.

Burada 300 bin lira, 500 bin lira, 700 bin lira ve 1 milyon liraya kadar olan vergi yüklerinde ve dolayısıyla farklarda, eski tarifeye ve yeni tarifeye göre herhangi bir olumlu veya olumsuz değişiklik görmek mümkün değil; oranları 1 milyon liraya kadar yüzde 25 olarak hesapladığımızda 250'şer bin lira çıkıyor. Bir dilim daha atladığımızda, 3 milyon liranın, eski tarifeye göre vergi tutarı 850 bin lira; yeni tarifeye göre 750 bin lira. Burada küçük gelirler lehine artı yüzde 3,3'lük bir fark var. Diğer dilimdeki 5 milyon liranın eski tarifede vergi yükü yüzde 32,2, yeni tarifede yüzde 27 olarak görülüyor; 5 milyon liralık dilime kadar yine yüzde 5,2'lik bir fark var. İşte bu dilimden sonraki düzenlemeleri gözden geçirmek yararlı olacak.

10 milyon lira ile 50 milyon lira arasında bir kıyaslama yaptığımızda, 10 milyon liranın eski tarifede vergi yükü yüzde 40.1, yeni tarifede yüzde 30.5; fark eksi yüzde 9.6; 15 milyon liralık dilimde eski tarifeye göre yüzde 46.1, yeni tarifeye göre yüzde 33; fark, eksi yüzde13.1. Bakın, gitgide büyük dilimler lehine bir değişiklik görülüyor; 25 milyon lirada eski tarifeye göre yüzde 52.8, yeni tarifeye göre yüzde 36.

Sayın milletvekilleri, yaptığımız bu tahlili özetlersek, tasarı, yılda 1 milyon liraya kadar gelir elde edenlere hiçbir şey vermediği halde, örneğin, 10 milyon lira gelir elde edenlere 960 bin lira, 15 milyon lira gelir elde edenlere 1 milyon 960 bin lira, 25 milyon lira gelir elde edenlere 4 milyon 210 bin lira vergi indirimi sağlamaktadır. Hani gelir dilimleri arasında sosyal adalet? Tekrar olarak belirtiyoruz; Hesaplamamızda yanlışlık varsa, eleştiriye de açığız.

Bu durumun, tasarının genel gerekçesinde belirtilen sosyal adaleti sağlama amacıyla nasıl bağdaştığını anlamak mümkün değildir. Gelir dağılımındaki adaletsizlikleri gidermede en etkin araç olan vergi politikası, geliri global olarak ve gelir yükseldikçe artan oranlarda vergilemesi gereken Gelir Vergisi tarifesi, büyük sıkıntılar içinde hayatını sürdürme çabası içinde olan ücretli, esnaf, küçük tüccar, serbest meslek erbabı gibi kesimlerin vergi yükünü sabit tutup, çok kazananın vergisini azaltmak, sanki zengini daha zengin etmek amacıyla yeniden düzenlenmiş görünü-

münü vermektedir. Önceki söylediklerimizden pek farklı bir yanı yok.

Biraz önce, Kurumlar Vergisine getirilen tarifedeki sabit yüzde 46'yı savunan sayın hükümet, acaba, Gelir Vergisi açısından anlattığımız daha önceki örneklerle birlikte gösterdiğimiz bu son örneği nasıl bir uyum içinde görebiliyor?

Buradaki konu, tekrar belirtiyorum, çok kazanmadan az, az kazanandan çok vergi almayı içeren ve hazırladığınız projeksiyonla da kimlere hizmet ettiği belli olan bir esas tarife düzenlemesidir.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Can.

Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, değerli üyeler; teklif ettiğimiz yasa tasarısının önemli maddelerinden biri üzerinde tartışmaktayız. Bazı çarpıcı örnekler vermek istiyorum.

Gelir Vergisi nispetleri 1980 yılında bakınız nasılmış: İlk 2 500 lira için yüzde 10, sonra gelen 2 500 lira için yüzde 15, sonra gelen için yüzde 20, sonra gelen 15 bin lira için yüzde 25, sonra gelen 30 bin lira için yüzde 35, sonra gelen 60 bin lira için yüzde 45, sonra gelen 150 bin lira için yüzde 55, sonra gelen 225 bin lira için yüzde 60, sonra gelen 225 bin lira için yüzde 65, sonra gelen 285 bin lira için yüzde 68, 1 milyonu aştığınız zaman da yüzde 60.

O zamanın yetkilileri bakmışlar, «Bu tarife ile vergi toplamak mümkün değildir. Enflasyon var. Bu enflasyon içinde, bizim, bu nispetlerle vergi toplamamız mümkün değildir» demişlerdir.

Öyle ya, bir taraftan, neredeyse yüzde 100'lere varan enflasyon, bir taraftan da yüzde 68'lere varan vergi nispetleri, çalışanın, süratle dükkânını kapatıp, hemen terki meslek eylemesini gerektiren bir husus haline gelmiş. Onun üzerine demişler ki, 1981 yılından itibaren ilk 1 milyon liralık dilime biz bir yüzde 40 uygulayalım, ondan sonra bunu 1982'de yüzde 39,a, 1983'te yüzde 35'e, 1984'te yüzde 30'a, 1985'te de yüzde 25'e düşürelim ve tarifeleri de buna göre yeniden ayarlayalım. Tarifeler ayarlanmış; birinci yıl 1981 yılında, 1 milyon liraya kadar kazancın vergi nispeti yüzde 40; giderek artıyor, 25 milyon liranın 15 milyon lirası için 8 milyon 800 lira, fazlası için yüzde 75 vergi alacağım diyor, sonra da onu yüzde 66'ya indiriyor. Sonra bakıyoruz; birer puan düşerek, yüzde 39'a ve yüzde 74'e düşmüş. 1983 döneminde, 1 milyon liraya kadar yüzde 35 vergi almışız, 25 milyon lira için yüzde 73 denmiş. Hükümetimiz, işbaşına geçtikten sonra bu uygulamaya devam etmiş, demiş ki: Alınan bir karar var, doğru bir karar; biz, ilk 1 milyon liraya kadar olan bu indirimli tarifenin uygulamasına devam edelim ve yüzde 25'e kadar inelim.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Siz inmediniz, hükümetinizden öncedir o yasa.

BAŞKAN — Sayın Can, lütfen...

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — Biz de uyalım demişiz, değiştirmemişiz; uymuşuz, güzel demişiz.

BAŞKAN — Efendim, lütfen karşılıklı konuşmayalım.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — Olmaz demişiz; yani hem, «Adamın kazancından yüzde 75'e kadar vergi alacağım» diyeceksin; hem «Yüzde 100' lerde enflasyon var» diyeceksin; ondan sonra da, «Nasıl oluyor, hayret; bu Gelir Vergisinin yükü hep ücretlinin sırtında oluyor» diyeceksin, bordro mahkûmlarından bahsedeceksin!

Mümkün değil demişiz, doğru alınmış bir karar demişiz, uygulamaya devam etmişiz.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Yani, siz çıkartmadınız.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — Çıkarttık demedim efendim; devam ediyoruz.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Öyle dediniz, zabıtlara bakalım.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — 1 milyon liraya kadar uygulanan tarife şöyle: 1 milyon liraya kadar yüzde 25 alınıyor, ondan sonra bu yüzde 30 - 38 - 48 - 58 ve 63'e kadar çıkıyor, ondan sonra da yüzde 55'e iniyor.

Şimdi, bu durumda bakmışız, Türkiye'mizde neler olmuş? Enteresan bir tablo var; bu tabloyu birkaç yerde anlattık, duyanlar hayret ediyorlar, biz de hayret ediyoruz. 1984 yılına ait olup, 1985 yılı Mart ayında verilen beyanname sonuçlarına göre, toplam 1 milyon 164 bin Gelir Vergisi mükellefi var. Bu 1 milyon 164 bin Gelir Vergisi mükellefinden, 1 014 684 kişi, ortalama 276 bin lira gelir beyan etmiş.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Beyannameyle değil mi bunlar?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — Beyannameyle.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Söyleyin de bilelim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEME ALPTEMOÇİN (Devamla) — Beyan etmiş dedikten sonra, «beyannameli mi?» diye sormak, hatibi dinlememek demektir.

BAŞKAN — Lütfen efendim...

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Gelir Vergisinin beyannamesizi de olur; siz de öğrenin efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — Değerli arkadaşlar, lütfen tabloya beraber bakmaya devam edelim: 109 175 kişi, ortalama 1 milyon 643 bin lira gelir beyan etmiş, kazanç beyan etmiş; 1 285 kişi, ortalama 82 milyon 358 bin lira kazanç beyan etmiş. Çok kazanan çok kazansın, Allah herkese daha çoğunu, daha fazlasını nasip etsin. Biz her zaman kazançtan yanayız, biz her zaman özel teşebbüsten yanayız; ama bazı çarpık olaylara da dikkatle bakmak mecburiyetinde olduğumuzu hep beraber kabul edelim. Eğer bir memlekette, 1 milyon 164 bin kişi Gelir Vergisi beyannamesi veriyor ve bunun 1 014 684 kişisi, ortalama 276 bin lira gelir beyan ediyorsa, bu işte bir sakatlık var demektir. Düşününüz; bunun dörtte birini (yüzde 25'ini), mevcut tarifeyle vergi olarak verecek; 280 bin lira derseniz; 70 bin lira vergi verecek, 210 bin lira kendisine kalacak, ayda ortalama 20 bin lira ancak düşecek, düşmeyecek... Bu Gelir Vergisi mükellefi, yanında hiç olmazsa bir kişi, bir çırak falan çalıştıracak ve asgarî ücretle buna para ödeyecek; bunun vergisini ödeyecek, sigorta primini yatıracak; çalıştığı yer genellikle kendisinin olmayacak, kira ödeyecek ve 20 bin liraya talim edecek. Mümkün değil...

Değerli arkadaşlar, o halde, Gelir Vergisi tarifesini inadına, dikine dikine yükseltmekle bizim bir vergi artışı sağlamamız mümkün değildir. Vergileri, tahsil edilebilir yapmazsanız; vergileri kaynakta almazsanız; vergileri, aman dilimi atlamayayım, onun için fatura kesmeyeyim, onun için, aldığımdan fatura almayayım diye bir çaba içerisine sokarsanız, tahsilat yapamazsınız.

Değerli arkadaşlarım tarifedeki çarpıklıklara bakınız; Mevcut tarifede, yüzde 63'ten yüzde 68'e fırlıyorsunuz, yüzde 48'den yüzde 58'e fırlıyorsunuz. Birdenbire 10 puan artışa girmemek için mükellef, gayet tabiîdir ki, fatura da almayacak, fatura da kesmeyecek...

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Nerede bu, gösterin de anlayalım.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — 1.1.1985 ilâ 31/12/1985 dönemi için kullanılan mevcut tarifede 15 milyon liranın 10 milyon lirası için 4 milyon 10 bin lira, fazlası için yüzde 58, onun altında da yüzde 48 var; oradan bakıyorum.

H. BARI ŞCAN (Sinop) — Daha az alıyorsunuz; 1 milyon 960 bin lira.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — O halde, değerli arkadaşlar, tarifeyi yumuşatmak, vergiyi alınabilir, tahsil edilebilir bir hale getirmek mecburiyetindeyiz. 1980'den önceki tarifede olduğu gibi, siz deyiniz, «Ben koydum vergiyi, yüzde 75 alacağım.» Size bu yüzde 75'i ödememek için mükellef, her şeyi yapacaktır. Geliniz, erkekçe konuşalım; ben olsam ben, siz olsanız siz de, o yüzde 75'i vermemenin çarelerini ararız.

Değerli arkadaşlarım, bir konuşmacı, «1980 senesinin 1 milyon lirasıyla bugünün 1 milyon lirası aynı değerde değildir. O halde, 1980 senesinin 1 milyon lirasını yüzde 25 vergilendirmekle, şimdi bugünün 1 milyon lirasını yüzde 25 vergilendirmek haksızlıktır» buyurdu.

Doğrudur; ama 1980 - 1981 senesinde ilk dilim yüzde 25 değil ki... 1981'de yüzde 40, ondan sonra yüzde 39 vesaire; işte bugün yüzde 25'e gelinmiş; bugünün ölçüleriyle makul bir yüzde... Enflasyon, bu indirimde, bizden önceki hükümetler tarafından dikkate alınmış; bunu biz de uygun gördük.

Birçok sayın konuşmacı, vergi tahsilatının düşmekte olduğunu buyurdu; haklıdır. Senelere bakıyoruz, vergi gelirlerinin gayri safî millî hâsılaya oranı giderek düşmüş. 1984'lerde yüzde 12,9'a, 1985'te yüzde 13,7'ye, 1986'da da yüzde 15,8'e çıkacağına inanıyoruz. Daha önceki senelerde bu rakamlar, 1977'lerde yüzde 19,3 olmuş, sonra giderek düşmüş, bir ara bir artış göstermiş.

Demek ki, vergi tahsilatı, gayri safî millî hâsılaya oranla düşük. Başka ülkelerde yüzde 20, yüzde 25, yüzde 30'ları buluyor. Konuşmacı haklıdır. O halde ne yapalım? O halde, vergi tahsilatını artıralım, birtakım önlemler getirerek vergi tahsilatını artıralım; gayri safî millî hâsıladaki vergi miktarını daha yukarıya çıkarlaım ve vatandaşımıza, bu sağlam gelir kaynaklarıyla, daha iyi hizmet verebilelim. Hayalperest olmanın anlamı yok. Hem, bir taraftan, «vergi almayalım» diyeceksiniz, ondan sonra, «hizmet yapalım» diyeceksiniz; sonra da, «bütçeler açık vermesin» diye-

ceksiniz... Bunları birbiriyle bağdaştırmak mümkün değil değerli arkadaşlar.

Bu arada ufak bir açıklama daha yapmak istiyorum: Bu karşılaştırmada, bizim, belediye ve mahallî idarelere verdiğimiz paylar dahil edilmemiştir. Eğer, vergi gelirleri üzerine mahallî idarelere verilen paylar, para - fiskal gelirler ilave edilirse, bu yüzde miktarları yine artar; ama hiçbir zaman yüzde 20'nin üstüne çıkmamız mümkün değildir.

Değerli arkadaşlar, gelelim konuşmacıların, «Bu tarife, az kazanana hiçbir şey getirmemektedir. Çok kazanandan az, az kazanandan çok vergi alınmaktadır» ifadelerine.

Biz hükümet olarak, bakınız, az kazananlara neler getirdik...

H. BARIŞ CAN (Sinop) — «Ücretlilere vergi iadesi getirdik» diyeceksiniz.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — Evet, kendileri biliyorlar; demek ki, katılıyorlar.

Ücretlilere, geçtiğimiz seneler içinde bir vergi iadesi hadisesini getirdik. 1984 yılında başlayan, ücretlilere vergi iadesi, 1985 yılında en iyi şeklini buldu; gerek mahiyet itibariyle, gerek nispetler itibariyle en iyi şeklini buldu. Şimdi getirdiğimiz tasarıda hem birinci dilimi artırmaktayız, hem de vergi iadesi hadisesini bütün mükelleflere yaymaktayız. Sadece ücretlilere değil; ama o çok az kazanç sahibi olduğunu söylediğiniz esnafımız, küçük esnafımız, çiftçimiz ve serbest meslek erbabı vatandaşlarımız da vergi iadesinden faydalanabilecekler; onlar da, yaptıkları alışverişten elde ettikleri faturaları belirlenen yerlere götürdüklerinde, karşılığında ilk 30 bin lira için yüzde 20, ondan sonraki 30 bin lira için yüzde 15, ondan sonraki için yüzde 10 vergi iadesi alacaklardır, tıpkı, ücretlilerin bugüne kadar aldıkları gibi. Eğer, bunları hesaba katarsanız, birinci dilimin almış olduğu o yüzde 25 rakamı yüzde 15'lere, 10'lara kadar inebilir.

Ayrıca, kalkınmada öncelikle yörelere fevkalade büyük istisnalar getirdik; özel indirim hadlerini, kalkınmada öncelik sırasına göre, şehir veya ilçe olmasına göre, iki ilâ sekiz kat kadar artırdık. Böylece, kalkınmada birinci derecede öncelikli bir yörede çalışan bir ücretli, âdeta, aldığı ücret için hiç vergi ödememektedir.

Değerli arkadaşlar, az gelirlinin sarf ettiği, en çok, yiyeceğine, içeceğine gider, yani en çok temel gıda maddelerini almak için para sarf eder.

ENVER ÖZCAN (Tokat) — Bir tek o kaldı zaten.

BAŞKAN — Sayın Bakan, lütfen toparlayınız efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Devamla) — Toparlıyorum efendim.

Temel gıda maddeleri için ödenen Katma Değer Vergisi de şu anda sıfırdır; Katma Değer Vergisi, diğer maddelerde, diğer hizmetlerde yüzde 10 olmakla beraber, temel gıda maddelerinde şu anda sıfırdır; yüzde 3 olacaktır. Konut kiraları, Katma Değer Vergisine tabi değildir; ama, eğer siz kira makbuzunuzu getirirseniz, yüzde 20'sine kadar olan bölümden vergi iadesi alırsınız.

Değerli arkadaşlar, sözlerime son verirken bir hususu daha açıklamak istiyorum. «Bu yeni getirilen tarife Anayasaya aykırıdır» buyurdular. Eğer, getirilen bu tarife Anayasaya aykırı ise; bugüne kadar 60 yıldır Türkiye Cumhuriyetinde veyahut Gelir Vergisinin ihdas edildiği günden bugüne kadar hep bu yüzdeler uygulanıyorsa ve bunlar Anayasaya uygun ise, bizim düzelttiğimiz, yumuşattığımız ve tahsil edilebilir hale getirdiğimiz tarife neden Anayasaya aykırı oluyor? Değerli arkadaşlar, eğer bu kürsüde bazı konuları dile getireceksek, ne olur objektif olarak dile getirelim. Burada felaket tellallığı yapmak hiç kimseye fayda getirmez değerli arkadaşlar.

Çok teşekkür ediyorum. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Sayın Başkan, sataşma vardır; kime olduğunu da tavzih etmek zorundadırlar. Burada teknik konuştuk, ayrıca kendilerine de teşekkür etmek için söz alacaktım; çünkü yardım ettiler, söylediklerimizi kanıtladılar; yeni bir şey getirmediler.

«Felâket tellallığı» nı, kim, hangi cümlelerle, hangi biçimde yapmış, açıklamak zorundadırlar.

ABDURRAHMAN BOZKIR (Konya) — Zırt zırt ikide bir niye yerinden çıkıp konuşuyorsun?

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Bir dakika, bir dakika, burası köy kahvesi değil. Otur yerine, sen yaşlısın... (Gürültüler)

ABDURRAHMAN BOZKIR (Konya) — Ne biçim konuşuyorsun? Niçin bir dakika?.

BAŞKAN — Sayın Bakan, bu sözünüz şahıslara ait midir efendim?

ABDURRAHMAN BOZKIR (Konya) — Niye yerinden konuşuyorsun?

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen... (Gürültüler) Sayın üye, sayın üye...

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Tavzih etmek zorundadır efendim. (Gürültüler)

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen... Sayın Bozkır, karşılıklı birbirinize laf atmayın efendim. (Gürültüler)

Evet Sayın Bakan, tavzih edin lütfen.

Efendim, tavzih ediyorlar, dinleyiniz.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimi bitirdikten sonra bir genel ifadede bulundum. Herhangi bir kişiyi hedef alarak söylenmiş bir söz değildir efendim. Arz ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Bakan.

Madde üzerinde verilmiş önergeler var; okutuyorum. (ANAP ve SHP sıralarından gürültüler)

Sayın Bozkır, Sayın Barış Can, lütfen efendim.

ABDURRAHMAN BOZKIR (Konya) — Herkesin bir tahammülü vardır.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Otur yerine. Çalışıyoruz, çıkıyoruz oraya; dinle de, bir şeyler öğren. (Gürültüler)

BAŞKAN — İdare amirleri lütfen yardımcı olsunlar.. (Gürültüler)

ABDURRAHMAN BOZKIR (Konya) — Çalışıyormuş da çıkıyormuş!

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Faydalan, faydalan; bir daha göremezsin.

BAŞKAN — Sayın Bozkır, lütfen efendim...

Önergeyi okutacağım, dinleyelim efendim.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Sayın Başkan, müdahale ediniz. Ben sizden bir şeyin tavzihi için söz aldım; fakat oradan «zırt, pırt» diye müdahale ettiler.

BAŞKAN — Sayın Barış Can, hadise kapanmıştır; lütfen efendim...

Önergeyi okutuyorum.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Konuşmalarımız onların anlayışına göre «zırt, pırt» tır.

BAŞKAN — Sayın Can.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Olur mu efendim? Ben, sizden kalkmışım, söz istemişim bir şeyin tavzihi için; oradan «zırt, pırt» diye konuşuyor.

BAŞKAN — Sayın Barış Can, lütfen efendim... (SHP ve MDP sıralarından ayağa kalkmalar, gürültüler)

FERİT MELEN (Van) — Kimi kastettiğini açıkça söylesin efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Hiç kimseyi, hiç kimseyi; sözüm meclisten dışarı. (SHP ve MDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Melen, sayın bakan tavzih ettiler efendim; kimseyi hedef almadılar.

FERİT MELEN (Van) — Sözünü geri almalıdır. (SHP ve MDP sıralarından gürültüler, «Sözünü geri alsın» sesleri)

BAŞKAN — Efendim, İçtüzüğümüzde, «geri alma» diye bir konu yok, malumu âliniz.

H. BARIŞ CAN (Sinop) — Biz felaket tellallığı yapmıyoruz. Hükümet, felaketin kendisidir; onu söylüyorum. Biz tellal değiliz, hükümet felaketin kendisidir. Bu da zabıtlara geçsin.

BAŞKAN — Efendim, gündeme devam ediyoruz; lütfen efendim... (Gürültüler)

AYHAN SAKALLIOĞLU (Sakarya) — Felaket tellallığı nedir? Sözünü geri alsın.

BAŞKAN — Efendim, sayın bakan tavzih ettiler. İçtüzükte, «geri alma» diye bir madde yok; varsa lütfen gösterin, geri aldırtayım efendim.

Önergeleri okutuyorum efendim :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının 65 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Esas tarife :

500 000 liraya kadar % 1.

1 000 000 liranın 500 000 lirası için % 5, fazlası % 10,

3 000 000 liranın 1 000 000 lirası için % 10, fazlası % 25,

6 000 000 liranın 3 000 000 lirası için % 25, fazlası % 30,

Tablonun devamı tasarıdaki gibi olacaktır.

Enver Özcan Tokat	Barış Can Sinop
Aşkın Toktaş İzmir	Durcan Emirbayer İzmir

Seyfi Oktay
Ankara

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Tasarısının vergi nispetlerini tayin eden 65 inci maddesinde yer alan tarifenin bir inci dilimini teşkil eden 3 milyon liranın ikiye bölünerek, bunun 1 milyon lirasına ait oranın % 15, 2 milyon lirasına ait oranın ise % 25 olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ferit Melen Van	Memduh Yaşa İstanbul
Rıfat Bayazıt Kahramanmaraş	Ahmet Sarp Diyarbakır
Fehmi Memişoğlu Rize	Fenni İslimyeli Balıkesir
Osman Bahadır Trabzon	İsmail Şengün Denizli

BAŞKAN — Efendim, aykırılık sırasına göre önergeleri okutup, işleme koyacağım :

Sinop Milletvekili H. Barış Can ve arkadaşlarının önergesi :

Esas tarife :

500 000 liraya kadar % 1,

1 000 000 liranın 500 000 lirası için % 5, fazlası % 10,

3 000 000 liranın 1 000 000 lirası için % 10, fazlası % 25,

6 000 000 liranın 3 000 000 lirası için % 25, fazlası % 30.

Tablonun devamı tasarıdaki gibidir.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Özcan, söz istiyor musunuz efendim?

Buyurun.

ENVER ÖZCAN (Tokat) — Sayın Başkan, değerli üyeler; bu tasarının geneli üzerindeki konuşmamda da dile getirmeye çalıştığım gibi, bir vergi sisteminin anaiskeletini Gelir Vergisi tarifesi oluşturur; eğer o tarifede bir sakatlık var ise, o tasarı ve o sistemin tümü sakat demektir, tümü bozuk demektir. İşte, bu tasarı, Gelir Vergisi tarifesindeki anlamsızlık nedeniyle, tümünü sakat kılmaktadır. Biz önergemizle, bunu engellemek, bunu önlemek amacıyla yeni bir tarife düzenlemiş bulunuyoruz.

Sayın bakan biraz önce, ülkemizde 1 164 000 mükellefin, beyannameli Gelir Vergisi mükellefi olduğunu; bunun hemen tümünün ortalama gelirinin 276 bin lira civarında olduğunu belirtti. Hükümet, sayın bakanın ağzından şunu söylemek istedi : «Tarifede eğer oranlar yüksek olursa, kimse vergi vermek istemez. Biz bu tarifede oranları düşürelim de, Allah rızası için bize ne verirlerse, o kâr; hiç olmazsa o kâr.» Bunu söylerken, sayın bakan bir devlet sorumlusu olarak, bir yetkili olarak, devletin aczini dile getirdiğinin farkında mıdır acaba? Sayın bakan, devlet sorumlusu olarak, devletin aciz olduğunu, Gelir Vergisi almaktan aciz olduğunu ve oranları indirerek ancak, ne gelirse onu koparırız demek istedi; ama bu, yüksek gelirliler için; küçük dar gelirliler için, bunun tersi...

Sayın bakan bu oranları savunurken şunu söylüyor : «Efendim, millî gelir içindeki vergi payları çok azdır. Bunu yükseltmek gerekir. Biz bunun için böyle yapıyoruz». Bu bana, küçüklüğümüzde oynadığımız saklambaç oyunu sırasında yapılan bir şakayı hatırlatıyor : Birisi saklanırdı; onu bulmak için biz sağa sola koştururken, şakacılar hedef saptırırdı, «oraya gizlenmiş» derdi; oysa, gizlenen kişi başka yerde olurdu. İşte, bu vergi sistemi de biraz buna benziyor. Çünkü, millî gelir içindeki vergi payını yukarı çıkartmak istiyor isek, sayın bakanın dile getirdiği ve bu tasarıda ifadesini bulan oranlar gibi değil; kazanç nerede ise, oraya gidip, oradan alırsanız ancak vergi oranlarını yükseltirsiniz sayın hükümet, sayın bakan. Çünkü, olmayan yerden bir şey alamazsınız. Fakirin, fukaranın zaten bütün gelirlerini, cebini boşalttınız; elinizi çekin onların cebinden; kazanç nerede ise, oradan alın vergiyi. (SHP sıralarından alkışlar).

Biz bu gerçekleri dile getirirken, önergemizi makul bir şekilde verirken, siz, bizim felaket tellallığı yaptığımızı ileri süreceğinize, bizim en iyi niyetle ileri sürdüğümüz bu önerilere biraz kulak verin ve bu yüce Mecliste rezalet tellallığı yapmayın.

Saygılarla arz ederim. (SHP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Özcan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, «rezalet tellallığı» dediler; lütfen sözlerini geri alsınlar efendim. (ANAP sıralarından «Sayın Başkan, sözlerini geri alsın» sesleri, sıra kapaklarına vurmalar).

Sayın Başkan, «rezalet tellallığı yaptı» dediler; lütfen, sözlerini geri alsınlar efendim.

NEVZAT BIYIKLI (Artvin) — Sayın Başkan, sayın hatip lütfen sözlerini geri alsın efendim.

AYHAN SAKALLIOĞLU (Sakarya) — Sözünü sen geri aldın mı sayın bakan?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Ben kimseye söylemedim efendim; bana hitap etti. Lütfen sözlerini geri alsın efendim.

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim.

Tüzüğümüzde, «sözünü geri alma» diye hiçbir madde yoktur. Milletvekili konuşur; ancak, istiyorsa, tavzih edebilir.

NEVZAT BIYIKLI (Artvin) — Öyle ise, tavzih etsin, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Öyle bir tavzihte bulunuyor musunuz efendim?

ENVER ÖZCAN (Tokat) — Ben genelde konuştum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Genelde konuştunuz...

ENVER ÖZCAN (Tokat) — Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, genelde konuşmuşlar.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Demin ben de genelde konuştum.

BAŞKAN — Efendim, önergeyi oylarınıza sunuyorum : Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Tasarısının vergi nispetlerini tayin eden 65 inci maddesinde yer alan tarifenin birinci dilimini teşkil eden 3 milyon liranın ikiye bölünerek, bunun 1 milyon lirasına ait oranın % 15, 2 milyon lirasına ait oranın ise % 25 olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Van Milletvekili Ferit Melen ve arkadaşları.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ FAHRETTİN KURT (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Hayır, katılmıyoruz.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Grup adına söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; getirilen yeni tasarı ile, 3 milyon liraya kadar olan bütün gelirlerin tek bir oranla vergilendirilmesi öngörülmüştür. Daha başka bir şekilde ifade etmek lazım gelirse, asgarî ücret hangi oranda vergilendiriliyorsa; 250 bin lira alan, yani asgarî ücretin 6 misli aylık, ücret, kazanç sağlayan kimse de aynı oranla vergilendirilmektedir.

Bunun sosyal adalet ilkelerine aykırı olduğunu, benden önce konuşan, muhalefete mensup arkadaşlarım ifade ettiler; sayın bakan da cevaplarında, eskilere gitmek suretiyle, 1980'lere veya daha önceki dönemlere gitmek suretiyle, getirdikleri tasarının, iyileştirici bir tasarı olduğunu ifade etmeye çalıştılar.

Kendi mantıkları içinde geçerli olabilir; ama biraz önce de ifade ettiğim gibi, 41 bin lira alan bir asgarî ücretliden de yüzde 25 vergi alacaksınız, 250 bin lira kazanan bir vatandaş da yüzde 25 oranında vergiye tabi olacak... Değerli arkadaşlarım, vicdanınız elverir mi buna?

ŞABAN KÜÇÜKOĞLU (Kastamonu) — Sen de kazandın...

İSMAİL ŞENGÜN (Devamla) — Gelin de buradan konuşun.

BAŞKAN — Efendim, hatibe müdahale etmeyin lütfen.

İSMAİL ŞENGÜN (Devamla) — Bu nedenle bir önerge getirdik, dedik ki : Bu 3 milyon dilimini hiç olmazsa ikiye bölelim; 1 milyon liraya kadar olanı için yüzde 15, geride kalan 2 milyon için de yüzde 25'i uygulayalım. Hiç olmazsa bir ölçüde sosyal adalet gereklerini yerine getirelim. Önergemiz budur; yüce Meclisin de takdirine sunuyoruz.

Bu noktada, çok sayın bakanın, şahsına karşı bugüne kadar saygı duymakta devam ettiğimiz sayın bakanın, bizce hakikaten talihsiz bir ifadesine bu yüce kürsü biraz önce şahit olmuştur.

BAŞKAN — Sayın Şengün, lütfen önergeniz üzerinde konuşun.

İSMAİL ŞENGÜN (Devamla) — Sayın Başkanım, önergeyle ilgilidir söylediklerim. Çünkü, eğer

biz muhalefet olarak burada görev yapmazsak, ettiğimiz yeminin gereğini yapmamış oluruz. Nedir bizim görevimiz? Bizim görevimiz, doğru bulmadığımızı, yanlış gördüğümüzü yüce Meclise ifade etmektir, sakıncalı gördüğümüzü yüce Meclise belirtmektir; ama, bu sakıncalı gördüğümüz, doğru görmediğimiz görüşleri - ifadeyi dahi kullanmak istemiyorum - sayın bakanın söylediği şekilde nitelemek, fevkalade üzücüdür değerli arkadaşlarım. Ben, sayın bakanın bu ifadeyi bir sürçülisan olarak kullandığı kanaatini taşımak istiyorum.

Biz, eğer bugün muhalefet görevimizi yapmazsak ve bir süre sonra bu kürsü, bu görevi yapmayan kişilerce işgal edilmeye başlarsa, o zaman yüce Meclisin saygınlığına da gölge düşer.

Sayın Başkanım, o nedenle sizden de istirham ediyorum; bu yüce Meclisin saygınlığını korumak sizin de görevinizdir. Sayın bakanın, çok arzu ederdim ki, «Bu ifademi geriye alıyorum...» (ANAP sıralarından gürültüler).

İSMAİL SARUHAN (Ankara) — Sizinki gibi.

BAŞKAN — Lütfen efendim müdahale etmeyin.

Sayın Şengün, lütfen efendim...

İSMAİL ŞENGÜN (Devamla) — «... Bu ifadem, hiçbir kimsenin şahsına değildir. Bu ifadem, yüce Meclise söylenmemiştir» şeklinde bir ifadesi, bu tansiyonu da, sizin tansiyonunuzu da yükseltmezdi ve meseleyi hallederdi. Muhalefet bu kürsüden görevini yapacaktır; bu bizim aslî görevimizdir, bize düşendir.

Derin saygılar sunuyorum. (MDP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Efendim, önergeyi oylarınıza sunuyorum : Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

ABDURRAHMAN NECATİ KARA'A (Kütahya) — Kaça kaç Sayın Başkan?

BAŞKAN — Efendim, lütfen itimat buyurunuz; işaret oyunda böyle bir mecburiyetin olmadığını bilmeniz icap eder.

65 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

66 ncı maddeyi okutuyorum :

MADDE 66. — 193 sayılı Kanuna 24.12.1980 tarih ve 2361 sayılı Kanunla eklenen mükerrer 112 nci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Asgarî ziraî vergi :

Mükerrer Madde 112. — Çiftçilerin bu Kanunun 94 üncü maddesine göre ziraî mahsullerinin satış hâsılatı üzerinden tevkif yoluyla ödedikleri vergi, asgarî ziraî vergi addolunur.

Ortaklıklarda tevkif suretiyle alınan vergi, ortaklara hisseleri nispetinde paylaştırılır.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı? Madde üzerinde söz isteyen yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 66 ncı madde kabul edilmiştir.

67 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 67. — 193 sayılı Kanuna 31.12.1982 tarih ve 2772 sayılı Kanunla eklenen mükerrer 116 ncı maddenin birinci fıkrasında yer alan temel gösterge tutarlarından 90 000 liralık had 450 000 liraya, 120 000 liralık had 800 000 liraya yükseltilmiş, aynı fıkranın hayat standardı göstergelerine ilişkin lira karşılığı tutarlar bir kat artırılmış, birinci fıkranın sonuna (Hayat standardı gösterge tablosundan önce gelmek üzere) aşağıdaki hüküm ilave edilmiş ve aynı maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Şu kadar ki; ticarî, ziraî ve meslekî kazanç sahiplerinin bu faaliyetleri dolayısıyla hayat standardı esasına göre vergi tarhına esas alınacak geliri, yukarıda yazılı tutarlardan aşağı olamaz.»

«Yukarıda yer alan tutarlar asgarî hadlerdir. Bu tutarların on katı ise, uygulanacak azamî hadleri teşkil eder.»

«Bakanlar Kurulu, bu maddede belirtilen tutarları, azamî hadleri aşmamak şartıyla, herbirini ayrı ayrı veya topluca her yıl artırmaya yetkilidir. Bu yetki kazanç ve faaliyet konuları itibariyle de kullanılabilir.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı efendim?

SHP Grubu adına Sayın Barış Can ve şahsı adına Sayın Vural Arıkan söz istemişlerdir.

SHP Grubu adına Sayın Barış Can, buyurunuz efendim.

SHP GRUBU ADINA H. BARIŞ CAN (Sinop) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tasarıda 67 nci madde ile, Gelir Vergisi Kanununun hayat standardı esasını düzenleyen mükerrer 116 ncı maddesinde yapılmak istenen değişikliklerle, esnaf, tüccar ve serbest meslek erbabı en az 450 bin lira veya 800 bin lira üzerinden Gelir Vergisi ödeyeceklerdir.

Halen 140 625 ve 187 500 lira olarak uygulanmakta olan bu asgarî matrahların, tasarı ile 450 bin

ve 800 bin liraya yükseltilmesi ve bu uygulamanın 1985 yılını da kapsaması sonucunda, küçük esnaf, küçük tüccar ve serbest meslek erbabının Gelir Vergileri, 1986 yılında 35 156 liradan 112 500 liraya; 46 875 liradan 200 bin liraya yükselmiş olacaktır.

Yapılmak istenen değişikliğe göre, 450 bin ve 800 bin liralık hadler, asgarî hadler olmakta; bunun 10 katı, yani 4 milyon 500 bin ve 8 milyon lira, azamî haddi teşkil etmektedir; Bakanlar Kurulu, vergilemede kullanılacak hadleri tespitte yetkili kılınmaktadır. Aynı şekilde, tasarıda götürü usulde vergilendirilen esnaf, sanatkâr ve tüccarın vergileri de sırasıyla, 18 750 liradan, 37 500 liraya; 28 125 liradan 56 250 liraya; 37 500 liradan, 75 bin liraya; 56 250 liradan 112 500 liraya; 84 375 liradan 168 750 liraya yükseltilmekte ve 1985 yılı gelirlerini de yüksek tutarda vergileyebilmek amacıyla, tasarıya eklenen geçici madde ile halen mevcut hadlerde 1/3 oranında bir artışın 1985 yılı gelirlerine uygulanması öngörülmektedir.

Görüldüğü gibi, ücretli, küçük esnaf, tüccar ve serbest meslek erbabının sırtına asgarî iki - üç misli vergi yüklenmektedir. Bu arada, Türk vergi sistemi içinde hayat standardı esası ve son derece genişletilen götürü vergileme yoluyla, en ilkel vergileme yöntemi olan, baş vargisi, kelle vergisi sokulmakta, ticarî ve meslek hayatın her zaman için zarar etme riskini taşıdığı göz ardı edilerek, zarar da etse, vatandaşlardan «vergi» adı altında bir tür haraç alma yoluna gidilmektedir.

Gerçekten, gerçek usulde, yani defter tutarak vergilendirilmekte olan tüccar ve esnaf, dükkânı yansa da, dükkânını sel bassada veya zarar etse de, «Hayat standardı» adı verilen sistem içinde, 450 bin lira veya 800 bin lira üzerinden vergi ödemek zorundadır. «Hayat standardı esası» adı verilen müessese, vergi mükelleflerinin beyan ettikleri matrahların kontrolünü sağlayan otokontrol aracı olmaktan çıkarak, bir kesin vergileme müessesesi haline gelmektedir ki, bunun vergi teorisinde tek adı, baş vergisi, kelle vergisidir, literatüre de girmiştir bu ifadeler. Bu durum, Kazanç Vergisini terk edip, Gelir Vergisine geçerek, vergi sisteminde en büyük reformu yapmış olan vergi sistemini geriye götürmekten başka bir şey değildir; işte, felaket budur.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Can.

Sayın Arıkan, buyurun efendim.

VURAL ARIKAN (İzmir) — Çok Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sayın bakana önce, Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü konusunda birkaç tane ilke okumak istiyorum.

«Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.»

Demek ki, Maliye Bakanlığı da bağlıdır, hükümet de bağlıdır, parlamento da bağlıdır, kişiler de bağlıdır; bu, birinci ilke.

Şimdi bu maddede hükümet, Barış Can'ın da açıkladığı gibi, birtakım hadler için, hadlerin yükseltilmesi yetkisini istiyor. Yetki hükmü, ilk defa 1961 Anayasasında görülüyor, 1971'deki değişiklik üzerine. 61 inci madde, «Vergi, resim ve harçların muafiyetleri, istisnaları, nispetleri ve hadlerine ilişkin hükümlerde değişiklik yapmaya, Bakanlar Kurulu yetkili kılınabilir» diyor. 1982 Anayasasını açıyoruz, orada şunu söylüyor, sayın bakanım; «Muaflık, istisnalar, indirimler, oranlar»; demek ki, hadleri, 1982 Anayasa koyucusu kaldırmış.

Şimdi, sizin hadler hakkında istediğiniz bu yetkinin Anayasaya uygun olduğunu söyleyebilecek miyiz? Biliyorsunuz, yasalar önce lafızlarıyla, sonra ruhlarıyla yorumlanırlar. Burada açıkça, lafza aykırılık var, lafza. Filvaki siz, bizleri tellal olarak niteliniz; ama tellallar, biliyorsunuz, borsalarda çalışır; borsaların mükemmelliğine göre tellallar da mükemmel olur. Biz, size felaket getiriyor gibi görünüyorsak, bu, borsanın felaketindendir.

Saygılar sunarım. (SHP ve MDP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

Efendim, maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

68 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 68. — 193 sayılı Kanunun 31.12.1982 tarih ve 2772 sayılı Kanunla değişik mükerrer 123 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Yetki :

Mükerrer Madde 123. — Bu Kanunun;

a) 13, 17, 21, 24 (3 numaralı bendi), ek 2 (4 numaralı bendi), 46, 47, 48, 53 ve 68 (10 numaralı bendi) inci maddelerinde yer alan maktu hadlerin ve miktarların herbirini ayrı ayrı veya toplu olarak her defasında Kanunda yazılı had ve miktarlardan fazla olmamak üzere on katına,

b) 103 üncü maddesinde yer alan gelir dilimleri tutarlarını 86 ve 87 nci maddelerinde belirtilen hadlerle birlikte üç katına,

Kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.»

BAŞKAN — Madde üzerinde, SHP Grubu adına Sayın Barış Can; şahısları adına Sayın Vural Arıkan söz istemişlerdir.

Başka söz isteyen var mı efendim?.. Yok.

Buyurun Sayın Barış Can.

SHP GRUBU ADINA H. BARIŞ CAN (Sinop) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşülmekte olan tasarının 68 inci maddesiyle, Gelir Vergisi Kanununun 123 üncü maddesi yeniden düzenlenmekte ve bu maddeyle, Gelir Vergisi Kanununda yer alan istisna ve muafiyet hadleriyle birlikte, bu kanunun 46 ncı maddesinde yer alan ve götürü vergilendirmede kullanılan asgarî vergi matrahlarını 10 katına; ihtiyarî toplam hadleri, vergi tarifesindeki dilimleri 3 katına kadar artırma yetkisi Bakanlar Kuruluna verilmektedir.

Bu tür yetkilerin hiçbir kayda tabi olmadan Bakanlar Kuruluna verilmesi, parlamentonun yetkilerinin yürütme organına devri mahiyetindedir. Örneğin, tasarı, 1.1.1985 yılında, küçük esnaf, sanatkâr, küçük tüccar ve serbest meslek erbabını götürü vergilendirirken uygulanacak asgarî matrahları, 1985 yılı için yüzde 33.33; 1986 yılı için yüzde yüz zaten artırmıştır. Şimdi, bu hadleri bir de 10 katına kadar artırma yetkisi alınmaktadır ki, bu hiçbir kayda da bağlı bulunmamaktadır; yani, Bakanlar Kurulu, 1986 yılı için 10 kat artırma yetkisini hemen kullanabilecektir ve kullanacaktır da. Bu kadar geniş ve nihaî vergi yükünü tayin edecek yetkiler, vergilemede yürütme organına verilemez; verilirse felakettir.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Barış Can.

Buyurun Sayın Vural Arıkan.

VURAL ARIKAN (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1961 yılından itibaren, aktif olarak, yasaların anayasal denetimi söz konusu olmasına rağmen, vergi yasaları bu denetimden şansını alamamıştır. Liman Resmi, Rıhtım Resmi ve özel idarelere ait vergi gelirleri bakımından Anayasa Mahkemesine gidilmiş; anavergi kanunlarının ilkeler açısından murakabesinin yapılabilmesi mümkün olmamıştır. Öyle zannediyorum ki, ilk defa ciddî olarak, Anayasa Mahkemesinin karşısına bu tasarı gidecektir; benim, üzerinde durmamdaki neden de budur. Sadece Anayasa ilkelerine aykırı değil; açıkça, vergi hukuku ilkelerine, modern maliye görüş ve anlayışına, amaçlanan hedeflere uyumsuzluk açısından da, bu tasarı, isabetli bir tasarı şeklinde görünmemektedir.

Deveye, «Niye boynun eğri?» diye sormuşlar, verdiği cevap : «Nerem doğru ki?». İşte, bu tasarı, bu şekilde bir cehalet tellallığını simgeliyor. (SHP, MDP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

Efendim, madde üzerinde verilmiş bir önerge var; okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan, Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Tasarısının 68 inci maddesiyle değiştirilmek istenen Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 123 üncü maddesinde : Gelir Vergisi Kanununun muhtelif maddelerinde yer alan maktu hadlerin on katına çıkarmak hususunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir. Bu maddenin Anayasanın, 73 üncü maddesine aykırı olduğu görüşündeyiz. Bu nedenle maddenin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ferit Mellen Van	Fenni İslimyeli Balıkesir
Rıfat Bayazıt Kahramanmaraş	Fehmi Memişoğlu Rize
Ahmet Sarp Diyarbakır	İsmail Şengün Denizli

Osman Bahadır
Trabzon

BAŞKAN — Efendim, katılıyor musunuz?..

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, oylamaya geçmeden önce söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Söz veremeyeceğim Sayın Bakan, önerge safhasında mümkün değil efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Önerge hakkında, oylamaya geçmeden önce, lütfen, söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Efendim, mümkün değil.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkanım, Anayasaya aykırılık iddiası var, dolayısıyla, bu konuda bir açıklama yapmam lazım. Müsaade edin bu açıklamayı yapayım efendim.

BAŞKAN — Efendim, tüzüğümüz müsaade etse, elbette benden iz de zatı âlinize müsaade ederim.

Efendim, Komisyon katılıyor mu önergeye?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU ADINA KADİR DEMİR (Konya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet, kısaca, katılıp katılmama sebebini açıklayabilir efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; mükerrer 123 üncü maddede, halen kanunda mevcut olan bir yetkiyi biraz daha artırmaktayız. Bu yetki nelere aittir, müsaade ederseniz liste halinde okuyayım :

13 üncü madde; «Küçük çiftçi muaflığı satış tutarı ölçüsü» ile ilgilidir, yani küçük çiftçinin vergiden muaf olma haddini artırma yetkisi istiyor. Bakanlar Kurulu. Bugün itibariyle, bu muaflığı üç katına kadar artırma yetkisi kanunda var; ama Bakanlar Kurulu, «Bu yetki yetmeyebilir; müsaade ediniz, ben bunu on katına kadar artırabileyim» diyor.

17 nci madde, «Göçmen muaflığı» ile ilgilidir. Kanunda, göçmen muaflığını üç katına kadar artırma yetkisi var; ben bunu on katına kadar artırma yetkisi istiyorum.

Mesken olarak kullanılan kira gelirlerine ait istisna 120 bin liradır; kanunda had üç kattır. 360 bin lira zaten bu kanun tasarısında vardır. Ben, bana daha yetki veriniz; sadece kira geliriyle geçinen insanlara bazı istisnalar getirebilme imkânına sahip olayım; 360 bin lira kullanıldı, biraz daha yetki verin, ileride lazım olabilir diyorum.

Tanık, bilirkişi ve resmî arabuluculara ait istisna haddini artırabilme yetkisini istiyorum.

Götürü usule tabi, ticarî ve meslekî kazanç sahiplerine ait kazanç tutarlarını artırabileyim istiyorum. Şu anda kanunda var ve kanundaki yetki, üç katıdır. Şimdi bu tasarıda getirilen şekliyle bu hadler biraz daha artırılmaktadır. Burada ben, hükümetinize verdiğiniz, kanunda mevcut olan üç katı, on katına kadar artırabilme yetkisini veriniz diyorum.

Götürü usule tabi olmanın, işyerine ait vergi değeri haddiyle, kira bedeli hadlerini artırma yetkisini veriniz diyorum. Kanunda bu yetki üç katına kadar olarak var; ben on katına kadar artırma yetkisi istiyorum.

Değerli milletvekilleri, burada istenilen hadler, kanunda var olan bazı istisna hadlerinin, üç kattan, on katına kadar artırılması için bir taleptir.

Arz ederim.

Ayrıca, önergeye katılmadığımı da ifade ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Önerge sahibi söz istiyor mu efendim?

FERİT MELEN (Van) — Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

HASAN ADNAN TUTKUN (Amasya) — Anayasadan bahsedecek.

FERİT MELEN (Van) — Arkadaşlardan bir ses duydum, «Anayasadan bahsedecek» dediler; evet, Anayasadan bahsedeceğim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayalım efendim.

FERİT MELEN (Devamla) — Vazifem odur ve sizin de vazifeniz odur; ama, nedense benimsemiyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, doğrudur, Bakanlar Kuruluna artırma yetkisi verilmesi eski kanunda vardır; ama biz her şeyi bu yeni Anayasanın ışığı altında tetkik edeceğiz. Anayasamıza göre daha evvelki konuşmalarımda da arz ettiğim gibi, bir defa, vergi, kanunla konulur; kanunla konunca, verginin bütün unsurlarını da kanunla koymak lazımdır. Kanunda, Bakanlar Kuruluna, vergi koyması hususunda yetki veren bir şey yoktur ki... Herhalde, «Efendim, Türkiye'de yüzde 50 Gelir Vergisi alınır, bunun fertlere, şirketlere vesaireye nispetlerini Bakanlar Kurulu tayin eder» şeklinde anlıyorlar. Böyle bir kanun çıkarsa, Anayasaya uygun olur mu? Yani, Bakanlar Kuruluna bu yetki verilir mi?

Muafiyetler, istisnalar, nispetler... Bunların hepsi bir verginin esas unsurlarıdır. Kanunla konacağına göre, bunları, teşrif Meclis karar vererek koyar. Teşrif Meclis, bu yetkiyi devredebilir mi? Hayır, edemez; Anayasada, «Meclis kendine ait yetkileri devredemez» şeklinde hüküm vardır.

Şimdi, Anayasanın 73 üncü maddesinin son fıkrası bakınız ne diyor : «Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilebilir.» (ANAP sıralarından, «Aynı şey» sesleri)

BAŞKAN — Lütfen hatibe müdahale etmeyelim efendim.

FERİT MELEN (Devamla) — Müsaade buyurun,

Şimdi, elimizdeki bu tasarıda, aşağı had veya yukarı had belirtilmiş mi? Hayır. Burada, «Bakanlar Kurulu on katı onbeş kat artırır» diyor. Meselâ, yukarı had 50, aşağı had de 10 olsa, Bakanlar Kurulu bunu on veya onbeş kat artırabilir veya eksiltebilir.

AYHAN UYSAL (Çanakkale) — Yanlış anlıyorsunuz.

BAŞKAN — Efendim, hatibe lütfen müdahale etmeyelim.

FERİT MELEN (Devamla) — Ama kanun, yukarı ve aşağı olarak had tayin etmemiş, tek had tayin etmiş. Onun için, Bakanlar Kurulu bu Anayasaya göre onu artıramaz.

Eski kanunda varmış, bu Anayasadan evvel böyle bir hüküm varmış; ama biz şimdi yeni Anayasanın ışığı altında bunu tetkik etmeye mecburuz, vergi nispetlerinde olduğu gibi, istisnalarda da böyledir.

Dediğim gibi, kanunları yaparken lütfen, Anayasayı tetkik edelim, hukukçulara gösterelim. Bunu, Anayasaya uygun bir şekilde yapabilirlerdi; hadleri, yukarı had, aşağı had diye ikiye ayırır, bu ikisinin arasında, değişiklik yapma yetkisi Bakanlar Kuruluna verilebilirdi; ama bunu yapmamış. Mücerret on kat artırmaya bu Anayasa müsaade etmez, Anayasaya aykırıdır. Doğrudur; ne olur bunları kanunla getirse? Her sene, lüzum gördükçe, ek kanun getirir, hiçbir şey olmasa, bütçe kanunu ile de getirir; enflasyon vesaire dolayısıyla bu hadler içerisinde oynamak lazım geliyorsa, getirir bütçe kanununa bir hüküm konur, Meclisten geçer ve Meclisin kararı ile olur. «Bakanlar Kuruluna yetki veriyorum; o, istediği şekilde kullanacak...». İyi mi kullanacak, kötü mü kullanacak, belli değil. Meclisin, böyle bol keseden açık bir kart vermesi, herhalde tasvip edilecek bir şey değildir. Bilmiyorum, biz böyle anlıyoruz Anayasayı; ama siz böyle anlamıyorsanız, karar sizin.

Teşekkür ederim. (MDP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Melen.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, söz alabilir miyim?

BAŞKAN — Şu anda mümkün değil efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Bir açıklama yapmam lazım efendim.

BAŞKAN — Bu gelecek madde üzerinde konuşabilirsiniz.

69 uncu maddeyi okutuyorum efendim :

MADDE 69. — 193 sayılı Kanununa aşağıdaki geçici 23 üncü madde eklenmiştir.

«GEÇİCİ MADDE 23. — 1 Ocak 1986 tarihinden önce açtırılan döviz tevdiat hesapları için ödenen faizler ile bu tarihten evvel ihraç edilen özel kanunlarla veya Devletin, kanunların verdiği yetkiye dayanılarak akdettiği mukavelelerle her türlü vergiden istisna edilmiş olan menkul kıymetlerin faiz, kâr payı ve ikramiyeleri gelir vergisinden müstesnadır. Şu kadar ki, bu Kanunla Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen geçici 11 inci madde hükmü uyarınca Kurumlar Vergisinden müstesna tutulan kazançların dağıtımı halinde, bu kazançlar üzerinden % 25 oranında Gelir Vergisi tevkifatı yapılır.»

BAŞKAN — Madde üzerinde, Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına Sayın Enver Özcan söz istemişlerdir.

Başka söz isteyen var mı? Yok.

Buyurun Sayın Özcan.

SHP GRUBU ADINA ENVER ÖZCAN (Tokat) — Sayın Başkan, değerli üyeler; tasarının bu maddesiyle vergi sistemimize kambur üstüne kambur eklenmektedir. Buu madde ile Gelir Vergisi Kanununa bir geçici madde ekleniyor ve bu madde ile, 1 Ocak 1986 tarihinden önce açtırılan döviz tevdiat hesapları için ödenen faizler ile, bu tarihten evvel özel kanunlarla ihraç edilen veya devletin, kanunların verdiği yetkiye dayanarak akdettiği mukavelelerle, her türlü vergiden istisna edilmiş olan menkul kıymetlerin faiz, kâr payı ve ikramiyeleri Gelir Vergisinden de müstesna kılınıyor. Garabet tellallığının bir örneği daha...

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Özcan.

Sayın Bakan, buyurun efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, değerli üyeler; bu maddede getirilmek istenen, daha önce tartıştığımız gibi, menkul kıymetlerin faiz, kâr payı ve ikramiyelerinin Gelir Vergisinden müstesna olduğunu ifade etmek suretiyle, daha önce elde edilmiş hakların vergilendirilmemesi imkânının getirilmesidir. Uygulamaya 1.1.1986 tarihinden itibaren başlayacağız. Bu tarihten itibaren bu kazançlar tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilecektir. Bu madde buna bir açıklık getirmektedir.

Değerli arkadaşlar, gerek bu madde ve gerekse bundan önceki maddeler ve bu kanun tasarısında yer alan bütün maddeler 1982 Anayasasına uygun olarak hazırlanmıştır. Anayasanın kabul tarihi 7.11.1982'dir. Halbuki, biraz önce, «Mevcut yetkiler» vardır di-

ye ifade ettiğim ve mükerrer 123 üncü maddede, «13, 17, 18, 21, 46, 47, 48 ve 53 üncü maddelerde yer alan maktu hadlerin ve miktarların her biri ayrı ayrı veya toplu olarak üç misline kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir» diye hüküm koyan 2772 sayılı Kanunun kabul tarihi ise, 31.12.1982'dir. O halde, Anayasadan sonra kabul ve ilan edilmiş bir kanunun Anayasaya aykırı olduğunu söylemek ne kadar mümkün değil ise, Anayasanın kabulünden sonra kabul ve ilan edilen bir kanundaki maddeyi tekrar eden; ama açıklık getiren bir maddе için de «Anayasaya aykırıdır» demek o kadar yanlıştır.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 69 uncu madde kabul edilmiştir.

70 inci maddeyi okutuyorum :

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu İle İlgili Değişiklikler

MADDE 70. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2362 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle değişik 1 inci maddesinin 1 inci fıkrasına aşağıdaki (E) bendi eklenmiştir.

«(E) İş ortaklıkları.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 70 inci madde kabul edilmiştir.

71 inci maddeyi okutuyorum :

MADDE 71. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 199 sayılı Kanunun 5 inci, 903 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle değişik 5 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Bu maddenin uygulanmasında dernek ve vakıfların mal ve hakları kiraya verme işlemleri de iktisadî işletme sayılır.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Madde üzerinde verilmiş bir önerge vardır; okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının çerçeve 71 inci maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

M. Kemal Togay	Abdurrahman Bozkır
İsparta	Konya
Muhlis Arıkan	Leyla Yenlay Köseoğlu
Samsun	İstanbul

Kemal Oz
Konya

Gerekçe : Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi ile dernek ve vakıfların işyeri kira gelirleri tevkifat konusu yapıldığından ayrıca vergilendirilmemesi gerekir.

BAŞKAN — Önergeye komisyon ve hükümet katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU ADINA KADİR DEMİR (Konya) — Katılmıyoruz efendim.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Önerge sahiplerinden konuşmak isteyen?.. Yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir; 71 inci madde metninden çıkartılmıştır.

72 nci maddeyi, 71 inci madde olarak okutuyorum :

MADDE 71. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa 6 ncı maddeyi takiben aşağıdaki mükerrer 6 ncı madde eklenmiştir.

«İş ortaklıkları :

MÜKERRER MADDE 6. — Birinci maddenin A, B, C ve D bentlerinde yazılı kurumların kendi aralarında, şahıs ortaklıkları veya gerçek kişilerle belli bir işin birlikte yapılmasını müştereken taahhüt etmek ve kazancını paylaşmak amacıyla kurdukları ortaklıklar iş ortaklığıdır.

Bunların tüzelkişiliklerinin olmaması mükellefiyetlerini etkilemez.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

73 üncü maddeyi, 72 nci madde olarak okutuyorum :

MADDE 72. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 199 sayılı Kanunla değişen 7 nci maddesinin 8 ve 2362 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle değişik 15 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«8. Beden Terbiyesi Teşkilatına dahil derneklere veya kamu idare ve müesseselerine ait idman ve spor müesseseleri ile sadece idman ve spor faaliyetlerinde bulunan anonim şirketler;»

«15. Kurulduktan sonra Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlar.

Bunların vergi muafiyetinden yararlanma ve muafiyetlerinin kaybedilmesine ilişkin şartlar, usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.»

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Madde üzerinde verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan, 357 sıra sayılı Kanun Tasarısının, çerçeve 73 üncü maddesi ile düzenlenen 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin 13 numaralı bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini ve maddeye aşağıdaki 19 numaralı bent hükmünün eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Pertev Aşçıoğlu Zonguldak	M. Kemal Togay İsparta
Kemal İğrek Bursa	Ali Rıfkı Atasever Tekirdağ

Göksel Kalaycıoğlu
Ankara

«13, Genel bütçeli dairelere ait, saldece kamu mensuplarına hizmet veren kâr amacı gütmeyen ve üçüncü kişilere kiralanmayan konuk evleri ve bunların kantinleri,»

«19. Münhasıran 13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı karayolları Trafik Kanununun 131 inci maddesinde yer alan basılı kağıt ve plakaların satışı faaliyetlerinde bulunan müesseseler,

Bu müesseselerin söz konusu faaliyetlerinden elde ettiği kazançlar Gelir Vergisi Kanununa göre tevkifata tabi tutulmaz.»

Gerekçe : Bu hükümle saldece kamu mensuplarına hizmet etmek amacıyla kurulan, kârlılık gayesi olmayan ve üçüncü kişilere kiralanmayan genel bütçeli dairelere ait konuk evleri ve bunların kantinlerinin Kurumlar Vergisinden müaf tutulması öngörülmektedir. Ancak bu kuruluşların amaçları dışında faaliyet göstermeleri halinde vergilendirilecekleri tabiidir.

Öte yandan, söz konusu kantinler, konuk evlerinde kalan kamu mensuplarının bu süre zarfında ihtiyaç duydukları malların satışının yapıldığı yerlerdir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 131 inci maddesinde, trafik şube ve bürolarında işleri icabı, iş sahiplerine verilmesi, kullanılması lüzumlu basılı kâğıtlarla plakaların cins ve nevileri ile satış fiyatlarının İçişleri ve Bayındırlık Bakanlıklarınca tayin ve tespit olunacağı hükme bağlanmıştır. Öte yandan aynı maddede söz konusu basılı kâğıtlar ile plakaların satışından sağlanan net gelirin; yüzde ellisi trafik hizmetlerini geliştirme fonuna, yüzde onu Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan Trafik Kazaları Yardım Vakfı'na kalanının ise Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonuna verileceği hüküm altına alınmıştır. Sözü edilen kuruluşlara aktarılan bu fonlar kamu hizmetlerine harcanacağından vergilendirilmemesi daha uygun olacaktır.

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU ADINA KADİR DEMİR (Konya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın Hükümet katılıyor mu?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Madde 72. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 199 sayılı Kanunla değişik 7 nci maddesinin 8 ve 2363 sayılı Kanunla değişik 15 numaralı bentleri tasarıda yazılı olduğu şekilde kabul edilmiş; 5422 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin 13 numaralı bendi önergede yazılı olduğu şekilde değiştirilmiş ve ayrıca maddeye 19 numaralı bent eklenmiştir efendim.

Efendim, kabul edilen önergeye göre bu şekilde değiştirilmiştir.

Efendim, maddeyi kabul edilen önerge doğrultusunda oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, çalışma süremiz dolmuştur.

Gündemdeki konuları sırasıyla görüşmek için, 26 Kasım 1985 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 19.53

IV. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Orman Genel Müdürlüğünden Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne devredilen işçilerin haklarına ilişkin sorusu ve Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı H. Hüsnü Doğan'ın yazılı cevabı (7/719)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı arz ederim.

Saygılarımla.

Davut Abacıgil
Balıkesir

Orman Genel Müdürlüğüne bağlı orman ana tamirhanelerinde çalışmakta iken 235 ve 236 sayılı kanun hükmünde kararnameler gereğince Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne devredilen işçilerin toplu iş sözleşmeleri 31.12.1983 tarihinde sona ermiş, işyerinde yetkili sendika bulunmadığından, yeni toplu iş sözleşmeleri yapılamamıştır.

Bilahara işyerinde Orman İş ve Tarım İş sendikaları faaliyete geçmiş, bazı işçiler bu sendikalara kaydolmuş bazıları ise bağımsız kalmıştır. Bu iki sendika, yetki talebi ile Ankara 5 inci İş Mahkemesine müracaat etmişler, ancak, 26.6.1984 tarihli karar ile, hizmetlerin Köyişleri Müdürlüğü bünyesinde bulunduğu ve sözleşme yapılamıyacağı tebliğ edilmiştir. Durum bu merkezde iken Tarım İş Sendikası Çalışma Bakanlığından yetki alarak, Orman Genel Müdürlüğü ile bir yıllık sözleşme imzalamış ve sözleşmeye özel bir madde ilave ederek üye olmayan işçileri sözleşme hükümlerinden faydalandırmamıştır. Bu durum karşısında :

1. Aynı yerde aynı sıfatla çalışan bu işçilerden bir kısmına ödeme yapılırken diğer kısmına ödeme yapılmaması, zorunlu nedenlerle kayıt yaptıramamış olan işçiler aleyhine farklılık yaratmıyor mu?

2. Yapılan bu işlemlerin mağdur işçiler lehine çözümü için Bakanlığınızca bir çalışma yapılıyor mu?

T.C.
Tarım Orman ve Köyişleri
Bakanlığı 20 . 11 . 1985
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı : ÖKM 2-717

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Genel Sek. K.K. Da. Başkanlığının 5 Kasım 1985 tarih ve 7/719 - 4631/17983 sayılı yazısı.

Balıkesir Milletvekili Sayın Davut Abacıgil'in «Orman Genel Müdürlüğünden Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne devredilen işçilerin hakları» na ilişkin yazılı soru önergesinin cevabı ekte takdim edilmektedir.

H. Hüsnü Doğan
Tarım Orman ve Köyişleri
Bakanı

Balıkesir Milletvekili Sayın Davut Abacıgil'in
Yazılı Soru Önergesinin Cevabı

Cevap : 8.6.1984 tarihli ve 235 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 5 inci maddesi gereğince Orman Genel Müdürlüğünden Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, 1.1.1985 tarihî itibariyle 10 adet Orman Anatamirhane Müdürlüğü ile birlikte devredilen işçilerin sosyal haklarıyla ilgili açıklama şöyledir;

1. 24.11.1983 tarihinde Büyük Millet Meclisinin göreve başlamasıyla, 2364 Sayılı Kanunun yürürlükten kalkması ve toplu pazarlık dönemine geçilmesi üzerine: Orman Genel Müdürlüğüne bağlı 16 adet Orman Anatamirhane Müdürlüğü için İşletme düzeyinde ve 1.1.1984 tarihi itibariyle toplu iş sözleşme yapma yetkisinin; Yargıtay 9 uncu Hukuk Dairesinin 16.1.1985 tarihli onayı ile kesinleşen Ankara 2 nci İş Mahkemesinin 18.12.1984 tarihli kararına istinaden Tarım - İş Sendikasına verildiği,

2. Tarım - İş Sendikası ile Orman Genel Müdürlüğü arasında yapılan ve 5.4.1985 tarihinde imzalanan 10. Dönem Toplu İş Sözleşmesinin; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne 1.1.1985 tarihi itibariyle devredi-

len 10 adet Orman Tamirhane Müdürlüğü için (1.1.1984 - 31.12.1984) bir yıllık, Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde kalan 6 adet Orman Anatamirhane Müdürlüğü içinde (1.1.1984 - 31.12.1985) iki yıllık olarak düzenlendiği,

3. 2822 Sayılı Kanunun 9 uncu maddesi ile; yürürlük tarihinden itibaren toplu iş sözleşmesinin hak ve menfaatlerinden ancak taraf sendika üyesi işçilerin yararlanmalarına imkân veren kesin hükmün getirildiği, 12 Eylül 1980 tarihinden önceki durumlar dikkate alınarak hazırlanan 2822 sayılı Kanunun henüz çok yeni olması sebebiyle, 9. maddede kanunun özü ve ruhuna dokunacak herhangi bir değişikliğin bugün için düşünülmediği,

4. 10. Dönem Toplu İş Sözleşmesinde «Sözleşmenin Kapsamı ve Yararlanma» maddesi olarak yer alan 5 inci maddenin; 2822 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin aynı olduğu ve bu maddeye istinaden konulduğu; Toplu İş Sözleşmelerine Kanun ve Mevzuatı, çalışma şartlarına ve hatta örf, âdet ve geleneklere aykırı herhangi bir hükmün konulamıyacağı; konulsa dahi hükümsüz addedildiği,

5. Yukarıda belirtildiği üzere, aynı işyerinde aynı işi yapan, aynı kıdem ve kademede, aynı vasıf ve nitelikte olan işçiler arasında büyük ücret farklılıklarının; 2822 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin kesin hükmü karşısında husule geldiği,

6. Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde kalan 6 adet Orman Anatamirhane Müdürlüğü işyerlerinde çalışan ve taraf Tarım İş Sendikasına üye olmayan işçiler ile taraf sendikaya üye işçiler arasındaki büyük ücret farklılıklarının; 10. Dönem Toplu İş Sözleşmesinin imza tarihi olan 5.4.1985 tarihinden sonra ve geriye dönük olmamak üzere, taraf sendikaya üye olmak veya dayanışma aidatı ödemek kaydıyla giderilerek, iş verimi ve barışının sağlandığı.

7. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne devredilen işçilerin sosyal hakları ile ilgili gerekli düzenlemelerin; halen devam etmekte olan toplu sözleşme görüşmeleri ile yapılması cihetine gidildiği,

Hususlarını, bilgilerinize arz ederim.

H. Hüsnü Doğan
Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı

2. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Erzurum İline bağlı köylerin telefon sorununa ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Veysel Atasoy'un yazılı cevabı (7/726)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma Bakanı tarafından yazılı olarak yanıtlanmasına aracılığınızı arz ve rica ederim.

Saygılarımla.

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum

Soru 1. Erzurum İli ve ilçelerinde köylerden telefon çekilen ve çekilmeyen köyler hangileridir?. (İlçeler itibariyle listeler halinde)

Soru 2. Telefon çekilmemiş köylere hangi senelerde telefonları bağlanacaktır?.

T.C.
Ulaştırma Bakanlığı 19.11.1985
Haberleşme Dairesi Başkanlığı
HDB : TBMM - 3558 - 40639

Konu : Yazılı soru önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : T.B.M.M. Genel Sek. nin 5.11.1985 gün ve 7/726/4640/17992 sayılı dağıtımlı yazısı.

Erzurum Milletvekili Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun Erzurum İline bağlı köylerin telefon sorununa ilişkin yazılı soru önergesi tetkik edilerek, cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Veysel Atasoy
Ulaştırma Bakanı

Soru 1. Erzurum İli ve İlçelerinde köylerden telefon çekilen ve çekilmeyen köyler hangileridir?. (İlçeler itibariyle listeler halinde)

Cevap 1. Erzurum İli ve İlçelerinde telefona bağlı köyler ile 1985 yılı sonuna kadar bağlanacak köylerin listesi ilişikte sunulmuştur.

Soru 2. Telefon çekilmemiş köylere hangi senelerde telefonları bağlanacaktır

Cevap 2. 1984 yılı sonunda Erzurum'un 1 043 adet köyünden 486 adedi telefona bağlı iken, 1985 yılı içinde 139 köyün daha bağlanması programlanmıştır. Halen büyük bir kısmı gerçekleşmiş olan 1985 yılı programının tamamı yıl sonunda bitirilmiş olacaktır.

Köylerin telefon irtibatı yatırım imkânlarına göre yıllık programlarla gerçekleştirilmektedir.

Halen hazırlanmakta olan, 1986 yılı köy telefon uygulamasında da Erzurum İline gerekli ağırlık verilecektir.

ERZURUM MERKEZ İLÇESİ

Telefonu Bulunan Köyler

Taşpınar	A. Yenice
Güllüce	Tuzcu
Başkurtdere	Konaklı
T. Kale	Tekederesi
Ağzıaçık	Taşlıgüney
Çatak	Sığırlı
Kızılkale	Toparlak
Karakale	Uzunahmet
Y. Canören	Nenehatun
A. Canören	Köseahmet
A. Akyazı	Çayırtepe
Başovacık	Şehirler
Kabaktepe	Soğucak
Kuzuluk	Ilıca
Sırlı	Kahramanlar
Çamlıca	Beypınarı
R. Kent	Özbilen
Eğerli	Alabeyi
Eskipolat	S. Yayla
Yoncalık	Kumluyazı
Gelinkaya	Dağdagül
Başçakmak	Ocak
Emrecik	Dadaşköy
Alaca	Çiftlik
Çiğdemli	Umudum
Tebrizcik	Ortadüzü
Söğütlü	Aktoprak
Ömertepe	Ağabulak
Tınazlı	Ağtepe
Özbek	Yazıpınar
Kümbet	Uzunyayla
Güzelyurt	Ortabahçe
Dereboğazı	Güzelova
Yolgeçiti	Gökçeyamaç
Muratgeldi	Köşk
Yeşilyayla	Kırkgöze
Dumlu	Güngörmez
Kırmızıtaş	Karagöbek
Akdağ	Güzelyayla

TOPLAM 78

1985 Yılında Telefona Bağlanması Planlanan Köyler

Yıkılgan	
Alibezirgân	
Yarımca	

TOPLAM 3

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 46

AŞKALE İLÇESİ

Telefonu Bulunan Köyler

Sazlı	Abdalçık
Saptıran	Güllüdere
Pınarkapan	Yeniköy
Kapıkule	Hacıbekir
Müsadanışman	Çiftlik
Taşağıl	Ovacık
Ballıtaş	Küçükova
Karahasan	Dereköy
Demirkıran	Eyüboğlu
Mezra	Hacıhamza
Koşapınar	Taşlıçayır
Gölveren	Çatalören
Büyükgeçit	Yaylayolu
K. Geçit	Haydarcı
Çay	Gölören
Gökçebük	Turaç
Söğütlü	Kavurmaçukuru
Tazegül	Çatalbayır
Karabıyık	Kükürtlü
Kandilli	Yaylımlı
Ortabahçe	Topalçavuş
Merdiven	

TOPLAM 43 Adet

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 26

ÇAT İLÇESİ
Telefonu Bulunan Köyler

Taşağıl	Çirişli
Tüysüz	Parmaksız
Y. Çat	Kaplıca
A Çat	Bardakçı
Ağaköy	Bozyazı
Soğukpınar	Yavi
Işkınlı	Yarmak
Babaderesi	

TOPLAM **15 Adet**

1985 Yılında Telefona Bağlanması Planlanan Köy

Değirmenli

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 21

HINIS İLÇESİ
Telefonu Bulunan Köyler

Taşbulak	Molladavut
Alaca	Kuşluca
Alapınar	Bucaklı
Yaylakonak	Bozyar
Mezra	Karaköprü
Avcılar	Dedeören
Yamanlar	Burnaz
Karaağaç	Burhan
Yolüstü	Yeniköy
Tanır	Gülçayır
Parmaksız	Ovakozlu
T. Kale	Erence
Yelpis	Bilgipınar
Halilçavuş	Gündüz
Ovaçevirme	Kırımyayla
Dellitaş	Karaçoban
Göller	Doğanbey
Şahabettin	Karagöz
Maruf	Güllüçimen
Duman	

TOPLAM **39 Adet**

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 62

HORASAN İLÇESİ
Telefonu Bulunan Köyler

Çamlıkale	Kadıcelal
Dönertaş	Akçatoprak
Y. Horun	Ardı
Bulgurlu	Yüzören
Y. Bademözü	Kepenek
A. Bademözü	Saçlık
Gerek	Alagöz
H. Ahmet	Pınarlı
Akçataş	Yarboğaz
Hızırilyas	Gündeğer
Çiftlik	Kırık
Kızlarkale	Yukarıtahirhoca
Muratbağı	Aliçeyrek
Çayırdüzü	Kırklar
Yatıksırt	Arpaçayır
Bahçe	Teknecik
Değirmenler	Araz
Dalbaşı	Yeşilöz
Yıldıran	Sekman
Karaçuha	Haydarlı
K. Konak	Yaylacık
Yörükaltı	Hacıhalil
K. Dikme	Ağıllı
Haraçlı	Mollaahmet
Kükürtlü	Hasanbey
Kırkgöze	Kaynarca
Kalender	Iğırbeyir
Azap	Şeyhyusuf

TOPLAM **56 Adet**

1985 Yılında Telefona Bağlanması Planlanan Köyler

Çamurlu
Dölek

TOPLAM **2**

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 16

İSPİR İLÇESİ
Telefonu Bulunan Köyler

Çamlıkaya	Elmalı
Aksu	Ulubel
Sırakonaklar	Yaylacık
Moryayla	Ortaören
Düzköy	İncesu
Yeşilyurt	Zeyrek
Yedigözeler	Karahan
Ahlatlı	A. Bük
Devedağı	Kırık
Ardıçlı	Yunus
Göçköy	Kızılhasan
Numanpaşa	Mescitli
Lımnaklı	Morgah
Duruköy	Gülçimen
Öztoprak	Gölyanı
Koçköy	Kılıççı
Armutlu	Meşebaşı
Halilpaşa	Karakoç
Ulutaş	Köşeyolu
Çayırözü	Bayındır
Y. Özbağ	Konakyeri
Çibali	Esenyurt
Köprüköy	Karataş
Petekli	Çatakbahçe
Bademli	S. Kaya
Kirazlı	Kumaşkaya

TOPLAM **52**

1985 Yılında Telefona Bağlanması Planlanan Köyler

Pamukludağ
Süleymanbağı
Yaylaözü
Lalleli

TOPLAM **4**

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 72

KARAYAZI İLÇESİ
Telefonu Bulunan Köyler

Elmalıdere	Karakale
Karakaya	A. Alemdağ
Duruca	Y. Söylemez
Aydınsu	A. Söylemez
Ulucanlar	Çullu
Kopal	Mescitli
Değirmenkaya	Duatepe
Erenler	Bezirhane
Göksu	Karasu
Ağaçlı	Yücelik
Tosunlu	Turnagöl
Şakir	Çayırbeyli
Salyamaç	Y. Cihanbeyli
Çavuş	

TOPLAM **27**

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 50

NARMAN İLÇESİ
Telefonu Bulunan Köyler

Otlutepe	Yoldere
Boğakale	Samikale
Başkale	Kuruçalı
Ergazi	Koçkaya
Y. Yayla	Araköy
Savaşçılar	Alabalık
Beyler	Pınaryolu
Sütpınar	Taşburun
Çimenli	Kışlaköy
Güllü	Şekerlik
Yanıktaş	Kilimli
	Koyunören

TOPLAM **23**

1985 Yılında Telefona Bağlanması Planlanan Köyler

Sülüklü
Şerinsu
Tuztaşı
Güvenlik

TOPLAM **4**

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 16

OLTU İLÇESİ

Telefonu Bulunan Köyler

Çayüstü	Kaleboğazı
Toprakkale	Alatarla
Ayyıldız	İnci
Damarlıtaş	Esenyamaç
Çatalsoğüt	Gökçedere
Ünlükaya	Derebaşı
Özdere	Çanakpınar
Tutmaç	Güzelsu
Başaklı	Çengelli
Çamlıbel	Bahçecik
Borucuk	A. Çamlı
Ballıca	Yolboyu

TOPLAM **24 Adet**

1985 Yılında Telefona Bağlanması Planlanan Köyler

Ayvalı	Süleymanlı
Elmadüzü	Çatak
Sülünkaya	İnanmış
Güryaprak	Kayaaltı
Vişneli	Yaylaçayır
Topkaynak	Arıtaş
Şendurak	Dudu
Subatık	Tuzla
Erdoğmuş	Gönlüce
İğdeli	Tekeli
K. Oruççuk	İriağaç
Sarısaz	Dağdibi
Kemerkaya	A. Kumlu
Duralar	Y. Kumlu
Obayayla	Bahçelikışla
Yukarıçamurlu	Yarbaşı
Konuksever	Demirtaş
İpekçayır	Bağbaşlar
Dokuzdeğirmen	Toklu
Nüğürcük	Orucuk

TOPLAM **40 Adet**

OLUR İLÇESİ

Telefonu Bulunan Köyler

Güngöründü	A. Karacasu
Atlıköy	Y. Karacasu
Süngübayırı	A. Çayırlık
Sarıbacak	K. Başı
Ilıkaynak	Çoşkunlar
Bozdoğan	Ormanağzı
Olgun	Taşlıköy
Eylek	Çataksu
Ürünlü	

TOPLAM **17 Adet**

1985 Yılında Telefona Bağlanması Planlanan Köyler

Filizli

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 22

PAŞİNLER İLÇESİ

Telefonu Bulunan Köyler		1985 Yılında Telefona Bağlanması Planlanan Köyler
Karavelet	Uzunark	Gerdekkaya
Korucuk	Yeniköy	Çamlıca
K. Tüy	Taşlıgüney	Yavuzlu
Ağcalar	Esendere	Taşağıl
Yiğitbaşı	Çakırtaş	Çiçekli
Çakmak	Derebaşı	B. Tüy
Çövender	Ilıcasu	Ovaköy
Keyenlik	Tekecik	Saksı
Taşkaynak	Kayabaşı	Gölceğiz
Porsuk	Allaca	Baldızı
Açıközü	Gölçayır	Yiğitpınar
Bulkasım	Güzelhisar	Kurbançayırı
Büyükdere	Karataş	Manifet
Alvar	Akçam	Y. Danışman
Serçeboğazı	Dumankaya	Savatlı
Başören	Soğuksu	Pusudere
Yayladağı	Y. Kızılca	
Ağıtlar	Ağcasu	**TOPLAM** 16
Otlukkapı	Buğdaylı	
Kavuşturan	Emre	
Yastıktepe	Yapağlı	
Taşlıyurt	A. Çakmak	
Tımar	Oniki	
Üğümü	Köprüköy	
Altınbaşak	Yağan	
Tepecik	Eğirmez	
D. Döven	Örenler	
Ardıçlı	Sunak	
Efsence		
TOPLAM	57	

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 10

ŞENKAYA İLÇESİ
Telefonu Bulunan Köyler

Balkaya	Ormanlı
Paşalı	Doğanköy
Penek	Turnalı
Akşar	Gözile
Tahtaköy	

TOPLAM 9 Adet

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 53

1985 Yılında Telefona Bağlanması Planlanan Köyler

Yürekli	Susuz
Nişantaşı	Değirmendere
Söğütlü	Çatalelma
Yünören	

TOPLAM 7

TEKMAN İLÇESİ
Telefonu Bulunan Köyler

Hacıömer	Yalınca
Çiçeklidağ	Düzyurdu
Küllü	Mescitli
Çevirme	Koçyayla
Işıklar	Gökoğlan
Beyköy	Çimenözü
Taşkesen	

TOPLAM 13

1985 Yılında Telefona Bağlanması Planlanan Köyler

A. Hanbeyli	Mollaahmet
İncesu	Yerköy
Karatepe	Gürgü
Dengiz	Yeşilören
Karsu	Y. Tepecik
A. Tepecik	Susuz

TOPLAM 12

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 44

TORTUM İLÇESİ
Telefonu Bulunan Köyler

Kirazlı	Arılı
Altınçanak	Tortumkale
Uzundere	Demirciler
Dikyar	Esendurak
Bağbaşı	Alapınar
Pehlivanlı	Kapıkaya
Suyatağı	Tipili
A. Katıklı	Karlı
Dikmen	Meydanlı
Y. Katıklı	Yellitepe
Uzunkavak	Ziyaretli
Verenkapı	Kazandere
Uncular	Çiftlik
Derinpınar	Kireçli
Cihanlı	Aktaş
Kaleboynu	Yumaklı
Aksu	

TOPLAM 33

1985 Yılında Telefona Bağlanması Planlanan Köyler

Gölbaşı	İncedere
Çamlıyamaç	Vişneli
Kemerkaya	Doruklu
Tatlısu	Ballı
Sağlar	Çakıllı
Yamankaya	Peynirli
Taşoluk	Yağcılar
Taşbaşı	Kırmalı
Çivilikaya	Yazyurdu
Hamidiye	Sapaca
Çardaklı	Çataldere

TOPLAM 22 Adet

Telefonu Bulunmayan Köy Sayısı : 7

Türkiye Büyük Millet Meclisi
GÜNDEMİ

32 NCİ BİRLEŞİM

21 . 11 . 1985 Perşembe

Saat : 14.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

6

SÖZLÜ SORULAR

1. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Amerika Birleşik Devletlerinin «yıldızlar savaşı» adlı stratejik savunma sistemine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/503) (1)

2. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, DESİYAB'ın ortak olduğu işçi şirketlerinin durumuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/504) (1)

3. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Adana - İncirlik Ortak Savunma Tesislerinde meydana geldiği iddia edilen olaylara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/505) (1)

4. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Katma Değer Vergisinin fiyatlar üzerindeki etkisine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/506) (1)

5. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, orman ürünleri ihracatına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/507) (1)

6. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Hükümet üyelerinin dış ülkelere yaptığı gezilere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/508) (1)

7. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, son yurt dışı seyahatlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/509) (1)

8. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, yurdumuzda yatırım yapacak A.B.D.'li işadamlarının can ve mal güvenliklerini sağlamak üzere bir anlaşma yapılıp yapılmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/511) (1)

9. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, bazı firma ve kuruluşların ertelenen ve yatırılmayan vergi borçlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/513) (1)

10. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, dış ülkelere yapılan gezilerin sonuçlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/411)

11. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, bankaların döviz rezervi miktarlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/412)

12. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, İstanbul İli Haliç sahillerinde istimlak edilen arsaların bedellerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/413)

13. — Sinop Milletvekili Halit Barış Can'ın, haklarındaki sıkıyönetim kararları kaldırılan kamu görevlilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/514) (1)

14. — Sinop Milletvekili Halit Barış Can'ın, güvenlik soruşturmalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/515) (1)

15. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, bakanlıkların 1985 yılındaki sözleşmeli memur atamalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/517) (1)

16. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Suudi Arabistan Hükümetinin Hatay doğumlu vatandaşlarımıza uyguladığı vize engellemesine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/424)

17. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, uygulamaya konulan yatırım projelerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/426)

18. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, tedavi nedeniyle yaptığı son A.B.D. seyahatine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/518) (1)

---

(1) İçtüzüğün 96 ncı maddesi uyarınca sözlü soruya çevrilmiştir.

19. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, İstanbul, Ankara ve İzmir belediyelerine atanan üst düzey yöneticilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/432)

20. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, Hükümetin para politikasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/433)

21. — İstanbul Milletvekili Hüseyin Avni Güler'in, banker ve bankerzedelere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/434)

22. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Akaryakıt Tüketim Fonundan Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına ayrılan paya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/519) (1)

23. — Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar'ın, tütün ve sigaradan Devlet tekelinin kaldırılacağına dair beyanına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/437)

24. — İzmir Milletvekili Durcan Emirbayer'in, İzmir - Güzelbahçe'de tapu ve ruhsat alınmadan inşaatına başlandığı iddia edilen bir kooperatife ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/444)

25. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır Şehir Merkezi ile Dicle Üniversitesi arasındaki yolun kısaltılmasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/453)

26. — Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'in, Çorum İline bağlanması düşünülen yeni demiryoluna ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/456)

27. — Siirt Milletvekili Rıza Tekin'in, Siirt İline bağlı bazı ilçelerin karayolu sorununa ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/462)

28. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, ıslah edilen yerli cins inek ve koyunlara ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/471)

29. — Malatya Milletvekili Ayhan Fırat'ın, Hekimhan İlçesinde şeriat hükümeti kurmak amacıyla propaganda yaptıkları iddia edilen Devlet memurlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/472)

30. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, tahmil ve tahliye için İskenderun Limanına yanaşan bazı yük gemilerine öncelik tanındığı iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/473)

31. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, besi hayvanlarının sayısına ve besicilere kullandırılan krediye ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/475)

32. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, salgın hayvan hastalıklarına karşı alınan önlemlere ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/476)

33. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, mahsulünü piyasa fiyatına satan çiftçilerin taban fiyatı üzerinden fatura düzenlemeye mecbur bırakıldığı iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/477)

34. — Aydın Milletvekili Ertuğrul Gökgün'ün, yurt dışından ithal edilen tohumlara ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/478)

35. — Çorum Milletvekili Ali Ayhan Çetin'in, Sivas İlindeki Deliktaş Tüneli inşaatının iptal edilme nedenine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/479)

36. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Kahramanmaraş'da yayımlanan bir gazetedeki habere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/480)

37. — Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar'ın, üniversitelerin tahsisatlarına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/482)

38. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Ankara İlindeki Sıhhiye - Tandoğan yolu projesine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/485)

39. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Ankara'daki belediyelerin yol yapım ve tamir çalışmalarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/486)

40. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Yükseköğretim Kurulu'nun sorumluluğuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/488)

41. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, dış ülkelerdeki bölücü ve yıkıcı faaliyetlere karşı Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğünce alınan tedbirlere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/489)

42. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya - Ereğli Ovasındaki sulama suyu ihtiyacına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/491)

43. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, gençlerin işsizlik sorununa karşı alınacak tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/492)

44. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, zeytin sineği ile mücadeleye ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/493)

45. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, müteahhitlere ve kamulaştırma nedeniyle taşınmaz mal sahiplerine yapılan ödemelere ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/494)

46. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, enflasyonun durdurulamayış nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/495)

47. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Yunanistan, Bulgaristan ve A.B.D. ile ülkemiz arasındaki bazı sorunlara ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/496)

48. — Edirne Milletvekili Seyit Hüsamettin Konuksever'in, Edirne Çimento Fabrikası inşaatının durdurulma nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/498)

49. — Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan'ın, bazı şirketlere uygulanan müeyyidelerin Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca kaldırılma nedenine ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/500)

50. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, İstanbul - Sarıyer Karaköylündaki bir tecavüz iddiası hakkında Emniyet Amirinin yaptığı açıklamaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/501)

51. — Hakkâri Milletvekili Mehmet Sait Erol'un, Sıkıyönetim Kanunu gereğince haklarında dava açılan işçi ve memurlardan beraat edenlerin görevlerine iade edilmemesinin nedenlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/502)

52. — İstanbul Milletvekili İmren Aykut'un, İstanbul - Gaziosmanpaşa İlçesi Merkez Mahallesinde Belediyece istimlak edilen sahaya ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/520)

53. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Muğla Emniyet Müdürlüğünde bir vatandaşımıza işkence yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/521)

54. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, Almanya'da öğrenci olan ve pasaportunu kaybeden bir vatandaşımıza yeniden pasaport verilmemesinin nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/522)

55. — Edirne Milletvekili Seyit Hüsamettin Konuksever'in, Manyas Gölünden kanal açarak yapılan sulamaya ve sonuçlarına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/523)

56. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Tarım - İş Sendikası Şube Başkanının, Diyarbakır Bölge Ziraî Araştırma Enstitüsü Müessese Müdürü tarafından dövüldüğü iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/524)

57. — Konya Milletvekili Sabri Irmak'ın, bir kamu görevlisinin laiklik aleyhinde konuşma yaptığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/525)

58. — Manisa Milletvekili Abdullah Çakırefe'nin, Zonguldak Kömür Üretim Bölgesindeki işçi ve üretim açığına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/526)

59. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, AIDS hastalığına karşı alınan önlemlere ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/527)

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — Antalya Milletvekili Ali Dizdaroğlu'nun, Türk Ceza Kanununun 175, 176, 177 ve 178 inci Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile Nevşehir Milletvekili Turan Öztürk ve 31 arkadaşının aynı mahiyetteki Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/102, 2/230) (S. Sayısı : 82, 82'ye 1 inci ve 2 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 25.6.1984; 9.10.1984; 7.6.1985)

× 2. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1978, 1979, 1980, 1981 ve 1982 Malî Yılları Kesinhesap Kanunu Tasarıları ile Bu Yıllara Ait Genel Uygunluk Bildirimlerinin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkereleri ve Sayıştay Komisyonu Raporu (1/156, 3/43; 1/157, 3/441, 1/158, 3/725, 1/159, 3/726; 1/160, 3/45) (S. Sayısı : 354) (Dağıtma tarihi : 27.9.1985)

× 3. — Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/716) (S. Sayısı : 357) (Dağıtma tarihi : 4.11.1985)

4. — Şanlıurfa Milletvekili Osman Doğan'ın, Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun Teklifi ile Gaziantep Milletvekili Mus-

tafa Rüştü Taşar ve 19 Arkadaşının, Devlet Memurlarının Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/212, 2/239) (S. Sayısı : 331 ve 331'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihleri : 30.5.1985; 4.11.1985)

× 5. — Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Arasında 2 Kasım 1984 Tarihinde İmzalanan Sosyal Güvenlik Ek Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/639) (S. Sayısı : 358) (Dağıtma tarihi : 5.11.1985).

6. — Kütahya Milletvekili Abdurrahman Kara'a ve 5 Arkadaşının, 2908 Sayılı Kanunun 34 üncü Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/263) (S. Sayısı : 363) (Dağıtma tarihi : 14.11.1985)

7. — Adıyaman İli Samsat İlçesinin Merkezinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/715) (S. Sayısı : 364) (Dağıtma tarihi : 15.11.1985)

(×) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.